

Årsredovisning för Sveriges riksbank för räkenskapsåret 2014

Sammanfattning

Under 2014 hade följande områden stor betydelse för Riksbankens verksamhet:

- Tillväxten i den svenska ekonomin dämpades av att återhämtningen i euroområdet gick trögt. Efterfrågan hölls tillbaka av de euroländer som försökte minska sin höga skuldsättning och av den geopolitiska osäkerheten i närområdet. Enligt Riksbankens bedömning i december växte BNP med 1,8 procent 2014. Den svaga utvecklingen i euroområdet innebär att den svenska exporten växte långsammare än normalt. De svenska hushållens ekonomi och konsumtion utvecklades dock relativt väl.
- De senaste årens trend i arbetsmarknadsutvecklingen fortsatte; antalet personer i arbetskraften ökade samtidigt som antalet sysselsatta ökade. Arbetslösheten var i genomsnitt 7,9 procent under 2014, alltså i stort sett densamma som 2013.
- Inflationen, mätt som förändringen av konsumentprisindex (KPI), uppgick till -0,2 procent i årsgenomsnitt. Den låga inflationen berodde till stor del på att hushållens räntekostnader gått ned till följd av Riksbankens egna räntesänkningar. Inflationen mätt med KPI med fast bostadsränta (KPIF) var 0,5 procent i genomsnitt under året.
- Under 2014 kom den oväntat låga inflationen att väga allt tyngre i de penningpolitiska besluten. Detta ökade behovet av ytterligare räntesänkningar för att få inflationen att stiga mot målet på 2 procent och hålla de långsiktiga inflationsförväntningarna väl förankrade vid målet.
- Riksbanken höll reporäntan oförändrad på 0,75 procent fram till i juli då den sänktes till 0,25 procent. I oktober sänktes sedan reporäntan till noll procent. Under året flyttades även prognosen fram för när reporäntan ska börja höjas.
- Vid de penningpolitiska besluten betonade direktionen att riskerna förknippade med hushållens höga skuldsättning ökar när räntan är låg under

en längre period. För att minska riskerna krävs att regeringen och andra myndigheter inför åtgärder som bland annat riktar sig direkt mot hushållens efterfrågan på krediter.

- Riksbanken bedömde att det svenska finansiella systemet fungerade väl samtidigt som den finansiella infrastrukturen i Sverige i hög utsträckning var säker och effektiv. Den finansiella stabiliteten i Sverige gynnades bland annat av de svenska bankernas höga lönsamhet, deras goda tillgång till billig finansiering och deras låga kreditförluster. De svenska bankerna hade inte några problem att förse hushåll och företag med krediter. Utlåningen till hushåll fortsatte att öka under året, i synnerhet utlåningen till bostadsköp. Utlåningen till företag ökade också men i lägre takt än hushållsutlåningen.
- Riksbanken ansåg att den höga och växande skuldsättningen hos de svenska hushållen var en risk som på sikt kan hota både den realekonomiska och finansiella stabiliteten i Sverige. Riksbanken rekommenderade därför Finansinspektionen att införa ett amorteringskrav. Det behöver dock kompletteras med ytterligare åtgärder som införs gradvis för att dämpa hushållens efterfrågan på krediter. Sådana åtgärder kommer att beröra flera politikområden.
- Riksbanken arbetade på olika sätt med makrotillsynsfrågor, exempelvis genom analyser av skärpta kapitalkrav för svenska storbanker och åtgärder för att minska hushållens skulder. Riksbanken tog även fram underlag till och deltog i det nyinrättade finansiella stabilitetsrådets möten under året. I november anordnade Riksbanken tillsammans med Internationella valutafonden (IMF) en konferens om makrotillsyn för att utbyta erfarenheter mellan olika länder inom detta relativt nya politikområde.
- Riksbankens nya kontor för sedelhantering i Sigtuna kommun blev klart. Det är numera det enda kontoret där Riksbanken tar emot, lämnar ut och makulerar sedlar.
- Riksbanksfullmäktige beslutade i december 2014 att utse Henry Ohlsson till vice riksbankschef. Den nya direktionsledamoten tillträdde sin tjänst den 12 januari 2015 och efterträdde vice riksbankschefen Karolina Ekholm som lämnade sin befattning i oktober 2014.
- Riksbankens resultat blev 3,3 miljarder kronor. Jämfört med 2013 ökade resultatet med 5,3 miljarder kronor främst till följd av lägre nedskrivningar relaterade till Riksbankens tillgångar och skulder. Balansomslutningen ökade under året med 70,8 miljarder kronor till 502,4 miljarder kronor.
- Marknadsvärdet på guld- och valutareserven (inklusive nettofodringar på IMF) steg under 2014 från 398,0 miljarder kronor till 464,0 miljarder kronor. Denna förändring berodde huvudsakligen på valutakursförändringar.

Året i siffror

Nyckeltal	2012	2013	2014
<i>Vid årets utgång</i>			
Årets resultat (miljarder kronor)	1,9	-2,0	3,3
Guld- och valutareserv (miljarder kronor)	318	398	464
Totala tillgångar (miljarder kronor)	346	432	502
Antal årsarbetskrafter	354	336	329
Reporänta (procent)	1,00	0,75	0,00
Kort ränta (tre månader SSVX, procent)	0,98	0,73	0,09
Lång ränta (tio år statsobligationer, procent)	1,53	2,53	0,94
<i>I genomsnitt</i>			
BNP (procentuell förändring)	-0,3	1,3	1,8
Arbetslöshet (procent)	8,0	8,0	7,9
Inflation, mätt med KPI (procentuell förändring)	0,9	0,0	-0,2
Inflation, mätt med KPIF (procentuell förändring)	1,0	0,9	0,5

Anm. I tabellen presenteras utfallet för samtliga poster med undantag för uppgifterna om BNP och arbetslöshet under 2014, vilka anges enligt Riksbankens prognos från december 2014. SCB reviderade nationalräkenskaperna under 2014, vilket medfört justeringar i tabellen avseende BNP-siffrorna jämfört med årsredovisningen 2013. KPIF beräknas som KPI med fast bostadsränta.

I enlighet med 10 kap. 3 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank (riksbankslagen) innehåller årsredovisningen för Sveriges riksbank en förvaltningsberättelse, en balansräkning, en resultaträkning samt ett uttalande om den interna styrningen och kontrollen. I förvaltningsberättelsen redogör Riksbanken för hur banken har bedrivit penningpolitiken, främjat ett säkert och effektivt betalningsväsende samt utfört övriga uppdrag under räkenskapsåret. Årsredovisningen redovisar även i bilagor några övriga områden såsom verksamheten vid Riksbankens avdelningar, remissarbete och publikationer.

I enlighet med 10 kap. 3 § riksbankslagen lämnar Riksbankens direktion denna redovisning för Riksbankens verksamhet under 2014 till riksdagen, Riksrevisionen och riksbanksfullmäktige.

Direktionen föreslår

att riksdagen fastställer Riksbankens resultaträkning och balansräkning enligt förslaget i årsredovisningen för räkenskapsåret 2014.

Stockholm den 5 februari 2015

På direktionens vägnar

STEFAN INGVES

/Kerstin Haglund

Stefan Ingves (ordförande), Kerstin af Jochnick (förste vice ordförande), Martin Flodén, Per Jansson, Henry Ohlsson och Cecilia Skingsley har deltagit i beslutet.

Pia Kronestedt Metz har varit föredragande.

Innehållsförteckning

Riksbankschefens kommentar	6
FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	9
Riksbankens uppgifter och roll	9
Organisation och styrning	14
Ett fast penningvärde – prisstabilitet	24
Ett säkert och effektivt betalningsväsende	41
Tillgångsförvaltning	61
BALANSRÄKNING OCH RESULTATRÄKNING	77
Redovisningsprinciper	77
Balansräkning	81
Resultaträkning	83
Kassaflödesanalys	84
Noter	87
Resultaträkning och balansräkning fördelade på verksamhetsområden	106
Femårsöversikt	110
INTERN STYRNING OCH KONTROLL	113
BILAGOR	114
1. Riksbankens avdelningar och deras uppgifter	114
2. Riksbankens remissarbete	116
3. Publikationer	117
4. Sveriges riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2014	119
5. Ordlista	120

Riksbankschefens kommentar

Det gick i många avseenden bra för Sverige under 2014. Tillväxten var relativt god och kreditssystemet fungerade fortsatt väl. Men det fanns två stora utmaningar – för låg inflation och ökande hushållsskulder. Under året sänkte Riksbanken gradvis reporäntan ned till noll för att öka inflationen. Den låga räntan ökar dock riskerna för att skulderna hos svenska hushåll stiger ytterligare från en redan hög nivå. Det brådskar därför med åtgärder inom andra politikområden för att bromsa denna utveckling.

Riksbanken förberedde det kommande sedel- och myntutbytet som startar 2015 och pågår fram till 2017. Inom Riksbanken genomfördes en organisatorisk förändring för att stödja vår vision att vara bland de bästa när det gäller kvalitet och effektivitet.

Expansiv penningpolitik för att nå inflationsmålet

Under 2014 såg vi att den svenska ekonomin påverkades av att återhämtningen i euroområdet, som är vår klart största exportmarknad, gick trögt. Efterfrågan i euroområdet hölls tillbaka dels av de euroländer som arbetar med att minska sin höga skuldsättning, dels av den geopolitiska osäkerheten till följd av konflikterna i Ukraina, Syrien och Irak. Den svaga utvecklingen i euroområdet innebar att den svenska exporten växte långsammare än normalt, trots att efterfrågan steg i USA och Asien. De svenska hushållens ekonomi och konsumtion utvecklades dock relativt väl. Den svenska inflationen fortsatte att vara låg.

Vi fortsatte under 2014 att föra den expansiva penningpolitik som Riksbanken har bedrivit sedan några år tillbaka. Vi såg att inflationen blev lägre än vad vi förväntade oss och reporäntan sänktes därför successivt till noll procent. Samtidigt justerade vi ned vår ränteprognos, den så kallade räntebanan. Reporäntan bedöms ligga på denna låga nivå tills inflationen tydligt tar fart. Först under andra halvåret 2016 bedömer vi det vara lämpligt att gradvis börja höja reporäntan. Det är viktigt att inflationen stiger mot målet på 2 procent eftersom inflationsmålet fungerar som ankare för pris- och lönebildningen. Även om inflationen kan avvika från målet under relativt långa perioder är det centralt att de långsiktiga inflationsförväntningarna förblir väl förankrade vid målet.

Åtgärder ökar motståndskraften i det svenska finansiella systemet

Vi bedömde att Sverige under 2014 hade ett säkert och effektivt betalningsväsende; det finansiella systemet fungerade väl, den finansiella infrastrukturen var i hög utsträckning säker och effektiv och Riksbankens betalningssystem för stora betalningar (RIX) fungerade också väl.

Svenska banker, företag och hushåll hade goda finansieringsmöjligheter under året. Lönsamheten i bankerna var hög och betalningsförmågan hos låntagarna var god. Våra tidigare rekommendationer till storbankerna har bidragit till att de stärkt sina buffertar ytterligare. Flera åtgärder har också vidtagits de senaste åren för att öka motståndskraften i det svenska bank-systemet och minska riskerna som kan hota den finansiella stabiliteten.

Vi såg dock att det alltjämt fanns sårbarheter i det svenska finansiella systemet eftersom de svenska bankernas tillgångar är över tre gånger så stora som svensk BNP, och en stor del av deras finansiering sker utomlands. Bankerna är alltså nära kopplade till de internationella marknaderna, men de är även länkade till varandra genom bland annat sin finansiering. Problem i en bank kan därmed snabbt sprida sig till hela banksystemet. Sårbarheterna gör att vi behöver verka för en hög motståndskraft i det svenska finansiella systemet. Under 2014 såg vi att det fanns flera åtgärder som kan öka motståndskraften, exempelvis rekommenderade vi Finansinspektionen att införa ett krav på bruttosoliditet för bankerna.

Vi bedömde alltjämt att den största inhemska risken som på sikt kan hota den finansiella stabiliteten i Sverige var de svenska hushållens höga och växande skuldsättning. Vi rekommenderade därför att flera åtgärder bör övervägas för att motverka denna utveckling. Bland annat ansåg vi att Finansinspektionen behövde införa ett amorteringskrav för hushållen.

Ohållbar utveckling av hushållens skuldsättning

Enligt min mening är just hushållens höga och ökande skuldsättning ett problem i Sverige, både ur ett penningpolitiskt perspektiv och ur ett finansiellt stabilitetperspektiv. Historiska lärdomar visar att snabb tillväxt i skulder tillsammans med optimistiska förväntningar om bostadskostnader och bostadspriser är ett mönster som ofta har föregått finansiella kriser. Det gäller därför att bromsa ökningen av hushållens skuldsättning. Detta är också en syn som delas av flera internationella bedömare, till exempel IMF, Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) och EU-kommissionen.

Det finns en rad åtgärder som man skulle kunna välja mellan för att minska hushållens skuldsättning, exempelvis amorteringskrav, en begränsning av andelen lån med rörlig ränta, avskaffande av ränteavdraget och sänkt bolånetak. Jag tycker att det är naturligt att ställa krav på amortering av bostadslån, men kompletterande åtgärder behövs för att Sverige ska nå en mer hållbar skuldutveckling. Vid rådande nollränta brådskar det för andra politikområden att minska riskerna förknippade med hushållens skulder. Det krävs både åtgärder riktade direkt mot hushållens efterfrågan på krediter och reformer för att skapa en bättre fungerande bostadsmarknad.

Förändringar inom kontantförsörjningen

Under 2015 startar det stora sedel- och myntutbytet som pågår fram till 2017. Vi har en omfattande uppgift framför oss och under 2014 arbetade vi intensivt med olika förberedelser. Ett första steg på vägen var att minska antalet sedlar och sedelversioner inför sedelutbytet. De äldre versionerna av 50- och 1 000-kronorssedlarna, de utan folieband, gick inte längre att betala med efter den 31 december 2013. Under 2014 blev vårt kontor för sedelhantering i Sigtuna kommun klart. Därmed tar vi emot, lämnar ut och makulerar sedlar på endast ett ställe i Sverige.

Vi ser att en tydlig trend som påverkar centralbanker är den snabba utvecklingen av olika digitala betalningsmetoder som successivt ersätter kontanter som betalningsmedel. Sverige befinner sig i framkant av denna utveckling. Inom Riksbanken följer och analyserar vi utvecklingen för att förstå hur den påverkar det finansiella systemet och vår roll i det. När användningen av kontanter minskar bidrar detta också till att Riksbankens finansiella ställning förändras. Sedlar och mynt utgör nämligen en räntefri skuld som Riksbanken har till allmänheten och som till viss del finansierar Riksbankens finansiella tillgångar.

En 350-åring i täten

Vår vision att vara bland de bästa när det gäller kvalitet och effektivitet och därigenom behålla ett högt förtroende ställer krav på att verksamheten utvecklas. För att kunna fördjupa och vidga analysen inom vissa områden upprättade vi en delvis ny organisation den 1 mars. Vi införde även en kommittéstruktur som gör att vi kan utveckla formerna för samarbete mellan avdelningarna och därmed lättare ta oss an de nya frågeställningar som behöver analyseras.

Under hösten antog vi också en ny strategisk plan med sikte på vårt jubileumsår 2018. Vi vill att världens äldsta centralbank, med snart 350 år på nacken, ska vara i täten och bidra till en stabil ekonomisk utveckling för hushåll och företag. I korthet innebär planen att vi ska ha en verksamhet i takt med tiden som producerar ett resultat av hög kvalitet som vi kommunicerar på ett lättillgängligt och tydligt sätt.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Riksbankens uppgifter och roll

Riksbanken är Sveriges centralbank och en myndighet under riksdagen. Riksbanken ansvarar för penningpolitiken med målet att upprätthålla ett fast penningvärde. Riksbanken har också i uppdrag att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende.

Ett fast penningvärde – prisstabilitet

Enligt lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank (riksbankslagen) ska Riksbanken upprätthålla ett fast penningvärde, vilket innebär att inflationen ska vara låg och stabil. Riksbanken har preciserat ett mål för inflationen som säger att den årliga förändringen av konsumentprisindex (KPI) ska vara 2 procent. KPI påverkas dock ofta av faktorer som Riksbanken inte bör reagera på eftersom de endast bedöms ge tillfälliga effekter på inflationen. Därför beskriver och förklarar Riksbanken inflationen och penningpolitiken även med andra inflationsmått. Dessa mått har rensats för prISRörelser som bedöms påverka utvecklingen av KPI tillfälligt men inte den mer trendmässiga utvecklingen. Ett viktigt sådant mått är KPIF, där inflationen rensats från räntekostnader för egna hem som direkt påverkar KPI när Riksbanken ändrar reporäntan. KPIF är alltså inflationen mätt med KPI med en fast bostadsränta.

Riksbankens penningpolitik inriktas på att uppfylla inflationsmålet samtidigt som den ska stödja målen för den allmänna ekonomiska politiken vars syfte är att uppnå en hållbar tillväxt och hög sysselsättning. Riksbanken gör detta genom att sträva efter att dels stabilisera inflationen runt inflationsmålet, dels stabilisera produktionen och sysselsättningen runt långsiktigt hållbara utvecklingsbanor. Riksbanken bedriver därmed vad som kallas en flexibel inflationsmålspolitik. Inflationsmålet är dock överordnat.

För att påverka inflationen och den ekonomiska utvecklingen beslutar Riksbanken om nivån på sin styrränta, den så kallade reporäntan. Reporäntan påverkar andra räntor i ekonomin och därmed i förlängningen den ekonomiska aktiviteten och inflationen.

Riksbanken följer och analyserar risker i det finansiella systemet för att se hur dessa påverkar den allmänna ekonomiska utvecklingen. Risker förknippade med finansiella obalanser, såsom hög skuldsättning bland svenska hushåll, vägs in i räntebesluten. Sådana risker kan nämligen allvarligt hota inflations- och makrostabiliteten. Flera politikområden kommer att behöva samverka för att hantera riskerna med hushållens skuldsättning, särskilt om bostadspriserna och skuldsättningen ökar snabbt. Ett väl

fungerande regelverk och en effektiv tillsyn är centrala förutsättningar för detta arbete.

Ett säkert och effektivt betalningsväsende

Riksbanken ska enligt riksbankslagen främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. Det innebär att Riksbanken ska verka för stabilitet i det finansiella systemet som helhet genom förebyggande arbete och krishantering. Det finansiella systemets grundläggande funktioner är att förmedla betalningar, omvandla sparande till finansiering (kapitalförsörjning) och hantera risker. Eftersom det finansiella systemet har stor betydelse för samhällsekonomin regleras aktörerna (exempelvis bankerna) i systemet genom särskild lagstiftning, förordningar och föreskrifter från svenska och europeiska myndigheter. I Sverige har även ett ramverk för makrotillsyn kommit på plats som har betydelse för Riksbankens uppdrag.

I Riksbankens uppdrag att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende ingår att ge ut sedlar och mynt. Riksbanken tillhandahåller även ett centralt betalningssystem (RIX) som hanterar stora betalningar i svenska kronor mellan banker och andra aktörer på ett säkert och effektivt sätt.

Finansiell stabilitet – förebyggande arbete och krishantering

Riksbanken har valt att definiera finansiell stabilitet som när det finansiella systemet kan upprätthålla sina grundläggande funktioner och dessutom har motståndskraft mot störningar som hotar dessa funktioner. Riksbanken strävar efter att förebygga hot mot den finansiella stabiliteten genom att löpande analysera och följa utvecklingen i det finansiella systemet och i ekonomin i övrigt samt genom att informera om och uppmärksamma risker som byggs upp. Analysen fokuserar främst på de stora svenska bankkoncernerna (Handelsbanken, Nordea, SEB och Swedbank), finansmarknadernas funktionssätt och den finansiella infrastruktur som behövs för att allmänhetens betalningar och de svenska finansmarknaderna ska fungera. Riksbanken har tillsammans med Finansinspektionen ansvar för att förebygga kriser och på så sätt främja stabiliteten i det finansiella systemet.

Riksbankens förebyggande arbete sker genom att offentligt och i dialog med aktörerna i det finansiella systemet, både i Sverige och internationellt, uppmärksamma risker och händelser som kan innebära hot mot den finansiella stabiliteten. Riksbanken ger i detta sammanhang rekommendationer till banker och andra aktörer på de finansiella marknaderna med målet att förmå dem att förstå och åtgärda de risker som identifieras.

Riksbanken påverkar också utformningen av lagar och regler för tillsyn och krishantering genom att dels svara på remisser och konsultationer, dels aktivt delta i arbetet i flera internationella organisationer. Det internationella samarbetet är viktigt av flera skäl. Den globaliserade finanssektorn är i behov av ett tydligt och kraftfullt regelverk för att säkerställa internationella minimistandarder. Dessutom krävs samarbete för att kontinuerligt kunna anpassa

och förstärka formerna för samordnad övervakning och tillsyn mellan nationella myndigheter. Samarbetet är också viktigt för att det ger möjligheter att utbyta information, diskutera aktuella risker och utveckla arbetet med att förebygga risker.

Om en finansiell kris inträffar delar Riksbanken, Finansinspektionen, Finansdepartementet och Riksgälden ansvaret för att hantera krisen på ett sätt som minimerar de samhällsekonomiska kostnaderna. Riksbankens krishantering kan delas in i tre huvudsakliga moment: tillförsel av likviditet till det finansiella systemet, kommunikation av Riksbankens bedömningar och samarbete med myndigheter i Sverige och utlandet. Tillförsel av likviditet kan innebära att Riksbanken gör det lättare för banker att tillfälligt låna hos Riksbanken under vissa förutsättningar. Riksbanken kan också ge likviditetsstöd till enskilda institut på särskilda villkor. En mer utförlig beskrivning av Riksbankens förbyggande arbete och krishantering finns i Riksbankens skrift Riksbanken och finansiell stabilitet (2013).

Makrotillsynens betydelse för Riksbankens uppdrag

Den internationella finansiella krisen 2007–2009 medförde att delar av arbetet med att försöka upptäcka, analysera och motverka risker i det finansiella systemet som helhet samlades i det nya politikområdet makrotillsyn. Makrotillsynen har två huvudsakliga uppgifter. För det första ska den stärka det finansiella systemets motståndskraft, exempelvis genom åtgärder som gör att bankerna har tillräckligt med kapital för att hantera kreditförluster. För det andra ska den motverka uppbyggnaden av finansiella obalanser, vilka senare kan leda till kostsamma anpassningar. Finansiella obalanser kan handla om ohållbara uppgångar i kreditgivning och skuldsättning som kan hota hållbarheten i den ekonomiska utvecklingen. Exakt vad som ska ingå i makrotillsynen, vilka verktyg som kan användas och verktygens effekt står ännu inte klart eftersom politikområdet är under framväxt.

I Sverige har Finansinspektionen getts det huvudsakliga ansvaret för de instrument som hittills finns på plats för att påverka den finansiella stabiliteten. Det svenska ramverket för finansiell stabilitet förstärktes också i början av 2014. I och med detta inrättades det finansiella stabilitetsrådet med företrädare för regeringen, Finansinspektionen, Riksgälden och Riksbanken. Rådet diskuterar frågor om finansiell stabilitet och möjliga åtgärder för att motverka uppbyggnaden av finansiella obalanser. I händelse av en finansiell kris diskuterar rådet möjliga åtgärder för att hantera situationen. Rådet är dock endast ett mötesforum och inte ett beslutsfattande organ. Det innebär att de representerade myndigheterna kan föra fram sina åsikter om vad de tycker ska åtgärdas, men beslut om vilka åtgärder som ska vidtas fattas självständigt inom vars och ens ansvarsområde.

Riksbanken behöver ta hänsyn till risker i det finansiella systemet som helhet, och till vilka beslut som fattas inom makrotillsynen, för att kunna utföra båda sina policyuppdrag – att upprätthålla ett fast penningvärde och att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. Ett stabilt finansiellt system

är en förutsättning för att Riksbanken ska kunna bedriva en effektiv penningpolitik. Det beror på att de finansiella marknaderna och deras sätt att fungera påverkar genomslaget för penningpolitiken. Den prisstabilitet som är penningpolitikens mål är samtidigt en förutsättning för att uppnå finansiell stabilitet.

Betalningssystemet RIX ger säkra och effektiva finansiella överföringar

Ett sätt att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende är att tillhandahålla ett system som underlättar för marknadsaktörerna att göra finansiella överföringar sinsemellan utan kredit- eller likviditetsrisker. Riksbanken har därför upprättat ett centralt betalningssystem (RIX) som hanterar stora betalningar mellan banker och andra aktörer på ett säkert och effektivt sätt. De banker, clearinghus och andra marknadsaktörer som deltar i RIX får dessutom alltid tillgång till finansiering i svenska kronor under dagen. I stort sett samtliga betalningar i svenska kronor som inte sker internt i en enskild bank hanteras i någon form genom RIX. Därmed har RIX en central roll i det svenska finansiella systemet. Eftersom RIX är ett system som har avgörande betydelse för att det finansiella systemet ska fungera väl har Riksbanken satt höga mål för dess tillgänglighet och funktionalitet.

RIX har också en stor betydelse för det penningpolitiska styrsystemet. Räntorna på deltagarnas konton i Riksbanken är direkt kopplade till repo-räntan. RIX gör det också möjligt för de penningpolitiska motparterna att enkelt utjämna saldon på sina konton i Riksbanken. Dessutom är det genom RIX som Riksbanken själv genomför olika transaktioner, exempelvis penningpolitiska transaktioner av olika slag, lämnar krediter vid extraordinära åtgärder och betalar för leveranser av kontanter till och från banker. Mer utförlig information om RIX finns i Riksbankens rapport Den svenska finansmarknaden (2014).

Säker och effektiv kontantförsörjning

I Riksbankens uppdrag att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende ingår också ensamrätten att ge ut sedlar och mynt i Sverige och att ansvara för landets kontantförsörjning. Detta innebär att Riksbanken tillhandahåller sedlar och mynt, makulerar uttjänta sedlar och mynt och löser in ogiltiga sedlar. Målet för denna verksamhet är att säkerställa att sedlar och mynt är av hög kvalitet och att Riksbankens kontantförsörjning är säker och effektiv. Allmänheten och de företag som hanterar kontanter ska ha ett stort förtroende för sedlar och mynt och för kontantförsörjningen. Riksbanken följer också utvecklingen på betalningsmarknaderna och analyserar användningen av kontanter och alternativa betalningsmedel i ekonomin.

Riksbankens självständiga ställning

Riksbanken är en myndighet under riksdagen. Riksdagen utser ledamöterna i riksbanksfullmäktige, och riksbanksfullmäktige utser i sin tur ledamöterna i Riksbankens direktion. Fullmäktige ska också övervaka och kontrollera direktionens arbete.

Riksbankens direktion fattar de penningpolitiska besluten utan att ta instruktion från någon annan. Genom att delegera uppgiften att hålla inflationen låg och stabil till Riksbanken har riksdagen gett penningpolitiken ett långsiktigt perspektiv och skapat goda förutsättningar för att inflationsmålet ska uppfattas som trovärdigt.

Den självständiga ställningen tar sig också uttryck i Riksbankens finansiella oberoende som säkras bland annat genom att Riksbanken har rätt att förvalta finansiella tillgångar. Syftet med tillgångsförvaltningen är att säkerställa att banken kan uppfylla sitt lagstadgade mål och utföra sina uppdrag, nämligen att genomföra penningpolitiken, ha beredskap att intervensera på valutamarknaden och kunna ge tillfälligt likviditetsstöd till banker. Tillgångarna måste därför vara sammansatta så att uppdragen alltid kan utföras. Givet detta inriktas tillgångsförvaltningen på att uppnå en så hög långsiktig avkastning som möjligt i förhållande till den risk som Riksbanken har fastställt. En långsiktigt god avkastning på tillgångarna stärker även Riksbankens finansiella oberoende.

Öppenhet och kommunikation

Riksbanken lägger stor vikt vid att vara öppen och tydlig i sin verksamhet. En bred krets av utomstående ska kunna förstå vad Riksbanken gör och varför. Genom att Riksbanken är öppen och tydlig med vad som ligger till grund för de penningpolitiska besluten ökar trovärdigheten för inflationsmålet. Öppenhet och tydlighet skapar dessutom förtroende för hur Riksbanken bedömer och hanterar situationen på de finansiella marknaderna. Att Riksbanken redogör för sina bedömningar bidrar till att ekonomins aktörer kan bilda sig en uppfattning om den ekonomiska utvecklingen och riskerna i det finansiella systemet.

Riksbankens självständiga ställning ställer också stora krav på kommunikation och insyn i bankens verksamheter så att dessa kan granskas och utvärderas av allmänheten och uppdragsgivaren, riksdagen. Öppenheten tar sig till exempel uttryck i att Riksbanken på sin webbplats publicerar protokoll och beslutsunderlag från direktionens sammanträden samt detaljerade protokoll från de penningpolitiska sammanträdena. Mycket av Riksbankens analysarbete presenteras även i rapportform (se bilaga 3). Dessutom är de modeller som Riksbanken använder i sitt analysarbete offentliga – det gäller både makroekonomiska prognosmodeller och modeller för stresstester av banker.

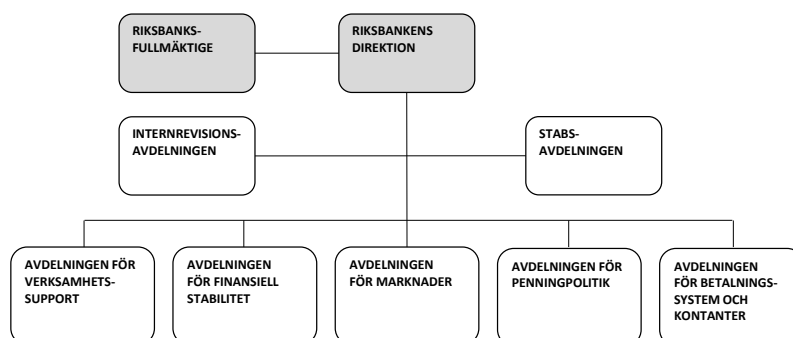
Organisation och styrning

Riksbanken fortsatte att utveckla sin organisation och styrning i strävan att uppnå visionen att vara bland de bästa i jämförelse med andra organisationer. Under 2014 var den främsta organisatoriska förändringen att tre nya avdelningar bildades, bland annat i syfte att samordna och fördjupa den finansiella analysen. Hösten 2014 fastställdes också en ny strategisk plan med temat En 350-åring i tåten, där verksamheterna tar sikte på Riksbankens jubileumsår 2018.

Organisation

Riksbanken var under 2014 organiserad i sju avdelningar (se figur 1 och bilaga 1). Fyra av avdelningarna arbetar direkt med bankens huvuduppgifter: avdelningen för penningpolitik, avdelningen för finansiell stabilitet, avdelningen för marknader och avdelningen för betalningssystem och kontanter.

Figur 1. Riksbankens organisation under 2014

En ledningsgrupp bestående av cheferna för samtliga avdelningar utom internrevisionsavdelningen har till uppgift att samordna och följa upp verksamheten. Chefen för kommunikationsenheten ingår också i gruppen. Chefen för stabsavdelningen är ordförande i ledningsgruppen.

Förändringar i den organisatoriska strukturen

Den 1 mars 2014 fick Riksbanken en delvis ny organisation. Omorganisationen innebar delningar och sammanslagningar av några tidigare avdelningar, men antalet avdelningar blev detsamma som tidigare. Förändringarna genomfördes för att göra det möjligt att fördjupa och vidga analysen inom

vissa områden. Till exempel vill Riksbanken bättre samordna och fördjupa sin finansiella analys och samla arbetet med betalningssystem och kontanter.

Riksbankens nya kontanthanteringskontor i Sigtuna kommun öppnade den 10 februari 2014. Sedan verksamheten vid Riksbankens platskontor i Mölndal och Tumba avvecklats sker nu all utlämning av kontanter till bankerna från endast en plats. Bankerna distribuerar sedan kontanterna vidare till handeln och allmänheten via sina kontantdepåer.

Ledning

Riksbanken leds av en direktion som utses av riksbanksfullmäktige. Fullmäktige utses i sin tur av riksdagen. Direktionen har ett gemensamt ansvar för bankens strategiska ledning medan fullmäktige främst har en kontrollerande funktion.

Riksbankens direktion

Riksbankens direktion består av sex ledamöter som utses av riksbanksfullmäktige för en mandatperiod på fem eller sex år. Fullmäktige utser en ordförande i direktionen, som samtidigt ska vara chef för Riksbanken, och minst en vice ordförande som samtidigt ska vara vice riksbankschef. Fullmäktige fastställer också löner och andra anställningsförmåner för ledamöterna i direktionen. Den 31 december 2014 bestod direktionen av följande ledamöter:

Stefan Ingves, mandatperiod sex år från den 1 januari 2012

Stefan Ingves är riksbankschef och ordförande i direktionen. Han tillträdde posten den 1 januari 2006 för en mandatperiod på sex år och har ett förnyat mandat att leda Riksbankens direktion under ytterligare sex år från den 1 januari 2012. Ingves är medlem i Europeiska centralbankens (ECB) allmänna råd och ledamot av Bank for International Settlements (BIS) styrelse samt Sveriges representant i Internationella valutafondens (IMF) guvernörsstyrelse. Han är också ordförande i Baselkommittén för banktillsyn (BCBS) respektive i Europeiska systemrisknämndens (ESRB) rådgivande tekniska kommitté (ATC) och ledamot i rådet för finansiell stabilitet (FSB). Ingves är ekonomie doktor och var fram till det att han tillträdde som riksbankschef chef för avdelningen för monetära och finansiella system vid IMF. Dessförinnan var han bland annat vice riksbankschef, generaldirektör för Bankstödsnämnden, finansråd och chef för finansmarknadsavdelningen på Finansdepartementet.

Kerstin af Jochnick, mandatperiod sex år från den 1 januari 2012

Kerstin af Jochnick är förste vice riksbankschef. Hon representerar Riksbanken i ATC, FSB:s Cross-Border Crisis Management Group (CBCM)

och är svensk delegat i BCBS. Kerstin af Jochnick är nationalekonom. Hon har tidigare bland annat varit vd för Svenska Bankföreningen, ordförande i Europeiska banktillsynskommittén (CEBS) och avdelningschef på Finansinspektionen. Hon arbetade på Riksbanken 1977–1991.

Martin Flodén, mandatperiod fem år från den 22 maj 2013

Martin Flodén är vice riksbankschef. Han representerar Riksbanken i OECD:s kommitté WP3 och i Bellagiogruppen. Flodén är professor i nationalekonomi vid Stockholms universitet. Han har tidigare varit ledamot i Ekonomiska rådet, Finanspolitiska rådet och SNS Konjunkturråd.

Per Jansson, mandatperiod fem år från den 1 januari 2012

Per Jansson är vice riksbankschef. Han representerar Riksbanken i den nordisk-baltiska valkretsens kommitté för IMF-samarbetet. Jansson är docent i nationalekonomi och var fram till det att han tillträdde som vice riksbankschef chef för Riksbankens avdelning för penningpolitik. Dessförinnan var han bland annat statssekreterare på Finansdepartementet och biträdande avdelningschef på Konjunkturinstitutet. Han arbetade på Riksbanken som biträdande avdelningschef 2003–2006 och som enhetschef 1996–2000.

Cecilia Skingsley, mandatperiod sex år från den 22 maj 2013

Cecilia Skingsley är vice riksbankschef. Hon representerar Riksbanken i EU:s ekonomiska och finansiella kommitté (EFK) och i ECB:s internationella kommitté. Skingsley har en filosofie kandidatexamen i nationalekonomi och är diplomerad finansanalytiker. Hon var tidigare chefsekonom på Swedbank och har även arbetat på Dagens industri, ABN Amro Bank och Finansdepartementet.

Ledamot som lämnade sin befattning den 6 oktober 2014:

Karolina Ekholm, mandatperiod sex år från den 15 mars 2009

Karolina Ekholm var vice riksbankschef. Hon var riksbankschefens ställföreträdare i ECB:s allmänna råd och deltog tillsammans med riksbankschefen i BIS styrelsemöten respektive möten för centralbankschefer. Hon representerade Riksbanken i ESRB, i FSB:s regionala grupp och i Committee on the Global Financial System (CGFS). Ekholm är sedan 2010 tjänstledig från sin professur vid Nationalekonomiska institutionen vid Stockholms universitet. Hon har tidigare varit ledamot i Ekonomiska rådet och Finanspolitiska rådet.

Ledamot som utsågs den 19 december 2014:

Henry Ohlsson, mandatperiod sex år från den 12 januari 2015

Henry Ohlsson utsågs enhälligt av fullmäktige den 19 december 2014 att efterträda vice riksbankschef Karolina Ekholm. Ohlsson tillträdde som vice

riksbankschef den 12 januari 2015. Han är professor i nationalekonomi vid Uppsala universitet och var tidigare bland annat ordförande i Industrins ekonomiska råd, ledamot i Arbetsförmedlingens styrelse och ordförande i Ekonomiska rådet.

Direktionens uppgifter

Direktionen har ett gemensamt ansvar för Riksbankens strategiska ledning och fastställer Riksbankens instruktion. Direktionens roll som strategisk beslutsfattare innebär att dess arbete inriktas på centrala beslut om penning- och valutapolitiken, betydelsefulla frågor inom området finansiell stabilitet och Riksbankens kapitalförvaltning. Direktionen fattar också de övergripande besluten om Riksbankens verksamhet, såsom besluten om strategiska mål, verksamhetsplan och budget samt uppföljningar av dessa. Samtidigt har riksbankschefen ett tydligt uppdrag att följa upp verksamheten mot fastställda planer och mot beslutad budget. Riksbankschefen är också chef över avdelningscheferna, vilka bereder och lägger fram förslag eller underlag till direktionen i de ärenden som beslutas där.

Direktionen fattar gemensamma beslut vid sina sammanträden. Under 2014 höll direktionen totalt 36 sammanträden, varav 10 per capsulam-möten och 6 penningpolitiska möten.

Direktionen ska minst två gånger om året lämna en skriftlig redogörelse för penningpolitiken till riksdagens finansutskott. Den första redogörelsen består av en särskild rapport, Redogörelse för penningpolitiken, som sammanställs till riksdagens finansutskott i början av året. Den andra redogörelsen utgörs av den tredje penningpolitiska rapporten för året. Redogörelsen kompletteras vid varje tillfälle med en offentlig utfrågning. Från och med 2012 hålls det tre utfrågningar per år om penningpolitiken, och sedan hösten 2012 deltar alltid både riksbankschefen och någon av de vice riksbankscheferna (enligt ett roterande schema) vid dessa utfrågningar i finansutskottet. Utöver de tre penningpolitiska utfrågningarna deltog direktionsledamöterna under 2014 i tre slutna utfrågningar i finansutskottet för att diskutera rapporten Redogörelse för penningpolitiken och IMF-frågor.

Formell behandling av Riksbankens årsredovisning

Enligt riksbankslagen ska Riksbankens direktion varje år före den 22 februari lämna en redovisning för det föregående räkenskapsåret till riksdagen, Riksrevisionen och riksbanksfullmäktige. Riksbankens resultat- och balansräkning fastställs av riksdagen, som också beslutar om hur bankens resultat ska disponeras. Förslaget till disposition av resultatet lämnas till riksdagen av riksbanksfullmäktige som också granskar bankens bokslutsarbete med inriktning på beräkningen av bankens resultat. Tillsammans med förslaget till disposition av resultatet lämnar fullmäktige även en egen verksamhetsberättelse för räkenskapsåret till riksdagen.

Fullmäktiges verksamhetsberättelse och förslag till disposition av resultatet lämnas till riksdagen samma dag som Riksbankens årsredovisning.

Senast en månad efter att Riksbanken lämnat årsredovisningen till riksdagen ska Riksrevisionens granskning av årsredovisningen vara färdig. Riksrevisionen ska då lämna en revisionsberättelse med sina iakttagelser från granskningen till riksdagen. Revisionsberättelsen innehåller också Riksrevisionens bedömning av om riksdagen bör fastställa Riksbankens resultat- och balansräkning enligt direktionens förslag i årsredovisningen.

Riksbankens årsredovisning granskas inom riksdagen av finansutskottet. Finansutskottets uppgift är att förbereda riksdagens beslut när det gäller ansvarsfrihet för fullmäktige för dess verksamhet och för direktionen för förvaltningen av Riksbanken, fastställandet av Riksbankens resultat- och balansräkning för räkenskapsåret samt dispositionen av Riksbankens resultat för räkenskapsåret. När riksdagen fattat dessa beslut kan Riksbanken leverera den beslutade delen av sitt resultat till statskassan. Leveransen sker som regel en vecka efter riksdagens beslut, i samband med att Riksbanken genomför huvudsakliga transaktioner (för närvarande riksbankscertifikat).

Senare under samma år redovisar Riksbanken för riksdagen vilka åtgärder banken vidtagit med anledning av Riksrevisionens iakttagelser. Även denna redovisning sker i enlighet med bestämmelserna i riksbankslagen.

Riksbanksfullmäktige

Riksbanksfullmäktige har elva ledamöter och lika många suppleanter. Ledamöterna utses av riksdagen efter allmänna val för en mandatperiod på fyra år. Fullmäktige väljer inom sig ordförande och vice ordförande.

Den 31 december 2014 bestod fullmäktige av följande ledamöter: Susanne Eberstein (ordförande), Michael Lundholm (vice ordförande), Hans Hoff, Peter Egardt, Caroline Helmersson Olsson, Martin Kinnunen, Hans Birger Ekström, Anders Karlsson, Roger Tiefensee, Agneta Börjesson samt Chris Heister. Suppleanter var Catharina Bråkenhielm, Elisabeth Björnsdotter Rahm, Tommy Waidelich, Oskar Öholm, Ann-Kristine Johansson, Olle Felten, Carl B Hamilton, ClasGöran Carlsson, Karin Nilsson, Esabelle Dingizian samt Stefan Attefall.

Riksbanksfullmäktiges uppgifter

Fullmäktige har till uppgift att följa och kontrollera hur Riksbanken bedriver sin verksamhet och hur direktionsledamöterna leder verksamheten. Fullmäktige utövar sin kontroll bland annat genom att fullmäktiges ordförande och vice ordförande närvarar vid direktionens sammanträden. Ordföranden och vice ordföranden har också rätt att yttra sig under direktionens sammanträden, men de har inte förslags- eller rösträtt. Fullmäktige har även en revisionsfunktion vars arbete utförs av en extern revisionsbyrå under ledning av en auktoriserad revisor.

Fullmäktige utser ledamöterna i Riksbankens direktion och beslutar om deras löne- och anställningsvillkor. Fullmäktige fastställer också Riksbankens arbetsordning och beslutar om utformningen av sedlar och mynt.

Vidare lämnar fullmäktige förslag till riksdagen om hur Riksbankens resultat ska disponeras samt yttrar sig till riksdagen i frågan om direktionsledamöternas ansvarsfrihet.

Fullmäktige lämnar remissyttranden inom sitt verksamhetsområde, och direktionen samråder med fullmäktige om förslag till riksdagen och regeringen som avser ändringar i författningar eller andra åtgärder från statens sida.

Ordföranden och vice ordföranden lämnar en redovisning om fullmäktiges arbete inför riksdagens finansutskott. Detta sker vanligtvis två gånger om året.

Under året sammanträdde fullmäktige vid 14 tillfällen. Vid sitt sammanträde den 19 december utsåg fullmäktige Henry Ohlsson till ny direktionsledamot med en mandatperiod på sex år från den 12 januari 2015.

En redogörelse för fullmäktiges verksamhet presenteras i fullmäktiges framställning till riksdagen 2014/15:RB2 Förslag till disposition av Riksbankens vinst för räkenskapsåret 2014 samt riksbanksfullmäktiges verksamhetsberättelse för 2014.

Verksamhetsstyrning

Riksbankens mål, uppdrag och organisation läggs fast i riksbankslagen och i Riksbankens arbetsordning respektive instruktion. Riksbankens arbete styrs vidare av en vision på lång sikt, en strategisk plan, en årlig verksamhetsplan och interna regelverk i form av policyer, regler och rutinbeskrivningar.

Riksbankens vision är att vara bland de bästa när det gäller kvalitet och effektivitet och därigenom behålla ett högt förtroende. Det innebär att uppgifterna ska fullgöras med hög kvalitet till rimliga kostnader. På så vis bidrar Riksbanken till en stabil ekonomisk utveckling för företag och hushåll i Sverige.

Visionens ambitionsnivå innebär att Riksbanken ska vara bland de bästa i jämförelse med såväl andra centralbanker som andra jämförbara myndigheter, akademiska institutioner och privata företag. Visionen konkretiseras i verksamhetsmål och resultatindikatorer för Riksbankens olika områden.

Verksamheten utvecklas utifrån en strategisk plan

Riksbankens verksamhetsplanering utgår från en strategisk plan som beskriver uppdraget, visionen och vilken inriktning som ska gälla för kommande verksamhetsplaner. Den strategiska plan som varit vägledande till och med 2014 beslutades hösten 2011. Den beskrev behovet av en ny inriktning efter ett antal år då Riksbanken utvärderat och konsoliderat verksamheten för att kunna fokusera på uppbyggnaden av huvuduppgifterna penningpolitik och finansiell stabilitet. Den nya inriktningen tog avstamp i erfarenheterna från

den finansiella krisen och innebar bland annat en ökad integration mellan bankens huvuduppgifter.

Hösten 2014 fastställdes en ny strategisk plan med temat En 350-åring i tåten, där verksamheterna tar sikte på Riksbankens jubileumsår 2018. Planen innehåller tre strategiska mål: att Riksbanken ska ha en verksamhet i takt med tiden och omvärlden inom alla sina områden, ett engagerande arbetsklimat som bidrar till bra prioriteringar och ett effektivt arbete samt ett resultat av hög kvalitet för att förtjäna ett högt förtroende. De strategiska målen ska uppnås med hjälp av tio strategiska prioriteringar som de närmaste åren ska konkretiseras med handlingsplaner i de årliga verksamhetsplanerna.

Intern styrning och kontroll

I enlighet med bestämmelserna i riksbankslagen lämnar Riksbankens direktion från och med räkenskapsåret 2011 i årsredovisningen en bedömning av om bankens interna styrning och kontroll är betryggande.

Direktionen är ytterst ansvarig för intern styrning och kontroll och fastställer de övergripande policyer och regler som styr verksamheten. Ansvaret för den dagliga styrningen och kontrollen av verksamheten, dess effektivitet, resultat och riskhantering ligger däremot hos avdelningscheferna som i sin tur rapporterar till direktionen. Samtidigt är det alla medarbetares ansvar att påtala risker och rapportera incidenter i verksamheten.

Riskenheten inom stabsavdelningen stöder Riksbankens verksamheter med ramverk, metoder och rådgivning inom alla riskområden. Riskenheten rapporterar också tre gånger per år sin oberoende bedömning av Riksbankens finansiella och operativa risker till direktionen. Riskenheten följer även upp den interna styrningen och kontrollen i verksamheten utifrån faktorerna styr- och kontrollmiljö, riskanalys, kontrollmekanismer, information och kommunikation samt uppföljning och rapportering.

På uppdrag av direktionen gör även internrevisionsavdelningen en oberoende utvärdering av den operativa verksamhetens interna styrning och kontroll, inklusive verksamhetens risker.

Risker i Riksbankens verksamhet

I Riksbankens verksamhet finns både finansiella och operativa risker. De finansiella riskerna uppstår framför allt i förvaltningen av guld- och valuta-reserven och beskrivs närmare i rutan Riksbankens finansiella regelverk och hantering av olika risker i avsnittet Tillgångsförvaltning.

Operativa risker kan skada Riksbankens verksamhet, tillgångar eller anseende och uppstår till följd av mänskliga fel eller misstag, brister i bemanning, interna processer eller it-system, eller påverkas av externa händelser. Den här typen av risker finns i hela verksamheten, i såväl det dagliga arbetet som vid förändringar. Vissa risker är av mer strategisk natur och beaktas i verksamhetsstyrningen för att undvika negativa konsekvenser på längre sikt.

För att lyckas i sitt uppdrag är det viktigt att Riksbanken snabbt kan identifiera och hantera såväl interna störningar som händelser i omvärlden. Det gäller allt från att hantera en förändrad hotbild mot exempelvis kontantverksamheten eller it-stödet till att anpassa processer och system till nya förutsättningar.

Riksbanken arbetar systematiskt med riskhantering utifrån en etablerad, bankgemensam process för operativa risker. Processen vidareutvecklas löpande, och riskhantering och verksamhetsplanering är integrerade genom samordnade processer för uppföljning och dokumentation.

De risker som historiskt har identifierats i Riksbankens verksamhet rör främst hanteringen av konfidentiell information, it-infrastruktur, interna processer och beroendet av externa parter. Dessa risker kan framför allt påverka effektiviteten och förmågan att nå verksamhetsmålen.

Under 2014 påverkades risknivån inom kontanthantering till följd av ett antal större projekt. Verksamhetens årliga riskanalyser och incidentrapportering visar inte på att risknivån för banken som helhet har påverkats nämnvärt under 2014. Samtliga incidenter hanterades med stöd av Riksbankens rutiner.

Riksbanken använder indikatorer för att mäta resultatet

Under 2014 var Riksbankens verksamhet indelad i sju målområden: penningpolitik, finansiell stabilitet, betalningssystemet RIX, kontantförsörjning, kapitalförvaltning, statistik och ett bankgemensamt område. Det bankgemensamma området var i sin tur uppdelat i sju delar: kommunikation, medarbetare, ledning och styrning, it, administrativt stöd och service, miljö samt resurser.

För varje område fastställs ett antal mål som ska konkretisera vad visionens ambitionsnivå bland de bästa innebär för området. Till varje mål kopplas i sin tur en eller flera resultatindikatorer som ska ge en bild av hur väl Riksbanken uppfyller denna ambitionsnivå. Ett exempel är Riksbankens prognosförmåga, där en indikator är en årlig jämförelse med nio andra prognosmakare. Bland de bästa har för denna indikator översatts till en placering bland de tre bästa i rankningen.

Under året fick direktionen två uppföljningsrapporter som sammanfattade statusen för indikatorerna, handlingsplanerna, budgeten och de operativa riskerna. Totalt kopplades 93 indikatorer till målen i 2014 års verksamhetsplan. Av de 85 indikatorer som kunde utvärderas visade cirka 80 procent på ett godkänt resultat vid uppföljningarna. Resultatet inom Riksbankens olika verksamhetsområden presenteras under respektive avsnitt i årsredovisningen.

Förtroendet hos Riksbankens målgrupper

Riksbankens vision är att vara bland de bästa och därigenom behålla ett högt förtroende. För att mäta hur olika målgruppers och allmänhetens förtroende för Riksbanken utvecklas använder Riksbanken regelbundet externa undersökningar. Mätningar som redovisades under 2014 visade på ett fortsatt högt

förtroende hos allmänheten och Riksbankens målgrupper. Riksbanken återfanns återigen bland de fem svenska samhällsinstitutioner som har högst förtroende i Sverige, både i SOM-institutets rapport Förtroendet för Riksbanken och i Medieakademins Förtroendebarmeter som mäter och jämför förtroendet för ett antal olika institutioner och organisationer i Sverige. Även TNS Sifos årliga mätning av anseendet för svenska myndigheter rankade Riksbanken bland de fem myndigheter som har högst anseende i landet. Mätningarna visade dock på olika utveckling för förtroendet. SOM-institutets och TNS Sifos undersökningar visade på ett något stärkt förtroende respektive anseende för Riksbanken jämfört med föregående år, medan Medieakademins mätning visade på ett något svagare förtroende.

Kommunikation

Mediernas rapportering om Riksbanken var mindre omfattande under 2014 än föregående år, med undantag för vissa publicitetstoppar. I fokus för rapporteringen stod de penningpolitiska besluten. Sänkningen av reporäntan i juli var det mest omskrivna penningpolitiska beslutet på flera år. Andra frågor som präglade rapporteringen under året var Riksbankens prognosförmåga och den låga inflationen i relation till inflationsmålet. Hushållens skuldsättning är en fråga som Riksbanken framhållit som en stor risk. Riksbankens ekonomiska kommentar Hur skuldsatta är de svenska hushållen? rönte därför ett omfattande medialt intresse. Utöver detta har även frågor om Riksbankens uppdrag, mål och mandat diskuterats i medierna.

Riksbanken lanserade i juli ett nyhetsbrev riktat främst till sin uppdragsgivare riksdagen med syfte att underlätta för ledamöterna att följa Riksbankens verksamhet. I samband med detta deltog Riksbanken i Almedalen för första gången. Nyhetsbrevet, som skickas ut till samtliga riksdagsledamöter, är tillgängligt på Riksbankens webbplats.

Riksbanken fick under 2014 ta emot pris för sin öppenhet genom utmärkelsen Central Banking Transparency Award av Central Banking Publications. I motiveringen till priset går att läsa att Riksbanken spelat en banbrytande roll för centralbankers öppenhet och tydlighet inom kommunikation, genom att målmedvetet säkerställa att dess processer och beslutsfattande är öppet och tydligt kommunicerade.

Medarbetare

Riksbanken hade vid utgången av 2014 totalt 365 medarbetare (329 årsarbetskrafter). Medarbetarna har ofta komplexa uppgifter och höga krav på sig. För att kunna möta de utmaningar som man ställs inför är det viktigt att alla medarbetare bidrar till att skapa och utveckla en god arbetsmiljö. Det ger förutsättningar för att kombinera behovet av utveckling i arbetet med god livsbalans.

Strategisk satsning på ledar- och medarbetarskap

Enligt den strategiska plan som togs fram under 2014 ska Riksbanken ha ett engagerande arbetsklimat som bidrar till rätt prioriteringar för bästa resultat. För att åstadkomma detta behövs ett väl fungerande ledarskap. Varje år samlas Riksbankens chefer under en till två dagar för att arbeta med ledarskapsfrågor. Under höstens chefsträff låg fokus på att vidareutveckla ett samlat och aktivt ledarskap för att möta Riksbankens utmaningar och fortsätta att utveckla ett stimulerande arbetsklimat. Arbetet utmynnade i en ny chefs- och medarbetarpolicy som fastställs under 2015 och en konkret handlingsplan för 2015–2016.

Parallellt med ledarskapssatsningen fortsatte Riksbanken att förankra det synsätt och konkretisera de beteenden som formulerades 2013 och som förknippas med gott medarbetarskap. Ledorden i medarbetarskapet är resultat, initiativ, kompetens, samarbete och arbetsglädje.

Riksbanken som attraktiv arbetsplats

Riksbanken har under många år arbetat med att stärka sitt varumärke som arbetsplats för att kunna rekrytera och behålla duktiga medarbetare. Detta strategiska arbete, så kallad employer branding, har bland annat resulterat i att ekonomistudenterna rankat Riksbanken som den mest attraktiva arbetsgivaren inom den offentliga sektorn i undersökningen Företagsbarometern. Under 2014 blev Riksbanken även nominerad av undersökningsföretaget Universum till Årets employer branding-företag.

Bilden av Riksbanken som attraktiv arbetsgivare bekräftas även internt. Den undersökning som under hösten 2014 skickades ut till alla medarbetare i åldersgruppen upp till 40 år visar att våra medarbetare förknippar Riksbanken med bland annat en dynamisk och kreativ arbetsmiljö och inspirerande ledare.

Riksbanken har marknadsfört sig som arbetsplats med hjälp av egna medarbetare, bland annat på svenska universitet och vid internationella arbetsmarknadsmässor. Under året gjordes satsningar på att skapa relationer till ekonomidoktorander som kan vara intressanta för Riksbanken på lång sikt. Riksbanken har också synliggjort sig som arbetsplats på sin webbplats, på karriärportaler, i tidningsartiklar och i sina platsannonser.

Medarbetarnas hälsa

Sjukfrånvaron bland Riksbankens medarbetare var 1,7 procent under 2014, vilket är en ökning med 0,1 procentenheter sedan 2013. Medarbetarna kunde i likhet med tidigare år delta i Riksbankens förebyggande hälsoinsatser såsom träning och subventionerad massage.

Ett fast penningvärde – prisstabilitet

Tillväxten i den svenska ekonomin fortsatte under 2014 i ungefär samma takt som under 2013. Enligt Riksbankens bedömning växte BNP med 1,8 procent. Samtidigt var inflationstrycket fortsatt mycket lågt. Till följd av oväntat låga inflationsutfall och ett allt lägre inflationstryck sänkte Riksbanken räntan till 0,25 procent i juli och till noll procent i oktober.

Den genomsnittliga arbetslösheten 2014 blev ungefär oförändrad jämfört med 2013, vilket innebar en nivå på 7,9 procent. Inflationen 2014 blev lägre än under 2013. Årsgenomsnittet för KPI-inflationen var -0,2 procent medan inflationen mätt med KPIF uppgick till i genomsnitt 0,5 procent.

Penningpolitiska beslut

Direktionen håller sex ordinarie penningpolitiska sammanträden per år där den beslutar om reporäntan. Vid tre av dessa tillfällen publiceras en utförlig penningpolitisk rapport (PPR) som innehåller detaljerade prognoser för ekonomin och inflationen samt bedömningar av hur räntan kommer att utvecklas framöver. Vid de övriga tre sammanträdena publiceras en så kallad penningpolitisk uppföljning (PPU) som innehåller prognoser för samma variabler som den penningpolitiska rapporten men som är mindre utförlig.

Under 2014 kom den oväntat låga inflationen att väga allt tyngre i de penningpolitiska besluten. Om inflationen under alltför lång tid skulle avvika från målet bedömde direktionen att det skulle finnas en risk för att inflationsförväntningarna inte förblev förankrade vid inflationsmålet. I så fall skulle inflationsmålet roll som nominellt ankare riskera att försvagas. Sänkningarna av reporäntan ner till noll procent syftade därför inte enbart till att få den faktiska inflationen att stiga utan också till att sända en tydlig signal om det nominella ankarets betydelse. Samtidigt betonade direktionen att den låga räntan skulle öka riskerna för att hushållens skulder utvecklas på ett ohållbart sätt. Men direktionen ansåg att ansvaret för att hantera dessa risker nu vilade på regeringen och andra myndigheter.

I följande avsnitt redovisas mer utförligt den ekonomiska utvecklingen och bakgrunden till de penningpolitiska besluten under året.

Fortsatt expansiv penningpolitik i inledningen av året

I december 2013 var reporäntan 0,75 procent. Den hade då gradvis anpassats nedåt från 2 procent hösten 2011 på grund av försämrade konjunktutsikter till följd av den europeiska skuldkrisen och ett allt lägre inflationstryck.

I inledningen av 2014 kunde direktionen konstatera att utsikterna för en återhämtning av konjunkturen var goda i omvärlden. I euroområdet bedömdes återhämtningen ske i långsam takt, medan tillväxtutsikterna var desto bättre

på andra viktiga svenska exportmarknader, som USA och Storbritannien. Inflationen i omvärlden hade sjunkit de senaste åren men väntades stiga gradvis i takt med att konjunkturen stärktes.

Efter några år med svag tillväxt bedömde direktionen vid det penningpolitiska mötet i februari att utsikterna var goda för Sveriges ekonomi. Förtroendet steg bland svenska företag och hushåll samtidigt som arbetsmarknaden förbättrades. Tillsammans med en omvärldsefterfrågan som gradvis stärktes fanns förutsättningarna på plats för att tillväxten i Sverige skulle ta fart 2014.

Trots de förbättrade konjunkturutsikterna var inflationen fortsatt låg. En orsak till detta var att prisökningarna i företagen var låga i förhållande till kostnadsutvecklingen. Bedömningen var ändå att företagen skulle kunna föra över sina kostnadsökningar till konsumentpriserna när konjunkturen förbättrades.

En faktor som direktionen har diskuterat mycket vid de senaste årens räntebeslut är hushållens höga skuldsättning (se diagram 1). Utvecklingen av hushållens skulder hänger samman med utvecklingen av bostadspriserna, vilket beror på att bostadsköp till stor del är lånefinansierade. De penningpolitiska besluten har inneburit avvägningar mellan att på kort sikt stabilisera inflationen och att ta hänsyn till de effekter som räntan har på hushållens skuldsättning och därigenom risken för ett ofördelaktigt scenario längre fram.

Diagram 1. Hushållens skulder, procent av disponibel inkomst

Anm. Skulderna avser totala skulder.

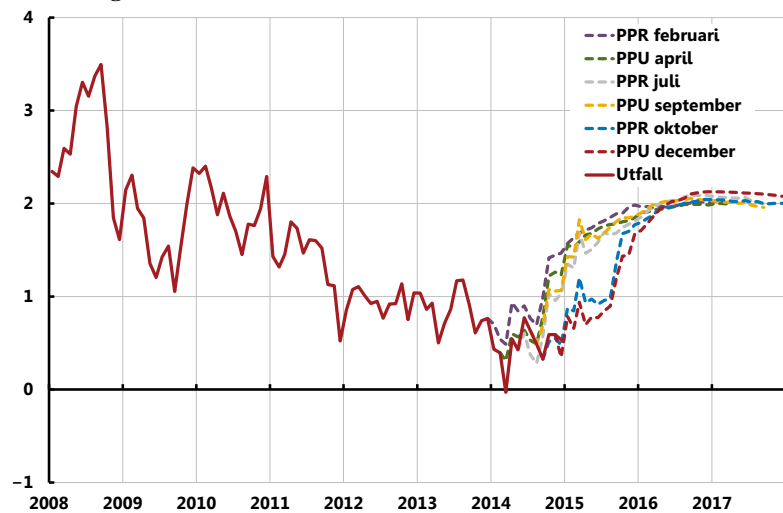
Källor: SCB och Riksbanken.

Inför det penningpolitiska mötet i april bekräftade nyinkommen information att utvecklingen i omvärlden fortsatte att förbättras i linje med tidigare bedömningar. Inflationen i omvärlden var dock fortsatt låg och kostnadstrycket bedömdes förbli relativt måttligt framöver.

Ett starkt BNP-utfall för fjärde kvartalet 2013 hade kommit in sedan det senaste penningpolitiska mötet i februari. Direktionen såg det som ytterligare ett tecken på att konjunkturåterhämtningen inletts i Sverige. Därutöver var konsumentförtroendet relativt gott. I stort sett stod sig bilden av konjunkturutsikterna från februarimötet. Även i fråga om arbetsmarknadsutvecklingen var utsikterna oförändrade mellan februari och april.

Men liksom vid mötet i februari kunde direktionen konstatera att inflationen var fortsatt låg, trots att konjunkturutsikterna förbättrats. Inflationen de senaste månaderna hade blivit lägre än prognosen i februari, vilket gjorde att inflationsprognosen reviderades ned något (se diagram 2). Konjunkturutsikterna framöver talade även denna gång för att företagen framöver skulle börja höja priserna i större utsträckning.

Diagram 2. KPIF och KPIF-prognoser under 2014, årlig procentuell förändring

Anm. KPIF är KPI med fast bostadsränta. De streckade linjerna avser Riksbankens prognoser.

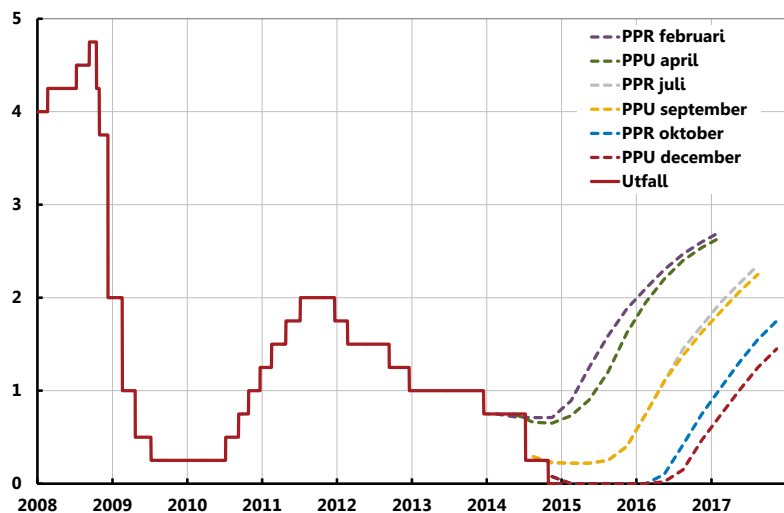
Källor: SCB och Riksbanken.

Direktionens avvägning mellan att kortsiktigt stabilisera inflationen och samtidigt ta hänsyn till riskerna förknippade med hushållens skuldsättning hade blivit än mer komplicerad inför det penningpolitiska mötet i april. Detta berodde på att inflationen bedömdes bli lägre samtidigt som hushållens skulder bedömdes öka något snabbare än i föregående prognos. Direktionen konstaterade att den låga inflationen gjorde att penningpolitiken i mindre utsträckning än tidigare kunde användas till att hantera riskerna förknippade

med hushållens skuldsättning. Därför bedömdes det som mycket angeläget att åtgärder vidtogs inom andra politikområden.

Mot denna bakgrund beslutade direktionen vid det penningpolitiska mötet i april att lämna reporäntan oförändrad på 0,75 procent (se diagram 3). Men de överraskande låga inflationsutfallen hade ökat osäkerheten om hur snabbt inflationen skulle stiga, vilket ledde till en nedrevidering av reporänteprognosen på kort sikt.

Diagram 3. Reporänteutfall och reporänteprognoser under 2014, procent

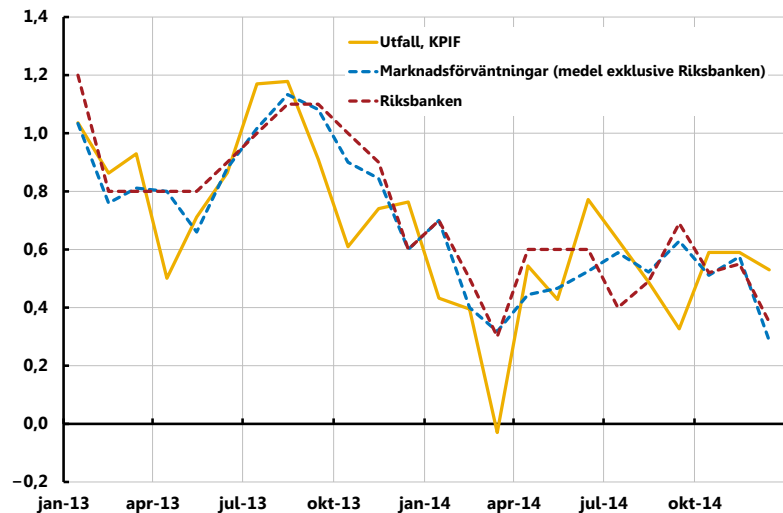

Anm. De streckade linjerna avser Riksbankens prognoser.

Källa: Riksbanken.

Låg inflation gav räntesänkning i juli

Bilden av konjunkturutsikterna såväl i Sverige som i omvärlden var relativt oförändrad inför det penningpolitiska mötet i juli. Men direktionen gjorde nu bedömningen att inflationstrycket skulle bli betydligt lägre än vad man tidigare trott och att penningpolitiken därför behövde bli mer expansiv. Det fanns en rad samverkande faktorer som bidrog till detta. En sådan faktor var att inflationsutfallen hade fortsatt att vara lägre än vad både Riksbanken och marknadsaktörerna hade förväntat sig. Sedan det penningpolitiska mötet i april hade det publicerats tre nya inflationsutfall för mars, april och maj som alla var lägre än Riksbankens prognos (se diagram 4).

Diagram 4. Riksbankens och marknadens kortsiktsprognoser för inflationen, årlig procentuell förändring

Anm. Riksbankens prognoser enligt senast publicerad prognos och marknadsförväntningar, jämfört med utfall. Riksbankens siffror är inte helt jämförbara med marknadsaktörernas förväntningar eftersom Riksbankens prognoser ofta är äldre.

Källor: Bloomberg, SCB och Riksbanken.

Den låga inflationen omfattade också ett stort antal varu- och tjänstegrupper, vilket tydde på ett lågt underliggande inflationstryck. Dessutom fortsatte inflationstrycket i omvärlden att vara lågt, vilket medförde att penningpolitiken i omvärlden blev mer expansiv än tidigare, och att styrräntorna i omvärlden därmed skulle bli lägre. Bland annat hade ECB nyligen sänkt styrräntan och signalerat att räntan skulle vara låg under en lång tid framöver. Om räntan blir högre i Sverige än i omvärlden tenderar kronkursen att förstärkas, vilket bidrar till lägre inflation genom lägre importpriser. Allt annat lika talade därför lägre styrräntor i omvärlden för lägre styrräntor också i Sverige. Dessutom fanns det risk för att en inflation som låg under målet under lång tid skulle påverka inflationsförväntningarna så att de inte längre skulle förbli förankrade kring målet på 2 procent. Därmed riskerade inflationsmålet att förlora trovärdighet i sin roll som nominellt ankare. Ju längre tid inflationen avvek från målet, desto större bedömdes denna risk bli. Sammantaget talade dessa faktorer tydligt för en sänkning av reporäntan och reporäntebanan vid det penningpolitiska mötet i juli.

Den låga inflationen vägde tungt i det penningpolitiska beslutet. Direktionen beslutade vid mötet i juli att sänka räntan med 0,5 procentenheter och revidera ned reporänteprognozen kraftigt (se diagram 3). Den nya ränteprognozen innebar att reporäntan skulle börja höjas först i slutet av 2015. Direktionen bedömde att den mer expansiva penningpolitiken inte bara skulle bidra till att driva upp den faktiska inflationen utan även till att inflationsförväntningarna förblev förankrade kring 2 procent, eftersom man nu sände

en tydlig signal om att penningpolitiken skulle se till så att inflationen närmade sig målet inom en rimligt snar framtid.

I samband med räntebeslutet i juli konstaterade direktionen att det låga ränteläget innebar att riskerna förknippade med hushållens höga skuldsättning ökade. Men man ansåg att ansvaret för att hantera dessa risker nu vilade på andra myndigheter. Finansinspektionen hade nyligen presenterat skärpta kapitalkrav för svenska banker. Sammantaget bedömde direktionen att den viktigaste effekten av kraven var att motståndskraften i det svenska bank-systemet stärktes. De direkta effekterna på hushållens skuldsättning bedömdes däremot vara små (se avsnittet Penningpolitisk analys). För att hantera riskerna förknippade med hushållens skuldsättning menade direktionen att det inte bara krävdes åtgärder för att öka motståndskraften i banksystemet. Det behövdes också åtgärder riktade direkt mot hushållens efterfrågan på krediter, exempelvis skärpta amorteringskrav och sunda minimivåer i de kvar-att-leva-på-kalkyler som är en del av bankernas kreditprövning. Dessutom ansåg direktionen det viktigt att genomföra reformer för att öka utbudet av bostäder.

Inför det penningpolitiska mötet i september kunde direktionen konstatera att tillväxtutsikterna i omvärlden blivit mer osäkra, bland annat till följd av den tilltagande oron i Ukraina. Direktionen konstaterade dock att även om det skett vissa revideringar av BNP- och inflationsprognoserna var utsikterna för konjunkturen och inflationen i grova drag i linje med bedömningen i juli. Mot den bakgrunden beslutade direktionen att lämna reporäntan oförändrad på 0,25 procent (se diagram 3). Men den svagare utvecklingen i omvärlden och dess negativa inverkan på svensk tillväxt ledde till en mindre nedjustering av reporänteprognosen.

Reporäntan sänktes till noll i oktober

Inför det penningpolitiska mötet i oktober gjorde direktionen bedömningen att tillväxten i euroområdet skulle bli lägre än vad man väntat sig tidigare, vilket dämpade utsikterna för omvärlden. Även prognoserna för inflationen i omvärlden reviderades ned. I Sverige fortsatte konjunkturen att förbättras, framför allt tack vare en god tillväxt i hushållens konsumtion och bostadsinvesteringar.

Trots att såväl BNP som sysselsättning hade utvecklats förhållandevis väl det senaste året hade inflationen fortsatt att bli lägre än väntat. Prognosfelet för inflationen i september blev stort, och den låga inflationen var dessutom fördelad över flertalet undergrupper av KPI. Den breda nedgången i inflationen och de återkommande nedrevideringarna av inflationsprognosen tydde på att det underliggande inflationstrycket var lägre än i tidigare bedömningar. Detta tillsammans med lägre inflation och svagare konjunkturutveckling i omvärlden innebar sammantaget att direktionen nu bedömde att det skulle ta ännu längre tid innan inflationen i Sverige nådde 2 procent (se diagram 2).

Reporäntan sänktes därför med 0,25 procentenheter till noll procent, samtidigt som prognosen för reporäntan reviderades ned påtagligt (se diagram 3). Direktionen bedömde att reporäntan skulle behöva vara kvar på noll procent

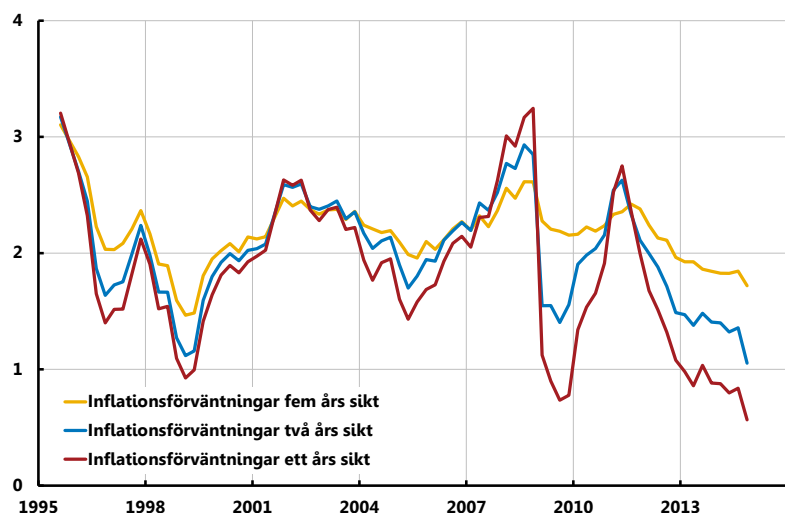
tills inflationen tydligt tagit fart. Först i mitten av 2016 väntades reporäntan börja höjas långsamt. Den mycket expansiva penningpolitiken bedömdes öka efterfrågan i ekonomin och därigenom bidra till ett högre inflationstryck. Precis som i juli bedömdes dessutom räntesänkningen i sig bidra till att inflationsförväntningarna förblev förankrade runt 2 procent, genom att sända en tydlig signal att penningpolitiken inriktades på att inflationen skulle närma sig inflationsmålet.

Inför det penningpolitiska mötet i december bedömde direktionen att konjunkturåterhämtningen i omvärlden skulle fortsätta, men liksom tidigare var det stora skillnader mellan regioner. Oljepriset hade fortsatt att falla kraftigt sedan oktober och nått den lägsta nivån sedan 2010. I omvärlden bedömdes detta medföra att tillväxten blev lägre i länder beroende av oljeexport medan den i stället blev högre i oljeimporterande länder. Sammantaget var konjunkturutsikterna i omvärlden i stort sett oförändrade jämfört med bedömningen i oktober. En tydlig effekt av det lägre oljepriset var dock att inflationen i omvärlden nu väntades bli betydligt lägre än i oktoberprognosen.

Sedan den penningpolitiska rapporten i oktober hade den svenska konjunkturen fortsatt att förbättras, men inflationen var fortfarande låg och de långsiktiga inflationsförväntningarna hade sjunkit (se diagram 5). Den real-ekonomiska utvecklingen i Sverige hade varit i linje med Riksbankens prognos, och BNP och sysselsättning bedömdes fortsätta att stiga i linje med tidigare prognos. Inflationen väntades dock bli något lägre under en tid, främst till följd av det fallande oljepriset.

Sammantaget gjorde direktionen bedömningen att penningpolitiken behövde bli ännu mer expansiv, dels för att se till att inflationen närmade sig målet tillräckligt snabbt, dels för att minska risken för att de långsiktiga inflationsförväntningarna skulle fortsätta att falla. Reporäntan bedömdes nu behöva ligga kvar på noll procent en något längre tid jämfört med oktoberprognosen – till andra halvåret 2016 (se diagram 3). Vid den tidpunkten väntades KPIF-inflationen vara nära 2 procent, samtidigt som BNP-tillväxten varit relativt hög under cirka ett år och arbetslösheten fallit sedan en tid. Det skulle alltså bli frågan om en mycket låg reporänta i förhållande till rådande konjunktur- och inflationsläge. Direktionen konstaterade också att om penningpolitiken skulle behöva göras ännu mer expansiv framöver var alternativet i första hand att fortsätta att skjuta på en första höjning av reporäntan. Riksbanken meddelade även att ytterligare åtgärder förbereds som kan användas för att göra penningpolitiken mer expansiv. Sådana åtgärder ska vid behov kunna presenteras med start från nästa penningpolitiska möte.

Diagram 5. Inflationförväntningar på ett, två och fem års sikt

Källa: TNS Sifo Prospera.

Liksom vid de senaste penningpolitiska mötena bedömde direktionen att den låga räntan, utöver fortsatt stimulans åt konjunkturen, skulle bidra till att trenden med stigande bostadspriser och skuldsättning hos hushållen fortsatte. Finansinspektionen hade i november presenterat ett förslag på amorteringskrav för nya bolån (se avsnittet Ett säkert och effektivt betalningsväsende). Direktionen ansåg att förslaget var ett steg i rätt riktning, men gjorde samtidigt bedömningen att det endast skulle få marginella effekter på hushållens skuldsättning. För att minska riskerna menade direktionen därför att ytterligare åtgärder behöver införas gradvis under en längre tidsperiod. Ansvaret för detta vilade dock på andra politikområden än penningpolitiken, och direktionen framhöll i detta sammanhang såväl ytterligare makrotillsynsåtgärder som åtgärder inom skatte- och bostadspolitiken.

Penningpolitiska beslut och reservationer 2014

12 februari	Reporäntan lämnades oförändrad på 0,75 procent. Prognosen för reporäntan lämnades oförändrad.
8 april	Reporäntan lämnades oförändrad på 0,75 procent. Prognosen för reporäntan justerades ned. Vice riksbankscheferna Karolina Ekholm och Martin Flodén reserverade sig mot beslutet att hålla reporäntan oförändrad och mot räntebanan i den penningpolitiska uppföljningen. De förordade en sänkning av reporäntan till 0,5 procent och lägre reporäntebanor.
2 juli	Reporäntan sänktes med 0,5 procentenheter till 0,25 procent. Prognosen för reporäntan justerades ned påtagligt. Riksbankschefen Stefan Ingves och förste vice riksbankschefen

	Kerstin af Jochnick reserverade sig mot beslutet att sänka reporäntan till 0,25 procent och mot reporäntebanan. De förordade en mindre sänkning av reporäntan med 0,25 procentenheter och en räntebana där reporäntan i stället börjar höjas senare.
3 september	Reporäntan lämnades oförändrad på 0,25 procent. Prognosen för reporäntan justerades ned marginellt.
27 oktober	Reporäntan sänktes med 0,25 procentenheter till noll procent. Prognosen för reporäntan justerades ned påtagligt. Räntan för finjusterande transaktioner, i form av kredit (mot säkerhet) eller inlåning över natten, ändrades samtidigt till noll procent från reporäntan +/- 10 räntepunkter.
15 december	Reporäntan lämnades oförändrad på noll procent. Prognosen för reporäntan innebar att reporäntan var kvar på noll procent under en något längre tid jämfört med prognosen i oktober.

Uppföljning

Riksbankens penningpolitik utvärderas av riksdagens finansutskott. Till denna utvärdering sammanställer Riksbanken rapporten Redogörelse för penningpolitiken som publiceras efter den första penningpolitiska rapporten för året. Redogörelsen för 2014 kommer att överlämnas till riksdagen i mars 2015.

Inflationen

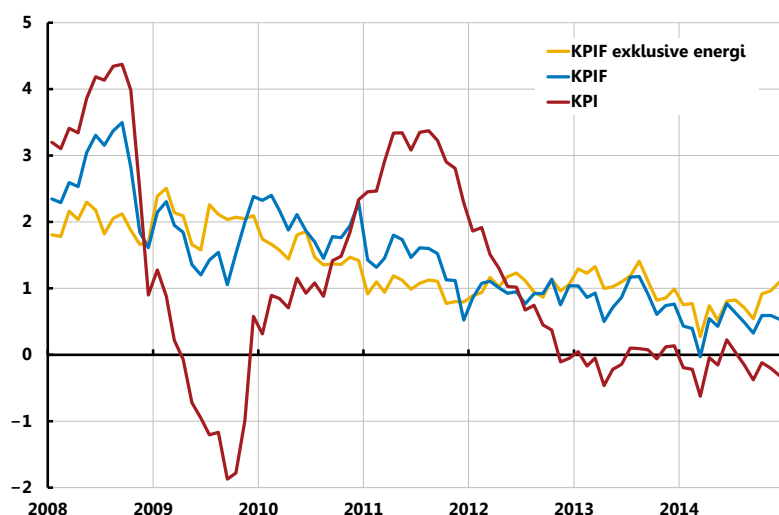
I genomsnitt uppgick KPI-inflationen till $-0,2$ procent under 2014 (se tabell 1). Att inflationen mätt med KPI blev så låg beror till stor del på att Riksbanken sänkte reporäntan med 0,25 procentenheter i december 2013, med 0,5 procentenheter i juli 2014 och med 0,25 procentenheter i oktober 2014. Den genomsnittliga reporäntan under 2014 var därför betydligt lägre än under 2013. När reporäntan sänks minskar hushållens räntekostnader för bolån, vilket ger lägre inflation mätt med KPI (se diagram 6).

Men även inflationen mätt med KPIF, det vill säga med fast bostadsränta, var låg 2014. KPIF-inflationen blev i genomsnitt 0,5 procent 2014 (se diagram 6 och tabell 1). Det var betydligt lägre än 2012 och 2013, då KPIF-inflationen var kring 1 procent. KPIF exklusive energipriser var något högre 2014, 0,7 procent.

Tabell 1. Jämförelse mellan olika inflationsmått, årlig procentuell förändring

	Årsgenomsnitt		
	2012	2013	2014
KPI	0,9	0,0	-0,2
KPIF	1,0	0,9	0,5
KPIF exklusive energi	1,0	1,1	0,7

Källor: SCB och Riksbanken.

Diagram 6. KPI, KPIF och KPIF exklusive energi, årlig procentuell förändring

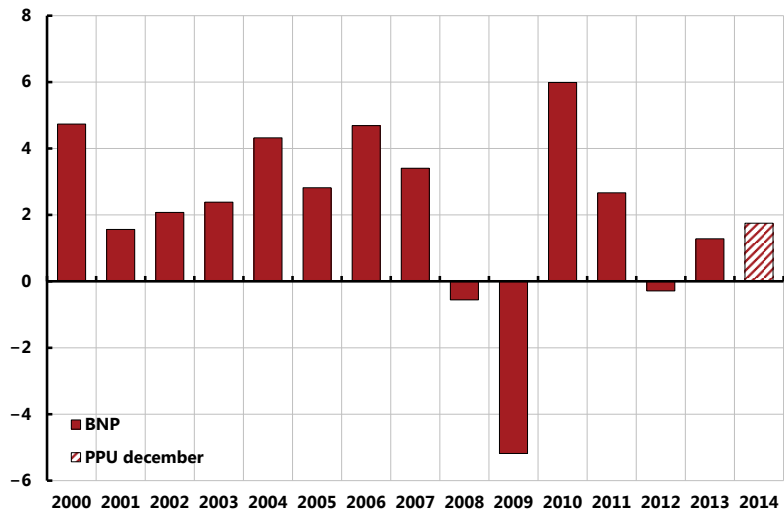
Anm. KPIF är KPI med fast bostadsränta.

Källa: SCB.

Realekonomisk utveckling

Enligt Riksbankens bedömning i december ökade BNP under 2014 med 1,8 procent, vilket var något mer än under 2013 (se diagram 7). Riksbanken ansåg samtidigt att efterfrågan på svenska exportvaror var fortsatt relativt låg, men efter att ha minskat under 2013 steg den svenska exporten under 2014 med 2,2 procent. Även investeringarna utvecklades svagt, utifrån Riksbankens beräkning i december, men även för dessa vändes en negativ utveckling under 2013 till en tillväxt på 4,7 procent under 2014. Hushållens konsumtion har de senaste åren stått emot den svaga omvärldsutvecklingen väl och steg med 2,4 procent under 2014, enligt Riksbankens skattning, vilket var något mer än under 2013.

Diagram 7. BNP i Sverige, årlig procentuell förändring

Anm. Den streckade stapeln avser Riksbankens prognos i december 2014. På grund av omläggning och revideringar av nationalräkenskaperna skiljer sig BNP-tillväxten för 2000–2012 från vad som framgick i årsredovisningen för 2013.

Källor: SCB och Riksbanken.

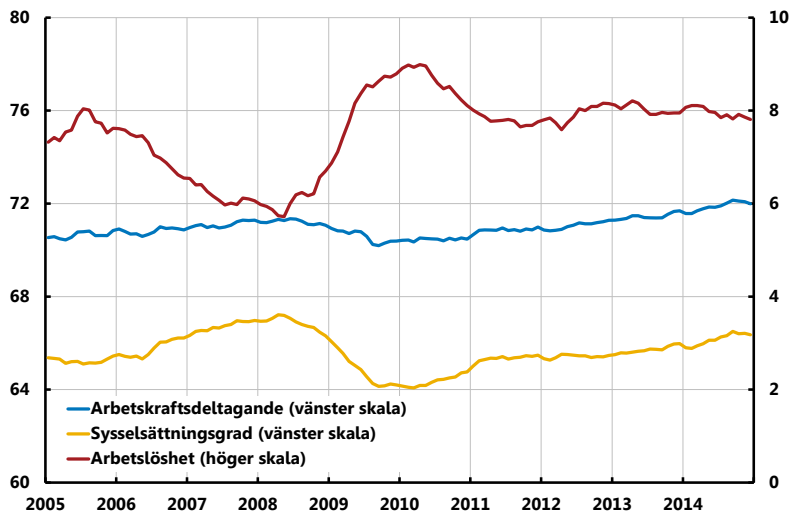
Arbetslösheten har de senaste åren fluktuerat kring 8 procent (se diagram 8). I genomsnitt uppgick den 2014 till 7,9 procent, vilket var i stort sett samma nivå som 2013. Trenden i de senaste årens arbetsmarknadsutveckling fortsatte; antalet personer i arbetskraften ökade samtidigt som antalet sysselsatta också ökade, vilket gjorde att arbetslösheten blev ungefär oförändrad (se diagram 8).

Som ett sammanfattande mått på konjunkturläget i realekonomin används ofta något mått på resursutnyttjandet. Det finns dock inget entydigt sätt att mäta detta, och Riksbanken använder därför ett antal olika indikatorer för att bedöma resursutnyttjandet. Exempel på sådana mått är BNP-gapet och timgapet, som mäter BNP:s och de arbetade timmarnas procentuella avvikelser från sina respektive uppskattade långsiktigt hållbara nivåer. Om respektive mått är positivt betyder det att aktivitetsnivån i ekonomin är hög och att resursanvändningen i ekonomin är högre än normalt. Motsatsen gäller när måtten är negativa. Enligt BNP-gapet var resursutnyttjandet lägre än normalt under 2014. Timgapet indikerade dock ett resursutnyttjande närmare en normal nivå än BNP-gapet (se diagram 9).

Riksbankens egen indikator på resursutnyttjandet, den så kallade RU-indikatorn, sammanfattar information från enkäter och arbetsmarknadsdata med hjälp av en statistisk metod. Även denna indikator visar att resursutnyttjandet var lägre än normalt under 2014 (se diagram 9).

Sammantaget är Riksbankens bedömning att resursutnyttjandet i Sverige var något lägre än normalt under året.

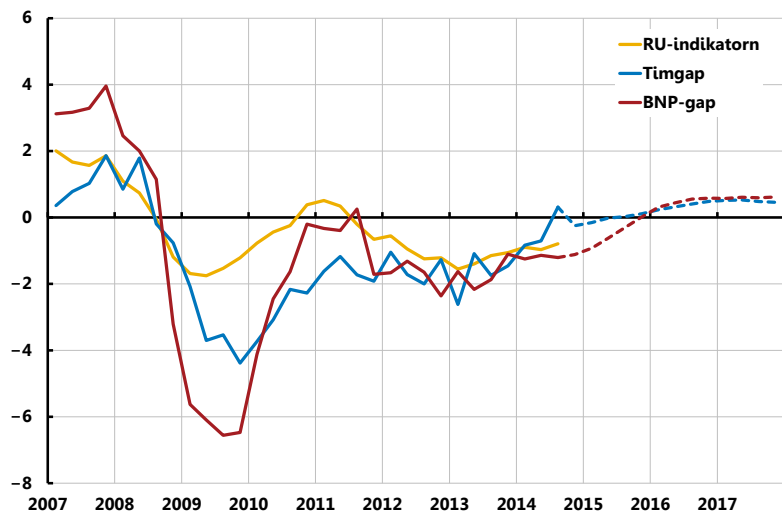
Diagram 8. Deltagande i arbetskraften och sysselsättningsgrad samt arbetslösheten i Sverige, procent av befolkningen respektive procent av arbetskraften

Anm. Säsongsrensade data. Tre månaders glidande medelvärde. Uppgifterna avser personer i åldern 15–74 år.

Källor: SCB och Riksbanken.

Diagram 9. BNP- och timgap samt RU-indikatorn, procent respektive standardavvikelse

Anm. BNP-gap avser BNP:s avvikelse från sin trend beräknad med en produktionsfunktion. Timgap avser skillnaden mellan det faktiska antalet arbetade timmar och Riksbankens bedömning av trenden för arbetade timmar. RU-indikatorn är normaliserad så att medelvärdet är 0 och standardavvikelsen är 1. De streckade linjerna avser Riksbankens prognos i december 2014.

Källor: SCB och Riksbanken.

Fortsatt satsning på den finansiella statistiken

Enligt riksbankslagen ska Riksbanken löpande offentliggöra statistiska uppgifter om valuta- och kreditförhållanden.

Statistik över finansmarknaden, värdepappersemissioner och betalningsbalansen produceras och publiceras på Riksbankens uppdrag av Statistiska centralbyrån (SCB). Riksbanken ansvarar för statistikens kvalitet, innehåll och utveckling.

Riksbanken samlar själv in och publicerar daglig omsättningsstatistik på ränte- och valutamarknaden från Riksbankens och Riksgäldens motparter. Dessutom sammanställs och publiceras dagligen räntor och valutor på Riksbankens webbplats. Riksbanken genomför och publicerar även en företagsundersökning tre gånger per år i syfte att få fördjupad information om hur företagen uppfattar den aktuella ekonomiska situationen.

Erfarenheterna från finanskrisen har lett till större behov av samordning och delning av finansiell statistik mellan olika myndigheter. Den 1 augusti 2014 trädde en lag i kraft som innebär att en särskild databas för insamling och behandling av finansiella uppgifter inrättas hos SCB. Lagen ger Riksbanken och Finansinspektionen möjlighet att ta del av varandras uppgifter och därmed samordna och effektivisera statistikproduktionen. Under året planerade Riksbanken och Finansinspektionen tillsammans hur den nya databasen ska realiseras rent praktiskt.

Som ett led i arbetet med att förstärka den finansiella statistiken genomförde Riksbanken under året två utredningar om förutsättningarna att upprätta dels en databas över företags krediter, dels en databas för värdepappersinnehav. Databaserna kommer att innehålla detaljerad information om företagslån och värdepapper. Sådan information, lån-för-lån och värdepapper-för-värdepapper, är viktig som underlag för att Riksbanken ska kunna fördjupa sin analys inom penningpolitik och finansiell stabilitet.

Inom ramen för det internationella statistiksamarbetet genomförde Riksbanken under året en rad förändringar. Finansmarknadsstatistiken som rapporteras månadsvis av banker, bostadsinstitut och andra monetära finansinstitut uppdaterades. Bakgrunden till uppdateringen är dels att möta nya behov hos användarna, dels att anpassa innehållet till det nya nationalräkenskapsystemet (Europeiska national- och regionalräkenskapsystemet i Europeiska unionen, ESA 2010) som trädde i kraft under året.

I arbetet inom Bank for International Settlements (BIS) har fler detaljer börjat samlas in om bankernas utländska tillgångar och skulder. Inom det europeiska centralbankssystemet (ESCB) pågår arbete med att utöka statistiken över försäkringsföretag och se hur detta bäst kan samordnas med den kommande europeiska tillsynsrapporteringen för försäkringsföretag, kallad Solvens II.

Under 2014 pågick även arbetet med att förbereda anpassningen av betalningsbalansstatistiken till Internationella valutafondens (IMF) sjätte manual som anger den internationella standarden för betalningsbalansstatistik. Den

första publiceringen i Sverige enligt den nya standarden skedde i december 2014.

IMF utvärderade under året Sveriges förutsättningar för deltagande i IMF:s utökade internationella statistikstandard (Special Data Dissemination Standard, SDDS Plus). Utvärderingen innebar att IMF i november 2014 tillkännagav att Sverige officiellt blir ett av de första länderna i världen att ansluta sig till den utökade statistikstandard. Riksbanken, som sedan 1996 varit koordinator och ansvarar för SDDS i Sverige, överlämnar den 1 januari 2015 ansvaret för uppgiften till SCB.

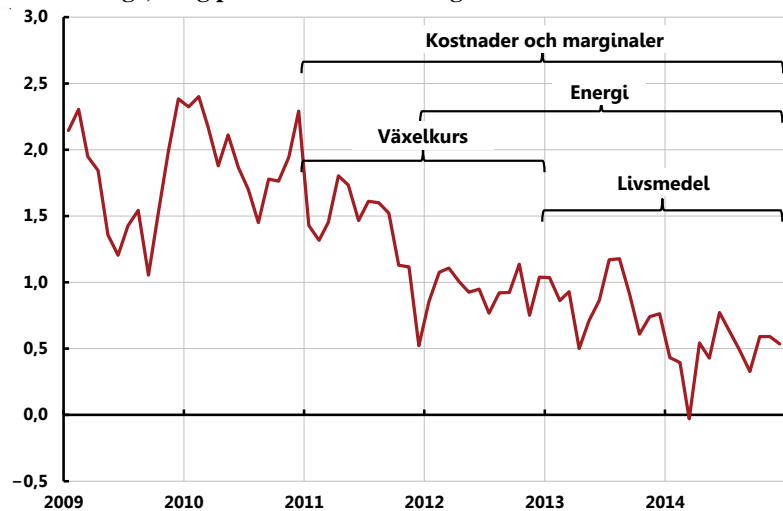
Penningpolitisk analys

Under året fortsatte Riksbanken att utveckla den penningpolitiska analysen. Bland annat analyserades mer ingående sambanden mellan företagens prissättningsbeteende och den låga inflationen samt hur åtgärder inom makrotillsynen kan påverka makroekonomin.

Företagens prissättningsbeteende

Prisökningstakten i ekonomin är i slutänden det sammanlagda resultatet av de prissättningsbeslut som de enskilda företagen fattar. Information om hur företagen resonerar när de sätter sina priser och om de huvudsakliga drivkrafterna bakom besluten är därför värdefull. Men den aggregerade statistiken ger oftast inte någon sådan information. För att få en bättre bild av vad som styr företagen när de sätter sina priser har Riksbanken låtit genomföra en omfattande enkätundersökning bland svenska företag. Det var 895 företag inom handel, bygg och olika tjänstebranscher som hotell och restaurang som svarade på frågor om priser, kostnader och vinstmarginaler. Enkäten genomfördes av Konjunkturinstitutet på uppdrag av Riksbanken under försommaren 2014. Den är ett komplement till den omfattande analys som Riksbanken kontinuerligt gör av prisutvecklingen.

I Riksbankens tidigare interna analyser har det framkommit att flera faktorer har bidragit till de senaste årens låga inflation, men vid olika tidpunkter (se diagram 10). Lägre ökningstakt i energipriser har påverkat inflationen nedåt sedan 2012. En starkare växelkurs bidrog till låg inflation under 2011–2012, men inte under 2013, medan en låg ökningstakt i livsmedelspriserna har bidragit till den låga inflationen sedan 2013. En viktig delförklaring till den låga inflationen under senare år är också att företagen – på grund av bland annat det svaga efterfrågeläget – har haft svårt att föra över sina ökade kostnader till konsumenterna och att deras prispåslag därför varit lägre än normalt.

Diagram 10. KPIF och de viktigaste förklaringsfaktorerna till låg inflation i Sverige, årlig procentuell förändring

Anm. KPIF är KPI med fast bostadsränta.

Källor: SCB och Riksbanken.

Att företagen har haft svårt att föra över kostnadsökningar till konsumenterna i form av prisökningar bekräftas av enkätundersökningen. Enligt företagen berodde svårigheten att höja priserna på att efterfrågan var svag och svår att förutsäga. Det är därmed rimligt att vänta sig att priserna åter ökar snabbare när konjunkturen stärks och efterfrågan ökar. Samtidigt uppgav företagen att konkurrensen ökat tydligt under senare år, vilket skulle kunna indikera att de låga prispåslagen till en del har strukturella förklaringar.

Resultaten av enkäten visade också att större företag i högre grad än mindre företag har lyckats pressa sina kostnader och därmed hålla sina marginaler uppe.

Makroekonomiska effekter av makrotillsynsåtgärder

Riksbanken behöver ta hänsyn till de beslut som fattas inom det svenska ramverket för makrotillsyn för att kunna utföra båda sina policyuppgifter: att upprätthålla ett fast penningvärde och att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. De inledande diskussionerna i det nyinrättade finansiella stabilitetsrådet handlade framför allt om skärpta kapitalkrav för svenska storbanker. Under det första halvåret 2014 analyserade Riksbanken vilka effekter detta kan ha på makroekonomin.

I maj 2014 kom Finansinspektionen med besked om skärpta kapitalkrav för svenska banker. De innebär att riskviktsgolvet för svenska bolån höjdes från 15 till 25 procent och att en kontracyklisk kapitalbuffert på 1 procent av svenska riskvägda tillgångar införs. Som ett genomsnitt för de svenska storbankerna motsvarar höjningen av riskviktsgolvet ett extra kärnprimärkapital-

krav på cirka 1 procentenhet av totala riskvägda tillgångar, medan den kontracykliska kapitalbufferten står för ytterligare 0,5 procentenheter.

Det huvudsakliga syftet med de skärpta kapitalkraven är att stärka motståndskraften i banksystemet. På så vis minskar risken att hushållens skuldsättning i slutänden leder till problem i de svenska bankerna med allvarliga effekter på makroekonomin som följd. Men de högre kapitalkraven innebär även högre kostnader för bankernas långivning som i förlängningen kan medföra högre utlåningsräntor, minskade lånevolymer och lägre BNP. Effekterna på utlåningen till hushållen kan ses som en positiv bieffekt eftersom de kan bidra till att dämpa hushållens skuldsättning, medan de kortsiktiga effekterna i form av lägre BNP kan ses som en makroekonomisk kostnad. Därför behöver dessa åtgärder analyseras från såväl ett finansiellt stabilitetsperspektiv som ett makroekonomiskt perspektiv.

Riksbankens analys visade att effekterna på BNP, utlåningsräntor och utlåningsvolymer sammantaget är relativt små. Slutsatsen var att den främsta effekten av de skärpta kapitalkraven som Finansinspektionen hade presenterat är en stärkt motståndskraft i det svenska banksystemet. För att på ett mer påtagligt sätt påverka hushållens skuldsättning behöver åtgärder införas som är riktade direkt mot hushållens efterfrågan på lån.

I det finansiella stabilitetsrådets diskussioner under det andra halvåret fokuserade man på olika former av lånebegränsningar för hushållen, och i det sammanhanget var amorteringskrav mest diskuterat (se även avsnittet Ett säkert och effektivt betalningsväsende). Riksbanken analyserade såväl implementeringsfrågor som de makroekonomiska effekterna av ett amorteringskrav.

Riksbankens forskning

Riksbankens forskning är främst inriktad på områden som har direkt betydelse för bankens verksamhet, exempelvis penningpolitik, bankväsende och finansiella marknader. Mer specifikt är syftet att ta fram modeller och verktyg att använda i de analyser som direktionen behöver för att kunna fatta sina beslut. De forskare som är anställda på Riksbanken arbetar också som interna rådgivare vid bankens analysarbete. Forskningen ökar därmed Riksbankens möjligheter att möta de utmaningar som uppstår i arbetet med att hålla inflationen låg och stabil och att värna om den finansiella stabiliteten.

Resultaten av Riksbankens forskning publiceras i internationella vetenskapliga tidskrifter. Detta säkrar att forskningens kvalitet blir utvärderad på ett objektivt sätt enligt internationella normer. Forskningens resultat sprids också genom presentationer vid andra centralbanker och vid universitet samt på vetenskapliga konferenser. Insikterna från forskningen sammanfattas när behov finns i bland annat Riksbankens tidskrift Penning- och valutapolitik.

För närvarande bedriver Riksbankens forskare omfattande studier av svenska företag och hushåll i syfte att förstå deras ekonomiska agerande. Målet är att tillhandahålla bättre underlag för utformningen av ekonomisk politik. Denna forskning baseras i många fall på insamlade mikrodata från

svenska banker och kreditupplysningsföretag, vilket möjliggör djuplodande analyser av områden som på grund av brist på data inte kunnat studeras tillräckligt i den internationella litteraturen. På så vis utgör forskningsresultaten en grund på vilken stöd och rådgivning till Riksbankens policyverksamhet kan vila. I aktuella frågor, som exempelvis hushållens skuldsättning och deras vanor att amortera bostadslån, kan den empiriska forskningen bidra till beredningen av beslutsunderlag.

Forskningsenhetens mer makroinriktade forskning ger också tydliga bidrag till Riksbankens tolkning av en komplex omvärld. Som exempel kan nämnas en artikel under utgivning i *Journal of Monetary Economics* som studerar betydelsen av bostadslåneräntors variation för viktiga makroekonomiska variabler som privat konsumtion, BNP, bostadsinvesteringar samt den framtida husprisutvecklingen. Studien visar att betydande effekter finns och pekar därmed på ett behov att förstå penningpolitikens effekter på bostadsräntor.

Forskningsenheten organiserade i juni 2014 en veckolång kurs i modern monetär ekonomi under ledning av professor Randall Wright från University of Wisconsin-Madison. Randall Wright har bidragit på många områden, men är kanske mest känd för sök- och matchningsmodeller i monetär ekonomi. Kursen avhandlade viktiga ämnen inom penningteori, såsom modeller som ämnar förklara varför individer använder pengar, allokeringmekanismer inom penningteori, samt hur numeriska metoder kan användas i sökmodeller för att belysa inflationens välfärdseffekter. Deltagarna kom från Riksbanken och forskarutbildningarna vid Uppsala och Stockholms universitet samt vid Handelshögskolan i Stockholm.

Ovanstående initiativ speglar Riksbankens vilja att interagera med den akademiska världen för att lära och för att säkra framtida kompetensförsörjning genom att intressera studenter och forskare för Riksbankens policyområden. Forskningsenheten är på så vis en viktig länk mellan Riksbanken och universitetsvärlden.

Ett säkert och effektivt betalningsväsende

Det finansiella systemet i Sverige fungerade väl under 2014. De svenska hushållens skuldsättning och den svaga utvecklingen i omvärlden var dock alltså risker som kunde hota den finansiella stabiliteten. Riksbanken fortsatte arbetet med att i nationella och internationella forum påverka det finansiella regelverket. Därutöver fortsatte Riksbanken att fördjupa analysen av viktiga stabilitetsfrågor.

Den finansiella infrastrukturen i Sverige bedömdes i hög utsträckning vara säker och effektiv. Riksbankens mål för betalningssystemet RIX uppfylldes också under året. Inom kontantförsörjningen fortsatte förberedelserna inför utbytet av sedlar och mynt som kommer att starta under 2015.

Finansiell stabilitet

Riksbankens arbete med finansiell stabilitet bestod under 2014 bland annat av att följa utvecklingen i omvärlden och i Sverige för att analysera risker som kunde byggas upp i det finansiella systemet och hota stabiliteten i detta. Det handlade dels om risker förknippade med de svenska hushållens skuldsättning, dels om risker förknippade med det låga ränteläget i Sverige och i omvärlden. Riksbanken föreslog också åtgärder för att minska dessa risker. Under året inrättades det finansiella stabilitetsrådet, där Riksbanken deltog i diskussionen om frågor kopplade till finansiell stabilitet och makrotillsyn.

I övrigt fortsatte arbetet med att påverka utformningen och genomförandet av såväl nationella som internationella finansiella regelverk. Riksbanken deltog för detta ändamål i internationellt arbete och lämnade också under året flera remissyttranden och konsultationssvar, bland annat över betänkandet om hur banker i kris ska hanteras. Riksbanken fortsatte även att ytterligare fördjupa analysen i viktiga frågor och att vidareutveckla metoder för sitt arbete med finansiell stabilitet.

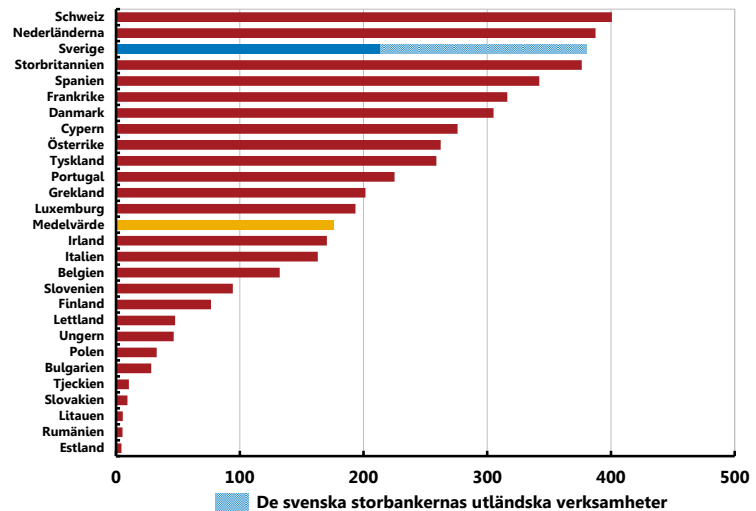
Bedömning av den finansiella stabiliteten

Riksbanken bedömde att det svenska finansiella systemet fungerade väl under 2014 trots att de globala tillväxtutsikterna försämrades och oron på de finansiella marknaderna ökade något under årets andra hälft. Den finansiella stabiliteten i Sverige gynnades bland annat av de svenska bankernas höga lönsamhet, låga kreditförluster och tillgång till billig finansiering. Den finansiella infrastrukturen i Sverige bedömdes också i hög utsträckning vara säker och effektiv.

Riksbanken bedömde dock att det fanns sårbarheter i det svenska banksystemets struktur som gör det känsligt för störningar, till exempel att det

svenska banksystemet är stort i förhållande till den svenska ekonomin (se diagram 11) och koncentrerat till ett fåtal aktörer som är nära sammanlänkade med varandra.

Diagram 11. Bankernas tillgångar i förhållande till BNP i december 2013, procent

Anm. Avser samtliga tillgångar i landets bankkoncerner i förhållande till landets BNP. Den skuggade blå stapeln visar storbankernas tillgångar utomlands i förhållande till Sveriges BNP. Data för Schweiz per december 2012.

Källor: ECB, EU-kommissionen, Schweiz Nationalbank och Riksbanken.

Att storbankerna är beroende av utländsk marknadsfinansiering (se diagram 12) ökar sårbarheten ytterligare eftersom detta medför att bankerna är känsliga både för störningar på de internationella finansmarknaderna och för försämrat förtroende för det svenska banksystemet.

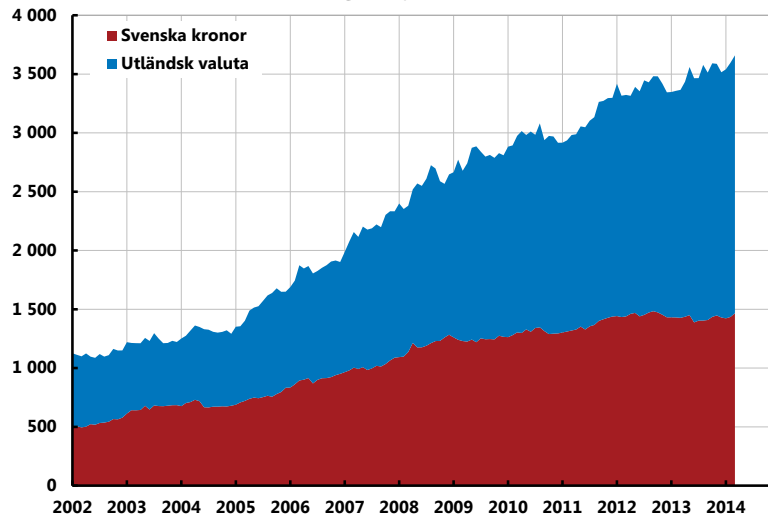
Riksbanken påpekade också att dessa sårbarheter ökade de risker som är förknippade med den långa perioden med låga räntor, utvecklingen i Europa och de svenska hushållens höga och växande skuldsättning.

En utdragen period med låga räntor kan medföra att risktagandet på de globala finansmarknaderna ökar

Riksbanken noterade att de senaste årens expansiva penningpolitik på många håll i världen har hjälpt till att stödja den realekonomiska utvecklingen. Riksbanken varnade dock för att en utdragen period med låga räntor också kan leda till ett överdrivet risktagande bland finansiella aktörer, företag och hushåll, vilket i sin tur skulle kunna leda till att olika typer av tillgångar övervärderas. Eventuella störningar som leder till att efterfrågan på dessa tillgångar plötsligt minskar skulle då kunna medföra stora prisjusteringar och ökad volatilitet och att investerare tvingas att realisera förluster som de inte har möjlighet att hantera. En sådan utveckling i det globala finansiella

systemet skulle även kunna påverka den finansiella stabiliteten i Sverige. Det beror framför allt på att både tillgången till och priset på de svenska bankernas marknadsfinansiering skulle kunna påverkas negativt i ett läge med kraftigt ökad stress.

Diagram 12. De svenska storbankernas marknadsfinansiering via svenska moder- och dotterbolag, miljarder kronor

Källor: SCB och Riksbanken.

Sämre utveckling i Europa kan påverka den finansiella stabiliteten

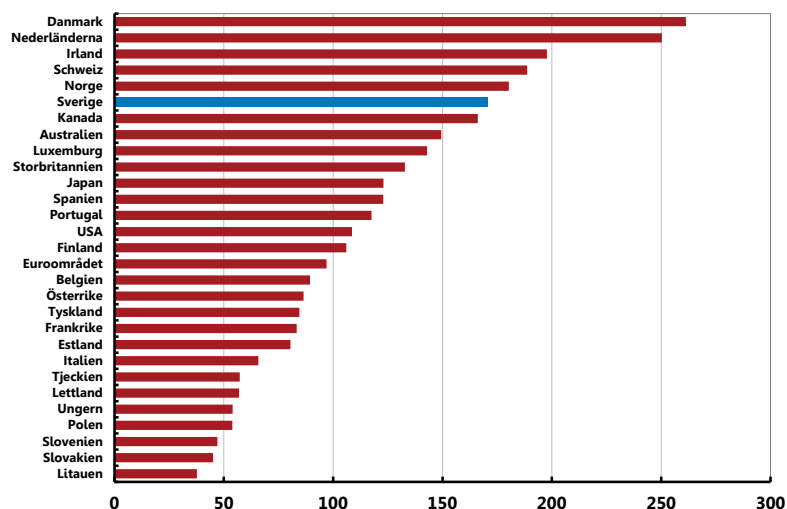
I Europa fanns det i huvudsak två risker som bedömdes kunna påverka den finansiella stabiliteten i regionen. Den ena hängde samman med utvecklingen i Ukraina och Ryssland. Även om de svenska bankerna har små direkta exponeringar mot dessa länder skulle de kunna påverkas indirekt genom utvecklingen på de finansiella marknaderna och genom den realekonomiska utvecklingen i euroområdet. Den andra risken var kopplad till den realekonomiska utvecklingen i Europa och osäkerheten om hur vissa länder klarar att hantera de strukturella problem som alltjämt kvarstår efter finans- och statsskuldskriserna. Om dessa problem inte hanterades tillräckligt bra fanns det en risk att utvecklingen på de finansiella marknaderna och i realekonomierna skulle kunna bli sådan att också den finansiella stabiliteten i Sverige påverkades negativt.

Den höga skuldsättningen hos svenska hushåll kan påverka både realekonomisk och finansiell stabilitet

Riksbanken bedömde att den höga och växande skuldsättningen bland de svenska hushållen var en risk som på sikt kunde hota både den realekonomiska och den finansiella stabiliteten i Sverige. Den aggregerade skuld-kvoten, det vill säga skulderna i relation till de disponibla inkomsterna, var

hög både i ett historiskt (se diagram 1) och i ett internationellt perspektiv (se diagram 13). Skuldsättningen innebar risker både för den reala ekonomin och för det finansiella systemet.

Diagram 13. Hushållens skuldkvot i olika länder, procent

Anm. Notera att data har samlats in under olika år för olika länder. Australien, Danmark, Kanada och euroområdet är från 2013. För Japan och Schweiz från 2011 och för Sverige från andra kvartalet 2014. Data för övriga länder är från 2012. Data för Australien, Japan, Kanada, Schweiz och USA kommer från OECD eller nationella statistikmyndigheter. För övriga länder kommer siffrorna från Eurostat. I Eurostats data uppgick skuldkvoten i Sverige till 150 procent 2013.

Källor: Eurostat, OECD, Riksbanken och nationella statistikmyndigheter.

Historiska erfarenheter visar att finansiella kriser ofta har föregåtts av snabb tillväxt i krediter och fastighetspriser. Om det uppstår en störning som exempelvis påverkar hushållens inkomster, ränteutgifter eller värdet på deras bostäder, kan deras konsumtion minska till följd av att fler väljer att spara och amortera på sina skulder. Ju högre skulderna är, desto större kan dessa effekter bli. Som en följd skulle efterfrågan i ekonomin kunna försvagas, vilket i sin tur skulle kunna påverka den realekonomiska utvecklingen. Det skulle även kunna medföra att kreditförlusterna på bankernas utlåning till företag ökade. Därmed skulle också den finansiella stabiliteten kunna påverkas. Riksbanken bedömde att de direkta kreditförlusterna på bankernas utlåning till hushållen i sådana fall sannolikt skulle bli små. Däremot kunde förtroendet för det svenska banksystemet försämrats om bostadspriserna föll, vilket skulle kunna medföra att bankernas finansiering blev både dyrare och mer svårtillgänglig. På så sätt skulle den finansiella stabiliteten också kunna påverkas direkt.

Riksbankens rekommendationer

Under de senaste åren har flera åtgärder vidtagits för att öka motståndskraften i det svenska finansiella systemet och minska riskerna som kan hota den finansiella stabiliteten. Men eftersom åtskilliga risker alltjämt kvarstod ansåg Riksbanken att det behövdes ytterligare åtgärder. Riksbanken lämnade därför ett antal nya rekommendationer:

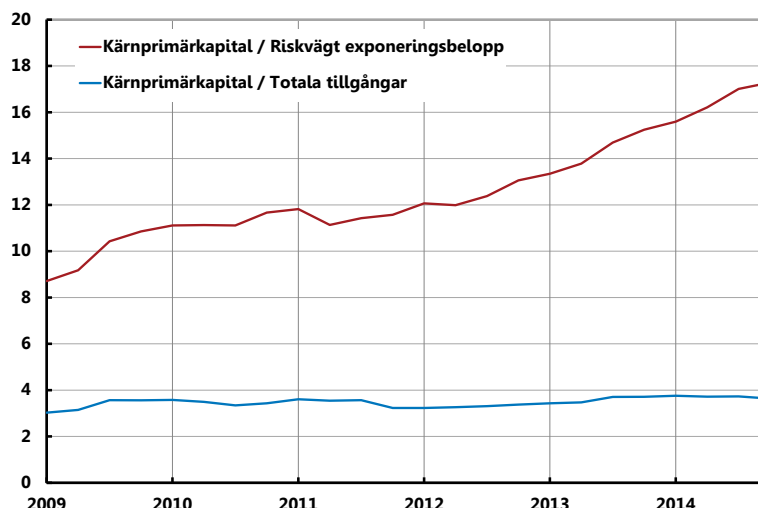
Riksbanken ansåg under våren 2014 att Finansinspektionen borde se till att sunda miniminivåer infördes på de schablonvärden som bankerna använder i sina kvar-att-leva-på-kalkyler, som är en del i deras kreditprövning till hushåll. Skillnaden mellan bankernas schablonvärden är stor. Detta medför att bankernas bedömningar av låntagarnas ekonomiska marginaler och därmed deras förmåga att bära skuld skulle kunna skilja sig åt mellan bankerna. Att sätta sunda miniminivåer på schablonvärdena skulle kunna bidra till att man på sikt motverkar de risker som är relaterade till höga skulder i hushållssektorn.

Riksbanken rekommenderade också Finansinspektionen att börja tillämpa den kontracykliska kapitalbufferten så snart som möjligt i syfte att öka bankernas motståndskraft och att inledningsvis fastställa buffertvärdet till 2,5 procent. Vidare rekommenderade Riksbanken Finansinspektionen att utöka kraven på likviditetstäckningsgrad (Liquidity Coverage Ratio, LCR) till att också omfatta svenska kronor. Kravet borde ställas till 60 procent.

Riksbanken rekommenderade under hösten 2014 Finansinspektionen att införa ett amorteringskrav på nya bolån för att motverka riskerna med de svenska hushållens höga och växande skuldsättning. Riksbanken ansåg att kravet borde införas som ett allmänt råd och att det var viktigt att frekvent utvärdera vilka effekter som kravet hade på hushållens skuldsättning. Riksbanken påpekade också att kravet behövde kompletteras med ytterligare åtgärder för att dämpa hushållens efterfrågan på krediter, då det var sannolikt att kravet ensamt inte skulle ge tillräcklig effekt på hushållens skuldkvot. Sådana åtgärder, som behöver införas gradvis under en längre tidsperiod, kan beröra flera politikområden.

Riksbanken rekommenderade också Finansinspektionen att införa ett bruttosoliditetskrav för de svenska storbankerna. Riksbanken ansåg att bankernas bruttosoliditet skulle uppgå till 4 procent från januari 2016 och till 5 procent från januari 2018. En analys av de senaste årens utveckling visar att de svenska bankernas kärnprimärkapital i förhållande till riskvägda tillgångar har ökat, medan kärnprimärkapitalet i förhållande till totala tillgångar i stort har varit oförändrad (se diagram 14). Ett bruttosoliditetskrav hanterar risken att bankernas riskvikter inte speglar den faktiska risken på ett tillfredsställande sätt, och är således ett viktigt komplement till de befintliga kapitalkraven. Kravet kan också minska risken för en osund utlåningstillväxt genom att sätta en gräns för hur mycket bankerna kan expandera sina balansräkningar utan att kapitalet också ökar. Genom ett bruttosoliditetskrav ökar man därmed motståndskraften i det svenska banksystemet.

Diagram 14. De svenska storbankernas kärnprimärkapitalrelationer och kärnprimärkapital i förhållande till totala tillgångar, procent

Källor: Bankernas resultatrapporter.

Internationellt arbete för att stärka det finansiella systemet

Svenska banker och finansiella institut regleras av lagar som bygger på regelverk som i stor utsträckning utformas på global nivå, i första hand i Baselkommittén och i det globala rådet för finansiell stabilitet (FSB). En viktig del av Riksbankens arbete med finansiell stabilitet är därför att i olika internationella forum påverka utformningen av finansiella regelverk och finansiell tillsyn. Riksbanken deltog i diskussioner och beslut om utformningen av såväl regelverk som tillsyn på både EU-nivå och internationell nivå, till exempel i Baselkommittén, FSB och Bank for International Settlements (BIS).

Internationellt samarbete

Baselkommittén färdigställde under året huvuddelarna i det så kallade Basel III-paketet av bankregleringar. Riksbanken deltog aktivt i arbetet, inte minst genom att riksbankschefen Stefan Ingves är ordförande i Baselkommittén. Under 2014 nåddes en överenskommelse om den strukturella likviditetskvoten (Net Stable Funding Ratio, NSFR) och om definitionen av bruttosoliditet. Dessutom arbetade Baselkommittén under året vidare med att ta fram nya standarder, bland annat för bankers exponeringar i handelslagret, för standardmodeller för kreditrisk, för ränterisker i bankboken, för golv för kapitaltäckningen och för offentliggörande av information. Inom alla dessa områden deltog Riksbanken aktivt i framtagandet av regler som på sikt kommer att bli bindande för svenska banker.

I CPMI (Committee on Payments and Market Infrastructures, tidigare CPSS) fortsatte arbetet med att utvärdera medlemsländernas genomförande av de nya globala kraven på företag inom den finansiella infrastrukturen, de så

kallade Principles for Financial Market Infrastructures (PFMI), som publicerades i april 2012. Riksbanken deltog aktivt i detta arbete. Utvärderingen görs i flera olika steg och under 2014 undersöktes dels om medlemsländerna har genomfört PFMI genom lagstiftning eller på något annat lämpligt sätt, dels om genomförandet är gjort så att innehållet stämmer överens med PFMI.

Riksbanken deltog också i arbetet inom FSB. Sverige är inte medlem i FSB men deltar i ett antal av FSB:s undergrupper och i FSB:s regionala konsultationsgrupp för Europa. Riksbankschefen Stefan Ingves deltog dock i FSB:s möten i sin roll som ordförande i Baselkommittén. Baserat på FSB:s rekommendationer för globalt systemviktiga institut fortsatte arbetet med en krishanteringsplan för bankkoncernen Nordea. Förutom de svenska hemlandsmyndigheterna, det vill säga Finansdepartementet, Finansinspektionen, Riksgälden och Riksbanken, omfattade samarbetet även relevanta myndigheter från Danmark, Estland, Finland, Lettland, Litauen och Norge.

Europeiskt samarbete

I EU:s ekonomiska och finansiella kommitté (EFK) drev Riksbanken under året linjen att de reformförslag som utformas för att stimulera långsiktiga investeringar inom EU ska utformas så att de inte urvattnar regleringar eller har en negativ inverkan på den finansiella stabiliteten. Riksbanken betonade även vikten av att göra en grundlig översyn av bankernas tillgångar (asset quality review) och ett stresstest inom EU. Vad gäller utvärderingen av EU:s tillsynsstruktur lyfte Riksbanken vikten av att behålla en bred representation i styrelsen för Europeiska systemrisknämnden (ESRB). Riksbanken ansåg att den breda representationen är en av ESRB:s huvudsakliga styrkor och det som gör ESRB till ett unikt forum. Vidare välkomnade Riksbanken EU-kommissionens förslag om dels ett bättre informationsutbyte mellan ESRB och EFK, dels en mer proaktiv ESRB-kommunikation.

Inom ramen för ESRB bidrog Riksbanken aktivt i arbetet med att identifiera systemriskerna inom EU och utarbeta rekommendationer för att minska dessa risker. Under året publicerade ESRB en rekommendation med riktlinjer för hur kontracykliska buffertvärden ska fastställas i EU-länderna. Målet är att skydda banksystemet i EU mot potentiella förluster som är relaterade till de risker som varierar med den finansiella cykeln.

Riksbanken var även drivande i ESRB:s arbete med utformning av makrotillsyn på nationell nivå. Bakgrunden till detta är EU:s nya kapitaltäckningsregler (CRD IV/CRR) som trädde i kraft den 1 januari 2014. Reglerna ger medlemsländerna möjlighet att börja använda en mängd nya makrotillsynsverktyg. Detta arbete har resulterat i två rapporter som publicerades i början av året. Den ena rapporten är en omfattande handbok till nationella makrotillsynsorgan, med konkret vägledning om hur olika makrotillsynsverktyg kan användas. Den andra rapporten ger en mer övergripande beskrivning av hur olika makrotillsynsverktyg kan användas.

Riksbanken deltog också aktivt i utvärderingarna av hur väl regeringar och myndigheter i medlemsländerna följt ESRB:s två första rekommendationer.

Rekommendationen om utlåning i utländsk valuta utvärderades i slutet av 2013 och rekommendationen om de nationella myndigheternas mandat för makrotillsyn följdes upp i början av 2014. Vidare bidrog Riksbanken aktivt i ESRB:s arbete med att kartlägga risker i skuggbanksektorn, och en rapport på området publicerades i september 2014.

Nordiskt-baltiskt samarbete

Under året fortsatte Riksbanken med det nordiska och baltiska samarbetet inom stabilitetsområdet. Under 2014 hölls två möten med Nordic-Baltic Macropprudential Forum (NBMF). NBMF är ett samarbetsforum för centralbanker och tillsynsmyndigheter i de nordiska och baltiska länderna som ska fokusera på finansiella stabilitetsrisker och gränsöverskridande bankverksamhet i regionen. Utöver allmänna risker som kan påverka regionen fortsatte gruppen bland annat att diskutera hur myndigheter kan ömsesidigt erkänna varandras makrotillsynsåtgärder (reciprocitet). Ett möte hölls i Stockholm under hösten där riksbankschefen Stefan Ingves var ordförande. Riksbanken fortsatte även arbetet inom ramen för den nordisk-baltiska stabilitetsgruppen (NBSG), som är ett forum för finansministerier, centralbanker och tillsynsmyndigheter i de nordiska och baltiska länderna. Stabilitetsgruppen har till uppgift att stärka beredskapen att hantera gränsöverskridande finansiella stabilitetsfrågor i den nordisk-baltiska regionen.

Internationella åtaganden

Utöver det internationella och europeiska samarbetet i olika regleringsfrågor hade Riksbanken även andra internationella åtaganden.

Internationella valutafonden (IMF)

Riksbankens IMF-arbete innefattar bland annat att i samarbete med Finansdepartementet ta fram Sveriges position i policyfrågor inför diskussioner och beslut i IMF:s exekutivstyrelse. Under 2014 diskuterades bland annat frågan om hur IMF bedriver övervakning av sina medlemsländer i den översyn som görs vart tredje år (Triennial Surveillance Review). Riksbanken har efterfrågat att IMF ska stärka sin övervakning av den finansiella sektorn, titta mer på gränsöverskridande effekter av ländernas politik samt noga följa upp de råd som getts.

Riksbanken bidrar till IMF:s finansiering via insatskapital och lånearrangemang. Riksbanken deltar bland annat i IMF:s nya lånearrangemang (NAB) som vid behov aktiveras då efterfrågan på utlåning från fonden är så pass stor att insatskapitalet inte bedöms vara tillräckligt. Under 2014 beslutade medlemmarna i NAB att förnya aktiveringen av lånearrangemanget vid två tillfällen. Riksbanken har även utverkat ett temporärt lånelöfte till IMF, vilket riksdagen godkände 2012. Lånelöftet ger IMF möjlighet att låna motsvarande cirka 70 miljarder kronor från Riksbanken om medlen under fondens insatskapital och NAB inte skulle räcka. I avtalet finns en möjlighet att förlänga lånet med ett år, vilket IMF efterfrågade under sommaren 2014

och Riksbankens direktion tillstyrkte på sitt möte den 21 augusti. Riksbankens transaktioner med IMF beskrivs i avsnittet Tillgångsförvaltning.

IMF besökte Sverige i maj 2014 för den årliga Artikel IV-konsultationen då man diskuterar den svenska ekonomin med olika myndigheter och utvärderar den politik som förts.

Riksbanken anordnade också tillsammans med IMF en konferens om makrotillsyn i Stockholm den 13–14 november. Syftet var att utbyta erfarenheter mellan olika länder och internationella organisationer när det gäller detta framväxande politikområde. De frågor som diskuterades var bland annat vilka indikatorer som kan ge varningssignaler om uppbyggnaden av finansiella obalanser, hur penningpolitik och makrotillsyn ska samverka och hur effektiva olika makrotillsynsverktyg bedöms vara.

Teknisk assistans

Riksbanken bidrar också med experthjälp i centralbanksfrågor, så kallad teknisk assistans. Under 2014 omfattade experthjälpen insatser i Albanien, Kenya, Malawi, Namibia, Palestina, Uganda och Vietnam. Verksamheten finansierades med medel från Sida.

Nationellt arbete för att stärka det finansiella systemet

På nationell nivå deltog Riksbanken i Finansiella stabilitetsrådets diskussioner. Riksbanken deltog också i tillsynskollegiet för Nasdaq OMX Clearing AB. Därtill lämnade Riksbanken synpunkter på EU-direktivet om hur banker i kris ska hanteras och hur detta ska genomföras i svensk lagstiftning.

Finansiella stabilitetsrådet

Under 2014 träffades Finansiella stabilitetsrådet tre gånger. Vid rådets första möte i februari konstaterade Finansdepartementet, Finansinspektionen, Riksgälden och Riksbanken att det fanns ett behov av att vidta ytterligare åtgärder för att stärka den finansiella stabiliteten. Dessa åtgärder kan riktas mot bankernas beroende av marknadsfinansiering i utländsk valuta, deras relativt låga bruttosoliditet och hushållens skuldsättning som fortsätter att öka.

Vid rådets andra möte i maj fortsatte diskussionerna om det aktuella stabilitetsläget och de risker som hotar den finansiella stabiliteten. Vid mötet konstaterade Riksbanken att ökningen i bankernas kapital var ett steg i rätt riktning, men att kapitalnivåerna i det svenska banksystemet borde ökas ytterligare. Riksbanken ville därför utreda om det fanns behov av att tidigare lägga införandet av ett bruttosoliditetskrav för de svenska bankerna som ett komplement till de riskviktade kapitalkraven. Riksbanken ville även se en större kontracyklisk kapitalbuffert än Finansinspektionen för att stärka bankernas motståndskraft mot de obalanser som byggts upp till följd av hushållens skuldsättning. Utöver detta ansåg Riksbanken att ytterligare åtgärder behövdes för att hantera hushållens höga och växande skuldsättning såsom en förbättrad amorteringskultur. Riksbanken uttryckte också oro över

att bedömningen av en låntagares ekonomiska utrymme i KALP-kalkylerna (kvar-att-leva-på) skiljer sig åt mellan bankerna. Om schablonerna sätts för lågt kan dessutom ett bolån vid en störning bli en större belastning för hushållet än vad kalkylerna visar. Riksbanken förespråkade också ett särskilt krav på likviditetstäckningsgrad (LCR) för svenska kronor för de svenska bankerna.

Vid rådets tredje möte i november konstaterade rådets medlemmar att även om motståndskraften i den svenska finansiella sektorn bedömdes som god fanns en gemensam oro – om än i något olika grad – för den höga och stigande skuldsättningen i hushållssektorn. Till mötet bidrog Riksbanken med ett analysunderlag, som också publicerades, om de makroekonomiska effekterna av ett amorteringskrav. Analysen togs fram av avdelningen för finansiell stabilitet och avdelningen för penningpolitik (se även avsnittet Ett fast penningvärde – prisstabilitet). Vid mötet presenterade Finansinspektionen ett förslag till amorteringskrav. Riksbanken ansåg att Finansinspektionens förslag kring hur hushållens amorteringsbeteenden skulle kunna förstärkas var ett steg i rätt riktning men att fler åtgärder var nödvändiga för att hantera problemen med skuldsättningen. Riksbanken påpekade också att de svenska bankernas bruttosoliditet är, trots hög riskvägd kapitaltäckning, låg i ett historiskt och europeiskt perspektiv. Riksbanken ansåg därför att de svenska bankernas bör åläggas ett bruttosoliditetskrav på 5 procent, vilket är högre än minimikravet på 3 procent. Riksbanken ansåg att kravet skulle införas gradvis mellan 2016 och 2018.

Riksbanken deltar i tillsynskollegium

Riksbanken deltar sedan 2014 i tillsynskollegiet för Nasdaq OMX Clearing AB, den svenska centrala motparten för derivat. Att det ska finnas ett tillsynskollegium för Nasdaq OMX Clearing AB är reglerat genom Emir, den europeiska lagstiftning som bland annat reglerar centrala motparter inom EU. Tillsynskollegiet har till uppgift att lämna yttranden i auktorisationsförfaranden, men har också löpande tillsynsuppgifter så som utbyte av information, samordning av tillsynsgranskning och fastställande av beredskapsplaner för krissituationer. Riksbankens deltagande i tillsynskollegiet för Nasdaq OMX Clearing AB är en lagstadgad skyldighet enligt Emir.

Riksbankens remissvar till Finanskriskommittén

Riksbanken lämnade i ett remissyttrande synpunkter på Finanskriskommitténs (FKK) slutbetänkande Resolution – en ny metod för att hantera banker i kris (SOU 2014:52). Slutbetänkandet var en utveckling av det delbetänkande som kommittén lämnade 2013, vilket Riksbanken också kommenterade i ett remissyttrande samma år. Riksbanken välkomnade FKK:s förslag i slutbetänkandet. Kommitténs bedömningar delades i stora drag av Riksbanken (för samtliga ståndpunkter i remissyttrandet, se www.riksbank.se). I delar av FKK:s förslag föreslog dock Riksbanken förtydliganden eller alternativa lösningar. Ett exempel på en alternativ lösning som Riksbanken lyfte fram var

att Riksbanken ska involveras i ett tidigt skede när en resolution upprättas. Riksbanken föreslog också att vissa frågor skulle utredas i särskild ordning, exempelvis förutsättningarna för resolution av finansiell infrastruktur.

Fördjupad analys av det finansiella systemet

Utöver att delta i det löpande internationella och nationella arbetet med utformningen av finansiella regelverk fortsatte Riksbanken att fördjupa analysen av det finansiella systemet i Sverige. Det handlade under året bland annat om att få en bättre bild av de svenska hushållens skulder, studera utvecklingen på betalningsmarknaden och att analysera effekterna och konsekvenserna av de nya regleringar som har genomförts eller kommer att genomföras i svensk lagstiftning som en följd av den internationella finansiella krisen.

Strukturomvandling i det finansiella systemet

Riksbanken fortsatte under året att studera vilka strukturella förändringar det svenska finansiella systemet står inför till följd av nya och kommande regleringar och hur den finansiella stabiliteten kan komma att påverkas av dessa förändringar. Inom ramen för detta projekt publicerade Riksbanken ett antal delstudier under 2014. Dessa delstudier behandlade frågor kopplade till värdepapperisering, instrument för skuldnedskrivning, skuggbanksektorn och finansieringen av icke-finansiella företag.

Riksbanken samlar in nytt datamaterial för att få en bättre bild av hushållens skulder

För att få en mer fullständig bild av hushållens skuldsättning samlade Riksbanken under 2013 in uppgifter om hushållens krediter från de åtta största kreditinstituten. Under 2014 uppdaterades uppgifterna. Analyserna av datamaterialet, som bland annat presenterades i den ekonomiska kommentaren *Hur skuldsatta är de svenska hushållen?*, visade att oavsett om man ser till skuldsatta individer, skuldsatta hushåll eller individer och hushåll med bolån är skuldkvoten hög. Exempelvis var skuldkvoten i genomsnitt under juli 2014 över 300 procent för skuldsatta hushåll med bolån. För nya bolånetagare var skuldkvoten över 350 procent. Den genomsnittliga skuldkvoten för hushåll med bolån steg dessutom mellan 2013 och 2014.

För hushåll med bolån visade analysen också att skuldkvoten i genomsnitt var högre än 400 procent i de tre storstadskommunerna och drygt 300 procent i övriga landet. Statistiken visade även att fyra av tio låntagare inte minskar sin skuld och att de som gör det minskar den mycket långsamt.

Riksbanken analyserar riskerna med virtuella valutor

Riksbanken följde och analyserade under året utvecklingen kring virtuella valutor. Virtuella valutor finns i många former och är oftast avsedda för att användas för betalningar på Internet. Ett exempel på en virtuell valuta är

Bitcoin. De övergripande slutsatserna från Riksbankens analys var att virtuella valutor endast används i begränsad utsträckning och att de inte hade haft någon inverkan på det svenska betalningssystemets effektivitet och säkerhet.

Riksbankens arbete med betalningsmarknaden

Som en del av arbetet med finansiell stabilitet kartlägger Riksbanken löpande trender och innovationer på betalningsmarknaden. Riksbanken genomförde under året två studier i syfte att få bättre kunskap om och förståelse för hur betalningsmarknaden ser ut. Den ena studien var en enkätundersökning om svenska folkets betalningsvanor. Den andra studien var en kartläggning av marknaden för betalningar, tillgången till betaltjänster och vilka brister som finns med den nuvarande marknaden. Resultaten från båda studierna visade att tillgången till betaltjänster generellt är god. En av studierna visade dock att det finns utsatta grupper som behöver hjälp och utbildning och att vissa funktioner och standarder för betalningar behöver förbättras. Den snabba utvecklingen på betalningsmarknaden motiverar också en tydligare ansvarsfördelning mellan olika myndigheter.

Riksbanken följer upp hur ramverket kring Stibor fungerar

Under 2011 och 2012 genomförde Riksbanken en omfattande utredning av referensräntan Stibor. Denna utredning visade på ett antal brister i ramverket kring Stibor och Riksbanken utfärdade därför i november 2012 rekommendationer om Stibor till bankerna i det svenska banksystemet. De rekommenderade åtgärderna har sedan dess vidtagits. I samband med rekommendationerna 2012 åtog sig Riksbanken att under 2014 återkomma med en ny utvärdering av Stibor för att följa upp reformarbetet och se över hur ramverket kring Stibor fungerar. Riksbankens uppföljning visade bland annat att Stibor har varit rättvisande sedan det nya ramverket trädde i kraft. Det innebär att referensräntan i genomsnitt har stämt överens med de räntor som används i faktiska transaktioner för de löptider som har varit möjliga att göra jämförelser på.

Extern utvärdering av avdelningen för finansiell stabilitet

Mot bakgrund av Riksbankens organisationsförändring och det faktum att Finansinspektionen under 2013 utsågs till makrotillsynsmyndighet tillsattes under året en extern kommitté som hade i uppdrag att utvärdera Riksbankens avdelning för finansiell stabilitet. Gruppen bestod av forskare från utländska universitet och före detta centralbanksforskare. Kommittén hade i mandat att reflektera över Riksbankens roll i arbetet med finansiell stabilitet och att utvärdera kvaliteten på arbetet som avdelningen bedriver. Kommittén ansåg att avdelningens arbete är av god kvalitet. Den gav också rekommendationer för hur arbetet kunde förbättras; bland annat skulle mer resurser läggas på analys till policyarbetet, och samarbetet mellan avdelningen för finansiell stabilitet och avdelningen för penningpolitik borde stärkas. Vidare

rekommenderade kommittén att en central databas skapas på Riksbanken där data lagras oberoende av var i banken den används, och att arbetet med finansiell infrastruktur införlivas mer i avdelningens övriga verksamhet.

Uppföljning

Det svenska finansiella systemet fungerade väl under 2014 och kunde upprätthålla sina funktioner. De finansiella marknaderna i Sverige och i omvärlden uppvisade låga nivåer av finansiell stress. Riskpremierna på flera marknader var historiskt låga trots den ökade geopolitiska oron och den dämpade ekonomiska återhämtningen i både euroområdet och Sverige.

De svenska bankernas goda lönsamhet, låga kreditförluster och relativt höga kärnprimärkapitalrelationer medförde att de hade god tillgång till marknadsfinansiering till låga kostnader. De svenska bankerna hade därmed inte några problem att förse hushåll och företag med krediter. Utlåningen till hushåll fortsatte att öka under året, i synnerhet utlåningen till bostadsköp. Utlåningen till företag ökade också men i lägre takt. Den finansiella infrastrukturen var säker och effektiv, men effektiviteten skulle kunna stärkas ytterligare genom förbättringar såväl i enskilda systems verksamhet som i den svenska lagstiftningen.

Under året höjde Finansinspektionen riskviktsgolvet för svenska bolån till 25 procent, vilket Riksbanken också hade rekommenderat. De svenska storbankerna uppfyllde också rekommendationen om en kärnprimärkapitalrelation på minst 12 procent. Riksbanken bedömde liksom tidigare att likviditetsriskerna i storbankerna alljämt var stora, den strukturella likviditetskvoten (NSFR) var fortfarande under 100 procent. Därtill hade storbankernas offentliga rapportering inte förbättrats i den utsträckning som Riksbanken rekommenderat. En av fyra banker redovisade inte sin bruttosoliditet, två av fyra storbanker redovisade inte sin NSFR och tre av fyra storbanker redovisade inte sina likviditetstäckningsgrader (LCR).

Betalningssystemet RIX

Betalningssystemet RIX är ett system för stora betalningar i svenska kronor. Betalningarna genomförs i form av överföringar mellan konton som de olika deltagarna – banker, clearingorganisationer med flera – håller i Riksbanken. För att RIX ska fungera på ett säkert och effektivt sätt krävs bland annat att deltagarna har tillräckligt med kreditutrymme, en väl fungerande säkerhets- hantering och väl fungerande tekniska system.

RIX-deltagare, transaktioner och omsättning

Under 2014 tillkom två nya deltagare i RIX, vilket innebär att det vid utgången av året fanns totalt 27 deltagare i systemet.

RIX hanterade i genomsnitt 16 362 transaktioner per dag under 2014. Detta är en ökning med 7 procent jämfört med året innan. Den genomsnittliga transaktionen uppgick till cirka 29 miljoner kronor.

Den dagliga omsättningen var cirka 432 miljarder kronor i genomsnitt. Detta innebär en ökning med 6 procent jämfört med föregående år.

Kreditutrymme och säkerhetshantering

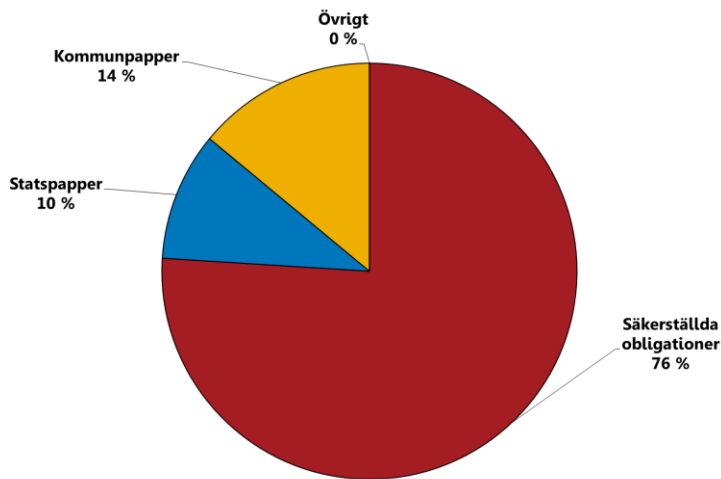
För att minska risken för att överföringar i RIX inte kan utföras till följd av att deltagare saknar likviditet tillför Riksbanken likviditet under dagen genom att lämna kredit till RIX-deltagarna mot säkerheter. Detta innebär att överföringar kan utföras snabbare och att effektiviteten i betalningssystemet därmed ökar. Säkerheterna utgörs främst av svenska och utländska värdepapper, men kan även vara utländsk valuta.

Svenska värdepappersaffärer avvecklas på särskilda konton som Riksbanken tillhandahåller. För att underlätta avvecklingen av värdepappersaffärer lämnar Riksbanken även krediter under dagen. Euroclear Sweden, den svenska centrala värdepappersförvararen, hanterar dessa konton och krediter på uppdrag av Riksbanken.

I genomsnitt hade deltagarna i RIX ett kreditutrymme på cirka 161 miljarder kronor under året, vilket är en ökning med cirka 18 miljarder kronor jämfört med föregående år. Detta kreditutrymme motsvarade värdet av de säkerheter som deltagarna hade ställt till Riksbanken och som inte utnyttjades som säkerhet för andra krediter som Riksbanken lämnat. Summan av de krediter som samtliga deltagare maximalt utnyttjade per dag motsvarade i genomsnitt 65 procent av detta kreditutrymme. Vid utgången av 2014 utgjorde säkerställda obligationer 76 procent av värdet av samtliga säkerheter som ställts till Riksbanken (se diagram 15).

Under hösten 2012 fattade Riksbanken beslut om nya principer för säkerheter för krediter i Riksbanken. De nya principerna började träda i kraft i april 2013 med vissa övergångsregler och kom att gälla fullt ut under 2014. Från och med 2014 accepteras inte längre så kallade Asset-Backed Securities. Dessutom har möjligheten att använda egna säkerställda obligationer och värdepapper med något lägre kreditvärdighet begränsats så att dessa från och med juli 2014 får uppgå till högst 40 procent av de totala säkerheterna.

Diagram 15. Säkerheter pantsatta för kredit i RIX i slutet av 2014, fördelning på värdepappersslag

Anm. Det totala värdet av säkerheter pantsatta för kredit i RIX uppgick till 143 miljarder kronor den 31 december 2014.

Källa: Riksbanken.

Uppgraderingar i och förbättringar av tekniska system

Våren 2014 beslutade Riksbanken att tilldela det indiska företaget Polaris Financial Technology Limited kontraktet att leverera Riksbankens nya system för säkerhetshantering. Arbetet med att införa det nya systemet har påbörjats, och det förväntas tas i bruk under första kvartalet 2016.

Under 2014 påbörjades arbetet med att uppdatera RIX tekniska system. Uppgraderingen förväntas tas i drift under andra kvartalet 2015.

För att säkerställa att RIX kan fortsätta att fylla sin roll även om det tekniska systemet skulle falla, krävs att det finns väl fungerande reservrutiner. Under 2014 genomförde Riksbanken flera reservrutinsövningar, både självständigt och tillsammans med deltagarna. Riksbanken deltog även aktivt i den samverkan kring kontinuitetsfrågor som finns i den finansiella sektorn inom ramen för den finansiella sektorns privat-offentliga samverkansgrupp (FSPOS) samt i en övning i FSPOS regi. Riksbanken har dessutom under några år utrett behovet av och alternativen för mer omfattande lösningar för att ge RIX-deltagarna tillgång till ett fungerande betalningssystem även om driften vid Riksbankens ordinarie driftställen skulle upphöra. Denna utredning beräknas bli slutförd under 2015.

Uppföljning

Eftersom RIX är en kritisk del av det svenska finansiella systemet är kraven på systemet höga. Riksbankens mål för RIX bedöms ha uppfyllts under 2014.

Ett av målen är att det tekniska systemet ska vara tillgängligt 99,85 procent av tiden då det är öppet. Störningar är viktiga att undvika eftersom de kan få svåra konsekvenser för deltagarna. Hur svåra de blir beror på när störningen inträffar och hur långvarig den är.

Under året inträffade 1 störning som påverkade tillgängligheten. Denna störning innebar att RIX under 40 minuter inte avvecklade transaktioner. Den orsakades av ett fel i inloggningen till systemet för meddelandehantering, SWIFT, som RIX använder. Detta fel har åtgärdats.

Sammantaget medförde störningen att RIX var tillgängligt under 99,97 procent av tiden då betalningar hanteras, vilket innebär att målet om tillgänglighet uppfylldes. Under året inträffade dessutom 15 mindre incidenter i RIX som hade begränsade konsekvenser för deltagarna.

Riksbanken tillhandahåller RIX enligt principen att användarna ska stå för alla de kostnader som Riksbanken har för systemet. I detta sammanhang är Riksbanken också en användare och ska stå för sina kostnader. Kravet på full kostnadstäckning mäts över en treårsperiod, där intäkterna ska vara 100 procent av kostnaderna +/- 10 procent. Årets kostnader för verksamheten uppgick till 57 miljoner kronor och täcktes till 112 procent av avgifter. Detta innebär att verksamheten under 2014 fullt ut täckte sina kostnader. Sett över treårsperioden 2012–2014 var kostnadstäckningen 114 procent.

Riksbanken har även som mål för RIX att kunderna ska vara nöjda. Kravet på kundnöjdhet innebär att minst 80 procent av kunderna, representerande minst 70 procent av betalningsvolymen, ska vara nöjda. Under 2014 gjordes ingen kundundersökning eftersom de normalt görs vartannat år.

Kontantförsörjning

Under 2014 fortsatte Riksbanken att tillhandahålla sedlar och mynt till bankerna och att följa utvecklingen av värdet av kontanterna i cirkulation (utelöpande sedlar och mynt). Riksbanken förberedde också det kommande sedel- och myntutbytet som startar 2015 och pågår fram till 2017.

Utvecklingen av värdet av kontanter i cirkulation

Det totala värdet av kontanter i cirkulation uppgick till 83 miljarder kronor vid utgången av 2014 (se tabell 2). Värdet av kontanter i cirkulation styrs av efterfrågan på sedlar och mynt, vilken varierar under året. Därför kan man med större precision beskriva hur mycket kontanter som finns i cirkulation under hela året genom att beräkna ett genomsnitt av kontanternas värde den sista dagen per månad för årets tolv månader. Detta genomsnittliga värde uppgick till 80 miljarder kronor under 2014.

Minskningen mellan 2013 och 2014 utgörs till största delen av 1 000-kronorssedlar. Mängden sedlar av övriga valörer har däremot legat på en relativt konstant nivå de senaste tre åren (se diagram 16).

Den vanligaste sedelvalören är 500-kronorssedeln. Den utgjorde 34 procent av det totala antalet sedlar och stod för 73 procent av det genomsnittliga värdet av sedlarna i cirkulation, som under 2014 uppgick till 75 miljarder kronor (se diagram 17). I slutet av året var sedlarnas värde 78 miljarder kronor (se tabell 2).

Det genomsnittliga värdet av mynten i cirkulation under året uppgick till 5 miljarder kronor (se diagram 18). Även i slutet av året var myntens värde 5 miljarder kronor (se tabell 2). Den vanligaste myntvalören var 1-kronan. Detta mynt utgjorde 73 procent av det totala antalet mynt i cirkulation och stod för 27 procent av det genomsnittliga värdet av mynten i cirkulation under året.

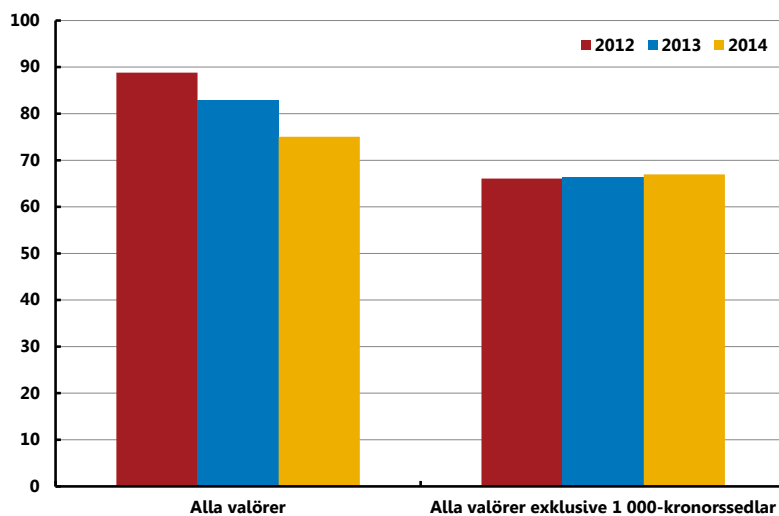
Tabell 2. Värdet av sedlar och mynt i cirkulation, miljarder kronor

	2010	2011	2012	2013	2014
Totalt värde den 31 december	105	100	96	86	83
Sedlar	100	95	91	80	78
Mynt	5	5	5	5	5
Totalt värde, genomsnitt under året	103	99	94	88	80
Sedlar	98	94	89	83	75
Mynt (exklusive minnesmynt)	5	5	5	5	5

Anm. Uppgifterna i tabellen är avrundade.

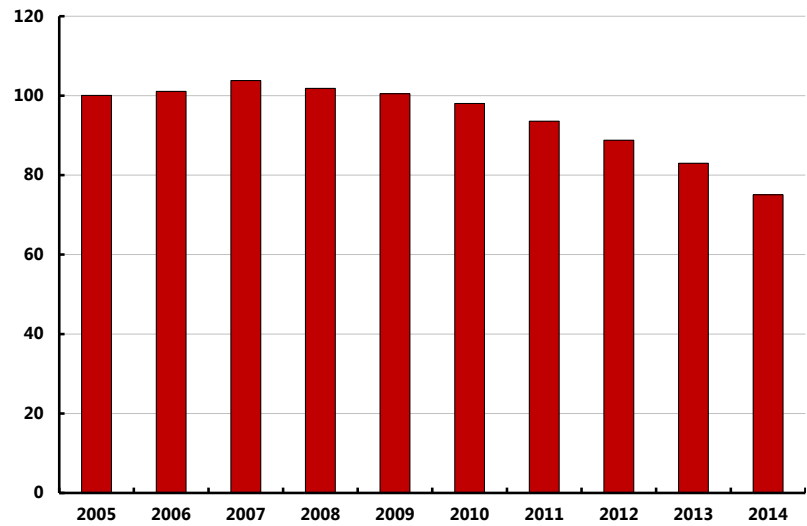
Källa: Riksbanken.

Diagram 16. Genomsnittligt värde av sedlar i cirkulation 2012–2014, miljarder kronor

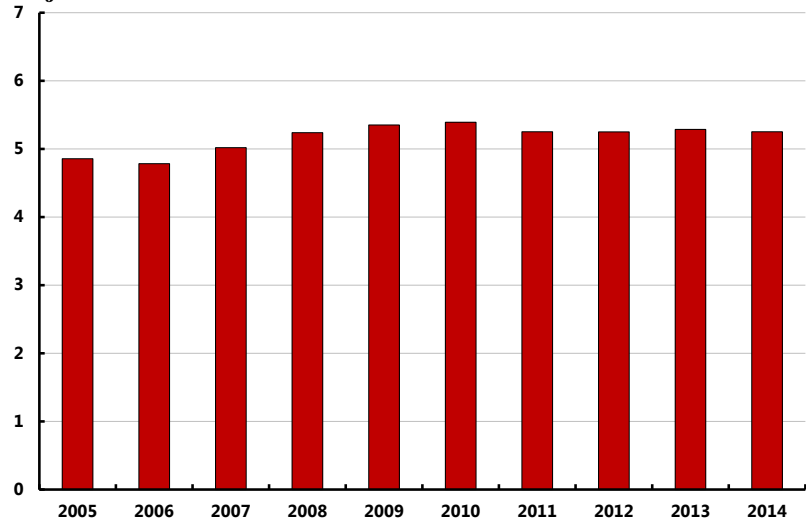
Källa: Riksbanken.

Diagram 17. Genomsnittligt värde av sedlar i cirkulation, miljarder kronor

Källa: Riksbanken.

Diagram 18. Genomsnittligt värde av mynt i cirkulation, miljarder kronor

Anm. Uppgifterna i diagrammet inkluderar inte värdet av minnesmynt.

Källa: Riksbanken.

Fortsatt arbete med nya sedlar och mynt

Under 2014 fortsatte Riksbanken arbetet med att förbereda utbytet av sedlar och mynt som kommer att starta under 2015. Sedlarna och mynten kommer

att bytas ut i två etapper så som rekommenderats av kontantmarknadens aktörer. Det nuvarande 10-kronorsmyntet kommer dock inte att bytas ut.

I juni beslutade riksdagen, efter en framställning från Riksbanken, att de nuvarande 20-, 50- och 1 000-kronorssedlarna ska upphöra att vara lagliga betalningsmedel vid utgången av juni 2016. Riksdagen beslutade även att de nuvarande 100- och 500-kronorssedlarna och 1-, 2- och 5-kronorsmynten ska upphöra att vara lagliga betalningsmedel vid utgången av juni 2017.

Riksbanken tog under 2014 det nya kontoret för sedelhantering i drift. Kontoret, som ligger i Sigtuna kommun, har därmed ersatt Riksbankens tidigare kontor i Mölndal och Tumba. På det nya kontoret är den övervägande delen av sedelhanteringen automatiserad.

Uppföljning

De svenska sedlarna förfalskades i liten omfattning under 2014 (se tabell 3). Värdet av de falska sedlar som togs ur cirkulation uppgick till 68 700 kronor, vilket är en minskning jämfört med 2013. Antalet falska sedlar som togs ur cirkulation uppgick till 246 stycken, vilket är färre än under 2013. Ungefär hälften av förfalskningarna utgjordes av 20-kronorssedlar.

Riksbanken får löpande information om hur kontantförsörjningen i samhället fungerar genom Riksbankens kontanthanteringsråd och de arbetsgrupper som är knutna till rådet. I rådet deltar representanter för banker, bankägda bolag, värdebolag, detaljhandel, fackföreningar och berörda myndigheter. Kontanthanteringsrådet hade ett sammanträde under 2014. En fråga som togs upp i rådet var regeringens kontanthanteringsutredning som under hösten lämnade sitt betänkande. Utredningens uppgift var att se över regelverket för kontanthanteringen i Sverige och kartlägga och identifiera eventuella brister i kontanthanteringsprocessen. Utredningen föreslog dels att Riksbanken får det övergripande ansvaret för kontanthanteringen i Sverige, dels att en ny lagstiftning utformas för att reglera uppräkningsverksamheten. En annan fråga som diskuterades i Kontanthanteringsrådet var utbytet av sedlar och mynt.

Riksbanken bedömer att kontantförsörjningen fungerade väl under 2014, att kvaliteten på sedlarna var god och att det finns ett stort förtroende för sedlar och mynt i Sverige. En undersökning om svenska folkets betalningsvanor, som genomfördes under 2014, visar att 95 procent av de tillfrågade känner sig trygga när de använder kontanter. Ungefär lika många, 94 procent, anser att det går snabbt och enkelt att betala med kontanter.

Tabell 3. Antalet sedlar och mynt

	2010	2011	2012	2013	2014
Antal sedlar i cirkulation (miljoner stycken)	351	343	336	334	325
Antal mynt i cirkulation (miljoner stycken)	2 248	1 989	1 889	1 911	1 918
Antal förfalskade sedlar (stycken)	1 503	562	533	1 048	246

Anm. Uppgifterna om antalet sedlar och mynt i cirkulation avser ett genomsnitt under året och är avrundade. I uppgiften om antalet mynt i cirkulation ingår inte minnesmynt.

Källa: Riksbanken.

Tillgångsförvaltning

Under året föll marknadsräntorna på statspapper i flera länder, vilket medförde att värdet på det samlade obligationsinnehavet i valutareserven ökade. Dessutom försvagades den svenska kronan i genomsnitt mot de valutor som valutareserven var exponerad mot. Detta medförde att värdet på guld- och valutareserven ökade ytterligare uttryckt i kronor. Marknadsvärdet på Riksbankens finansiella tillgångar uppgick till 500,8 miljarder kronor vid slutet av 2014. Den totala avkastningen var 31,5 miljarder kronor, medan avkastningen exklusive valutakurseffekter uppgick till 9,8 miljarder kronor.

Balansomslutningen ökade under året med 70,8 miljarder kronor till 502,4 miljarder kronor. Vid årets slut utgjordes den övervägande delen av Riksbankens tillgångar, 97 procent, av guld- och valutareserven (inklusive fordringar på IMF). Den största delen på balansräkningens skuldsida, 45 procent, utgjordes av upplåning till valutareserven från Riksgälden.

Finansiella tillgångar och skulder

Riksbankens finansiella tillgångar består av guld- och valutareserven inklusive fordringar på Internationella valutafonden (IMF), tillgångar knutna till Riksbankens penningpolitiska verksamhet, värdepapper utgivna i svenska kronor och derivatinstrument (se diagram 19).

I likhet med många andra centralbanker har Riksbanken en guldreserv. Den är i viss mån en kvarleva från tiden med guldmyntfot, då sedlar och mynt kunde lösas in mot en viss mängd guld. I dag finns ingen sådan koppling utan gullet är en finansiell tillgång som i likhet med valutareserven syftar till att säkerställa att Riksbanken kan uppfylla sina uppdrag. Guldreserven bidrar till att motverka svängningarna i värdet på valutareserven eftersom priset på guld inte brukar följa samma mönster som värdet på valutareserven. Guldreserven redovisas under en egen rubrik i Riksbankens balansräkning.

Valutareserven består av räntebärande värdepapper i utländsk valuta med hög likviditet och låg kreditrisk, i huvudsak statsobligationer. För att minska marknadsrisken i valutareserven investerar Riksbanken reserven i flera valutor, även sådana som normalt inte används för att inter文enera på valutamarknaden eller för att ge likviditetsstöd.

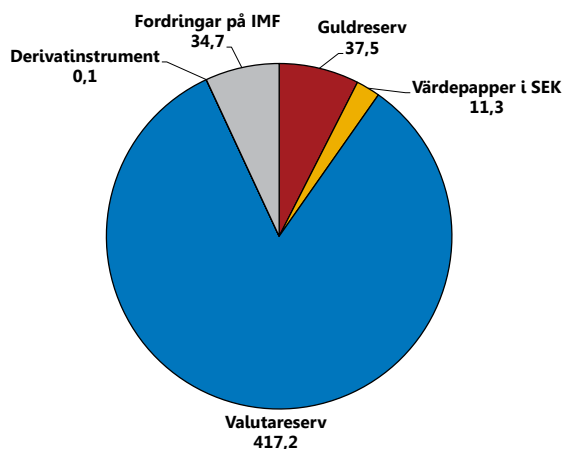
Bland Riksbankens tillgångar finns även fordringar på IMF eftersom Riksbanken ansvarar för de skyldigheter som följer av Sveriges deltagande i fonden. Riksbanken lånar ut pengar till IMF som i sin tur lånar ut pengar till länder med betalningsbalansproblem.

Valutareserven och fordringarna på IMF redovisas i balansräkningen under rubriken Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför Sverige.

Sedan andra halvåret 2012 håller Riksbanken även tillgångar i form av värdepapper utgivna i svenska kronor. Dessa tillgångar redovisas i

balansräkningen under rubriken Värdepapper i svenska kronor utgivna av hemmahörande i Sverige.

Diagram 19. Riksbankens finansiella tillgångar i slutet av 2014, miljarder kronor

Anm. Siffrorna i diagrammet visar marknadsvärdet på Riksbankens finansiella tillgångar inklusive upplupna räntor.

Källa: Riksbanken.

För att kunna genomföra penningpolitiken kan Riksbanken också hålla så kallade penningpolitiska tillgångar. Dessa tillgångar kan bestå av de fordringar på svenska banker som uppstår när Riksbanken genomför den penningpolitiska repan. Sedan hösten 2008 har dock banksystemet ett likviditetsöverskott som Riksbanken huvudsakligen lånar in antingen via dagslån, så kallade finjusterande transaktioner, eller genom att emittera riksbankscertifikat. Inlåningen innebär att Riksbanken har en skuld till bankerna. Denna skuld redovisas i balansräkningen under rubrikerna Emitterade skuldcertifikat och Skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterade till penningpolitiska transaktioner. Riksbanken tillhandahåller även så kallade stående faciliteter, vilket innebär att bankerna kan låna pengar av respektive placera pengar hos Riksbanken över natten. Denna in- och utlåning redovisas i balansräkningen under posterna Inlåningsfacilitet och Utlåningsfacilitet.

Riksbanken har även finansiella skulder i utländsk valuta till Riksgälden. Dessa skulder utgörs av amerikanska dollar och euro som Riksbanken lånat upp från Riksgälden i syfte att förstärka valutareserven. Inlåningen från Riksgälden redovisas i balansräkningen under rubriken Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige.

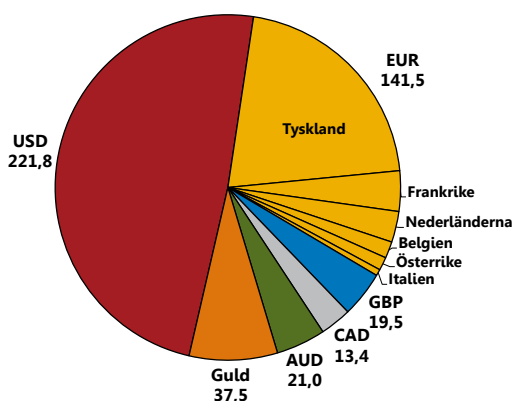
För att underlätta hanteringen av finansiella risker kan Riksbanken använda derivatinstrument. De derivatinstrument som har positivt värde på bokslutsdagen redovisas i balansräkningen under rubriken Övriga tillgångar,

medan de derivatinstrument som har negativt värde redovisas under rubriken Övriga skulder.

Förvaltning av guld- och valutareserven

Att med kort varsel kunna ge tillfälligt likviditetsstöd i utländsk valuta är det av Riksbankens uppdrag som ställer störst krav på guld- och valutareservens sammansättning. Valutareserven hålls därför till största delen i de valutor där likviditetsstöd kan bli aktuellt och i sådana tillgångar som snabbt kan omvandlas till likvida medel. Riksbankens uppdrag medför att valutareserven är koncentrerad till tillgångar i amerikanska dollar och i euro. I slutet av året uppgick tillgångarna i amerikanska dollar och euro till 49 respektive 31 procent av guld- och valutareserven (se diagram 20).

Diagram 20. Guld- och valutareservens sammansättning i slutet av 2014, miljarder kronor

Anm. Siffrorna i diagrammet visar marknadsvärdet på guld- och valutareserven inklusive upplupna räntor.

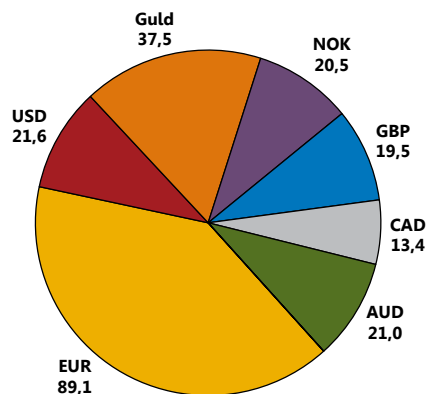
Källa: Riksbanken.

För att sprida riskerna och därigenom kunna uppnå en högre riskjusterad avkastning placerade Riksbanken under 2014, liksom under tidigare år, en mindre del av reserven i andra valutor än amerikanska dollar och euro. Dessa placeringar utgjordes i huvudsak av brittiska statsobligationer, australiska stats- och delstatsobligationer och kanadensiska stats- och provinsobligationer.

Eftersom Riksbankens tillgångar främst består av amerikanska dollar och euro påverkas bankens resultat av hur värdet på dessa två valutor utvecklas gentemot den svenska kronan. Effekten på resultatet motverkas emellertid av att Riksbanken även har skulder i amerikanska dollar och euro. För att

ytterligare reducera effekten av valutakursförändringar omvandlades under året en del av Riksbankens exponering mot amerikanska dollar till exponering mot norska kronor med hjälp av valutaderivat. Riksbankens valutaexponering i slutet av året framgår av diagram 21.

Diagram 21. Riksbankens valutaexponering i slutet av 2014, miljarder kronor

Anm. Siffrorna i diagrammet visar Riksbankens valutaexponering inklusive upplupna räntor. Beräkningen av valutaexponeringen baseras på både tillgångar och skulder (inklusive valutaderivat) och redovisas i diagrammet för Riksbankens nettofordringar. Källa: Riksbanken.

På grund av den internationellt låga räntenivån och en ökad risk för stigande räntor valde Riksbanken att under året behålla valutareservens räntekänslighet kring 3, mätt som modifierad duration (se diagram 22). En modifierad duration på 3 innebär att värdet på valutareserven sjunker med knappt 3 procent om räntenivån ökar med 1 procentenhet, och tvärtom om räntan faller med 1 procentenhet.

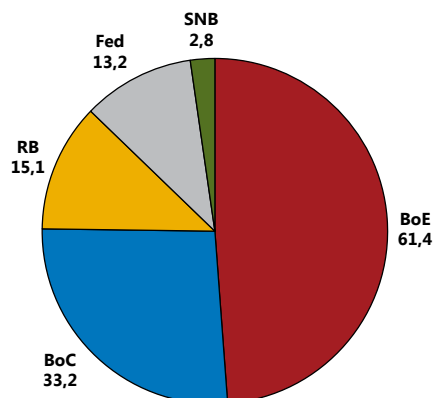
Riksbanken beslutade inför 2014 att dess guldinnehav på 125,7 ton skulle vara oförändrat under året. Riksbankens guldreserv förvaras hos centralbankerna i Storbritannien (Bank of England), Kanada (Bank of Canada), USA (Federal Reserve Bank of New York), Schweiz (Swiss National Bank) och hos Riksbanken (se diagram 23). I likhet med tidigare år har Riksbanken under 2014 även förvarat guld för annans räkning.

Under året besökte Riksbanken Federal Reserve Bank of New York och Bank of Canada för att inspektera det guld som förvaras där för Riksbankens räkning. Motsvarande inspektioner genomfördes under 2013 hos Bank of England och Swiss National Bank. Alla årets och föregående års inspektioner var utan anmärkning.

Diagram 22. Valutareservens modifierade duration 2014

Anm. Beräkningen av valutareservens modifierade duration baseras på både tillgångar och skulder och redovisas i diagrammet för Riksbankens nettofordringar.

Källa: Riksbanken.

Diagram 23. Guldreservens förvaring i slutet av 2014, ton

Källa: Riksbanken.

Under 2014 bidrog Riksbanken till IMF:s lån till Grekland och Ukraina genom att skjuta till amerikanska dollar till IMF motsvarande 177 miljoner kronor. Genom återbetalningar från Irland, Pakistan, Rumänien och Sri Lanka fick Riksbanken tillbaka dollar motsvarande 2 131 miljoner kronor. Inom ramen för lånearrangemanget NAB lånade Riksbanken ut dollar motsvarande 846 miljoner kronor till IMF som i sin tur lånade ut dessa medel till Grekland,

Jamaica, Tunisien och Ukraina. Under samma avtal mottog Riksbanken återbetalningar i dollar från Irland, Jamaica, Rumänien, Sri Lanka och Vitryssland motsvarande 1 370 miljoner kronor.

Utöver dessa transaktioner sålde Riksbanken på IMF:s begäran sammanlagt 75 miljoner särskilda dragningsrätter (SDR) till Marocko och Serbien. Dessutom köpte Riksbanken sammanlagt 18 miljoner SDR av Arabiska valutafonden och Bank for International Settlements (BIS). Transaktionerna gjordes mot betalning i amerikanska dollar.

Sammantaget medförde Riksbankens transaktioner med IMF att den outnyttjade delen av Sveriges åtagande mot IMF ökade med 1 455 miljoner kronor (se tabell 4).

Tabell 4. Sveriges finansiella åtagande gentemot IMF 2014, miljoner SDR respektive kronor

	SDR	SEK
Sveriges maximala åtagande	18 033	204 505
Utnyttjat vid årets början	919	10 424
Förändring under året	-128	-1 455
Utnyttjat vid slutet av året	791	8 969
Outnyttjad del av åtagandet	17 242	195 536

Anm. SDR-beloppen är omräknade till bokslutsdagens valutakurs.

Källa: Riksbanken.

Riksbankens finansiella regelverk och hantering av olika risker

Riksbankens finansiella riskpolicy fastställer de övergripande ramarna för den risk som Riksbanken är beredd att ta i tillgångsförvaltningen. Uppföljningen av de risker som Riksbanken exponeras mot sker främst inom avdelningen för marknader där enheten middle office ansvarar för den dagliga riskkontrollen och för beräkningen av avkastningen på Riksbankens tillgångar. Inom Riksbanken finns också en riskenheter, placerad vid stabsavdelningen, som ansvarar för en övergripande och oberoende riskkontroll (se avsnittet Organisation och styrning).

Riksbankens finansiella risker utgörs av likviditetsrisk, marknadsrisk och kreditrisk. Likviditetsrisk är risken för att Riksbanken inte kan fullgöra sina uppgifter och åtaganden för att tillgångarna i guld- och valutareserven inte kan avyttras i tid eller endast kan avyttras till ett väsentligt reducerat pris. Marknadsrisk, som i sin tur kan delas upp i valutarisk, ränterisk och guldpriserisk, är risken för att värdet på Riksbankens tillgångar faller. Kreditrisk är risken för förluster på grund av att Riksbankens motparter eller utgivarna av de värdepapper som Riksbanken har investerat i inte fullgör sina finansiella förpliktelser.

Vid den löpande uppföljningen av riskerna i förvaltningen används Value-at-Risk (VaR) som det huvudsakliga måttet för marknadsrisk. VaR mäter den

största förlust som kan uppkomma till följd av prisrörelser under en bestämd tidsperiod och med en viss sannolikhet. Avkastningen på tillgångarna i valutareserven mäts också med hänsyn till den risk som Riksbanken tar vid förvaltningen av dem. Den riskjusterade avkastningen beräknas med hjälp av en så kallad Sharpekvot.

Förutom att löpande följa upp riskerna i förvaltningen testar Riksbanken också regelbundet hur känslig guld- och valutareserven är för oväntade marknadshändelser. Testerna visar hur mycket värdet kan minska om ett visst tänkt eller historiskt scenario inträffar.

Till de finansiella riskerna kommer operativa risker. Sådana risker finns i all verksamhet och kan leda till förluster om någon till exempel begår ett misstag, gör något otillåtet eller om det blir fel i de tekniska systemen (se rutan Risker i Riksbankens verksamhet).

Uppföljning

Vid utgången av 2014 uppgick värdet på Riksbankens finansiella tillgångar till 500,8 miljarder kronor, vilket är 70,8 miljarder kronor mer än vid utgången av 2013. Förändringen beror främst på valutakursförändringar. Riksbankens finansiella skulder värderades till 307,5 miljarder kronor och den totala avkastningen uppgick till 31,5 miljarder kronor.

De penningpolitiska transaktionerna bestod under 2014 av stående faciliteter och inlåning från banksystemet via finjusterande transaktioner och riksbankscertifikat. Inlåningen från banksystemet uppgick vid årets slut till 49,8 miljarder kronor, vilket är en ökning med 3,2 miljarder kronor i förhållande till föregående år. Ökningen förklaras till övervägande del av att värdet på utelöpande sedlar och mynt minskade med 2,5 miljarder kronor. Riksbankens räntekostnad för den totala inlåningen från banksystemet uppgick till 230 miljoner kronor i slutet av året (se tabell 5). Den genomsnittliga inlåningen via riksbankscertifikat och finjusterande transaktioner uppgick under året till 32,6 respektive 21,3 miljarder kronor.

Under året påverkades Riksbankens innehav av värdepapper i svenska kronor positivt av att marknadsräntorna på svenska statsobligationer föll. Vid årets slut var marknadsvärdet på Riksbankens innehav av sådana värdepapper 11,3 miljarder kronor och avkastningen uppgick till 883 miljoner kronor.

Förvaltning av guld- och valutareserven

Marknadsvärdet på guld- och valutareserven (inklusive nettofordringar på IMF) var 464,0 miljarder kronor vid årets slut. Reserven bestod av tillgångar i utländsk valuta till ett värde av 417,2 miljarder kronor, guld till ett värde av 37,5 miljarder kronor och nettofordringar på IMF till ett värde av 9,2 miljarder kronor (se tabell 5).

Avkastningen på valutareserven uppgick till 25,5 miljarder kronor. Den positiva avkastningen beror huvudsakligen på att valutorna i valutareserven

stärktes mot kronan med i genomsnitt 9,0 procent under året. Den samlade valutakurseffekten uppgick till 16,7 miljarder kronor. Under året föll räntorna på de marknader där Riksbanken placerade sina tillgångar. Avkastningen exklusive valutakurseffekter uppgick därför till 8,9 miljarder kronor eller 4,4 procent.

Tabell 5. Avkastning i Riksbankens tillgångsförvaltning 2014, miljoner kronor

	Tillgångar	Skulder	Avkastning	Avkastning exkl. valuta- kurseffekter
Guld- och valutareserv inkl. IMF	489 460	254 817	33 247	8 858
Guldreserv	37 529	–	6 104	–
Valutareserv	417 244	229 311	25 536	8 850
IMF	34 687	25 506	1 607	8
Derivatinstrument	61	2 905	–2 405	302
Penningpolitiska trans- aktioner	33	49 807	–230	–230
Stående faciliteter	33	130	2	2
Finjusteringar	–	14 673	–78	–78
Riksbankscertifikat	–	35 004	–154	–154
Värdepapper i SEK	11 270	–	883	883
Totalt	500 824	307 529	31 495	9 813

Anm. Beräkningen av avkastningen baseras på både tillgångar och skulder och redovisas i tabellen för Riksbankens nettofordringar.

Källa: Riksbanken.

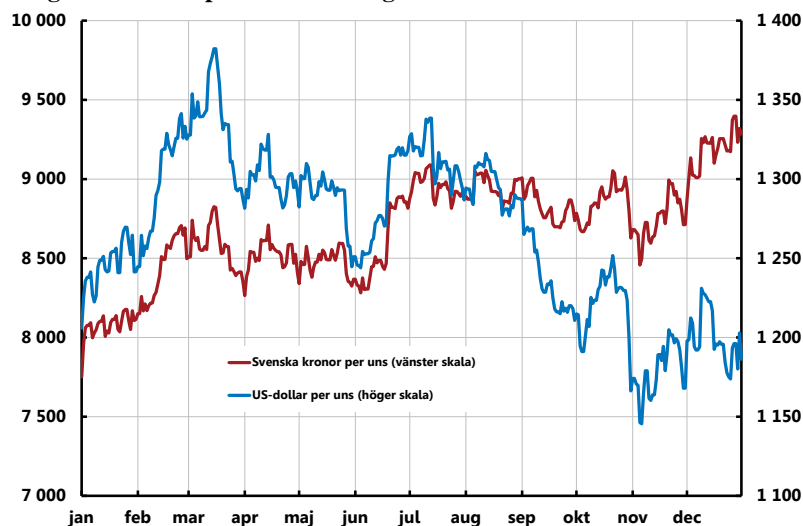
Priset på guld mäts vanligen i amerikanska dollar, och under 2014 minskade guldpriset uttryckt i dollar med 1,9 procent (se diagram 24). Eftersom dollarn stärktes gentemot den svenska kronan ökade dock guldpriset i kronor räknat med 19,4 procent. Värdet på Riksbankens guldinnehav ökade därmed med 6,1 miljarder kronor under året.

Riksbankens skuld till Riksgälden uppgick vid utgången av året till 229,3 miljarder kronor, vilket är 35,5 miljarder kronor mer än vid början av året (se tabell 5). Vid årets slut uppgick lånen i amerikanska dollar och euro till 77 respektive 23 procent av denna skuld.

Värdet på Riksbankens fordringar på IMF var vid årets slut 34,7 miljarder kronor medan värdet på bankens skulder till IMF var 25,5 miljarder kronor. Avkastningen på nettofordringarna uppgick under året till 8 miljoner kronor, exklusive valutakurseffekter (se tabell 5).

Vid årsskiftet var det samlade värdet av Riksbankens derivatinstrument negativt och utgjorde en skuld på 2,8 miljarder kronor. Avkastningen på derivatinstrumenten exklusive valutakurseffekter uppgick till 302 miljoner kronor under året.

Diagram 24. Guldprisets utveckling 2014

Anm. Ett ons motsvarar ungefär 31 gram.

Källa: Reuters.

Analys av valutareservens förvaltning

För att utvärdera om Riksbankens kapitalförvaltning bidrar till lägre risk eller högre avkastning på valutareserven jämförs den riskjusterade avkastningen på valutareserven med en motsvarande avkastning på en så kallad referensportfölj. Referensportföljen är sammansatt enbart av sådana värdepapper som Riksbanken skulle hålla för att kunna utföra sina uppdrag och utan hänsyn till avkastningen. Under 2014 bestod referensportföljen därför uteslutande av 60 procent amerikanska och 40 procent tyska statsobligationer vars samlade räntekänslighet, mätt som modifierad duration, var 4,0. Den riskjusterade avkastningen beräknas både exklusive och inklusive valutakurseffekter.

Avkastningen på valutareserven exklusive valutakurseffekter uppgick till 4,4 procent under året. Motsvarande avkastning på referensportföljen uppgick till 4,8 procent. Eftersom valutareserven hade en lägre räntekänslighet än referensportföljen steg inte tillgångarna i valutareserven lika mycket i värde när marknadsräntorna föll under året. Den lägre räntekänsligheten i valutareserven medförde samtidigt att risken i valutareserven var lägre än i referensportföljen. Att valutareservens placeringar dessutom spridits över flera tillgångar vars värdeförändringar delvis tog ut varandra bidrog till att sänka risken i valutareserven ytterligare. Under året uppgick risken i valutareserven till 1,2 procent mätt som standardavvikelse utan hänsyn till valutakurseffekter, medan risken i referensportföljen uppgick till 1,7 procent.

Om man justerar avkastningen för standardavvikelsen blir avkastningen på valutareserven högre än avkastningen på referensportföljen. Mätt som Sharpekvot uppgick den riskjusterade avkastningen på valutareserven till 3,8 medan motsvarande värde för referensportföljen var 2,8.

Den riskjusterade avkastningen på valutareserven var dock lägre än motsvarande värde för referensportföljen när avkastningen beräknas med hänsyn tagen till valutakurseffekter. Mätt i svenska kronor uppgick den riskjusterade avkastningen på valutareserven till 2,9 medan motsvarande värde för referensportföljen var 4,1. Att valutareserven fick ett lägre värde berodde främst på att den amerikanska dollarns förstärkning gav en större positiv effekt på referensportföljen än på valutareserven.

Marknadsrisker för guld- och valutareserven

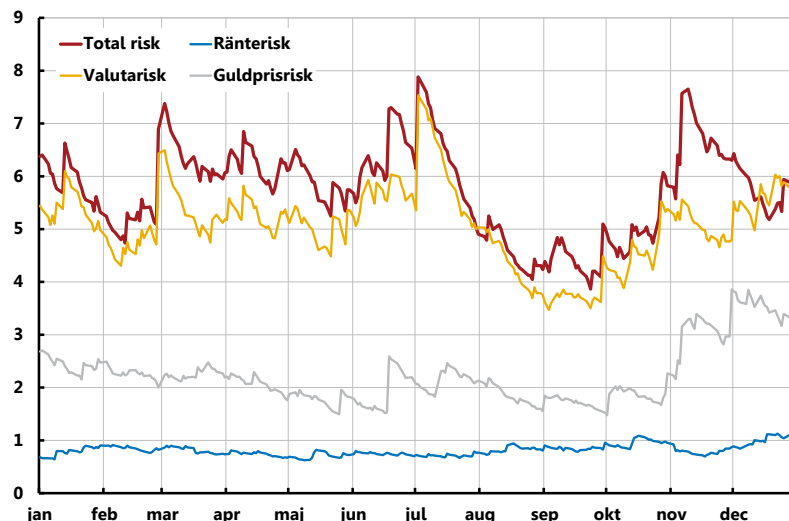
Under första halvåret varierade nivån på marknadsrisken, mätt som VaR med en konfidensnivå om 99 procent och en tidsperiod på 10 dagar, huvudsakligen på grund av valutakursrörelser (se diagram 25). Valutarisken minskade därefter i takt med att valutakursrörelserna minskade under sommaren för att under hösten återigen öka. Under hösten ökade även guldprisrisken när den amerikanska dollarn stärktes kraftigt mot den svenska kronan. Även ränterisken ökade till följd av en något högre modifierad duration i valutareserven. Den totala marknadsrisken var dock i genomsnitt något lägre under 2014 än under föregående år till följd av att valutakursrörelserna var mindre, och samvariationen mellan risklagen (ränterisk, valutarisk och guldprisrisk) minskade under slutet av året. Som mest uppgick marknadsrisken till 7,9 miljarder kronor under året.

Marknadsrisken ökar normalt under perioder då det är oroligt på de finansiella marknaderna. Under den finansiella krisen 2008–2009 uppgick guld- och valutareservens VaR som mest till 25,9 miljarder kronor.

Kostnader för tillgångsförvaltningen

I kostnaderna för tillgångsförvaltningen ingår såväl kostnader för att förvalta guld- och valutareserven som kostnader för att genomföra penningpolitiken. Kostnaderna för tillgångsförvaltningen uppgick under året till 97 miljoner kronor, vilket kan jämföras med 93 miljoner kronor under 2013 (se avsnittet Balansräkning och resultaträkning).

Diagram 25. Value-at-Risk för guld- och valutareserven exklusive nettofordringar på IMF 2014, miljarder kronor

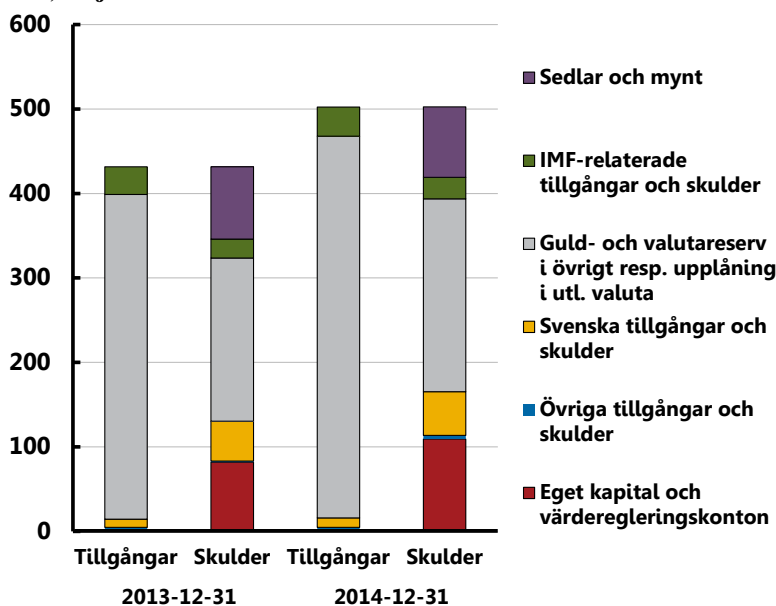
Anm. Sett över hela året stod valutakursförändringar för det största bidraget till den totala risken. Periodvis var den totala risken lägre än valutarisken, vilket beror på att övriga risker motverkade valutarisken. Beräkningen av marknadsrisken baseras på både tillgångar och skulder och redovisas i diagrammet för Riksbankens nettofordringar.

Källa: Riksbanken.

Balansräkningens sammansättning

Många åtgärder som Riksbanken vidtar påverkar balansräkningen. Det innebär att storleken på och sammansättningen av balansräkningen varierar över tiden. Exempelvis medförde Riksbankens extraordinära åtgärder under 2008 och 2009 att storleken på Riksbankens balansräkning (balansomslutningen, det vill säga värdet på Riksbankens samtliga tillgångar) ökade mycket kraftigt. Riksbanken har ingen uttalad policy för hur balansräkningen ska vara sammansatt. Utseendet på balansräkningen är snarare en följd av den verksamhet som banken har bedrivit. Diagram 26 visar sammansättningen vid slutet av 2013 och 2014.

Balansomslutningen uppgick till 502,4 miljarder kronor vid slutet av 2014. Under året ökade Riksbankens eget kapital (inklusive årets resultat och värde regleringskonton) med 27 401 miljoner kronor till 109 408 miljoner kronor, främst till följd av en ökning av värdet på guld- och valutareserven.

Diagram 26. Riksbankens balansräkning den 31 december 2013 och 2014, miljarder kronor

Källa: Riksbanken.

Den övervägande delen av Riksbankens tillgångar, 97 procent, utgjordes av guld- och valutareserven (varav 7 procent är fordringar på IMF). Den största delen på skuldsidan (Riksbankens skulder och eget kapital), 45 procent, utgjordes av upplåning till valutareserven från Riksgälden medan 10 procent bestod av svenska skulder, främst till Riksbankens motparter i form av inlåning (inlåningsfacilitet, finjusterande transaktioner och/eller emitterade riksbankscertifikat). Dessa tillgångar och skulder redovisas närmare i avsnittet Finansiella tillgångar och skulder. Sedlar och mynt utgjorde 17 procent av Riksbankens skuldsida, medan värdepapperskonton och eget kapital svarade för 22 procent. Posten Sedlar och mynt beskrivs närmare i avsnittet Ett säkert och effektivt betalningsväsende. Övriga tillgångar och skulder redovisas närmare i avsnittet Balansräkning och resultaträkning.

Balansomslutningen ökade under 2014 med 70,8 miljarder kronor till 502,4 miljarder kronor, främst till följd av värdeökningen i valutareserven till följd av valutakursförändringar. Den utelöpande mängden sedlar och mynt fortsatte att minska och motsvarade 17 procent av balansomslutningen vid årsskiftet 2014/15. Denna minskning ledde till att inlåningen i svenska kronor från Riksbankens motparter ökade.

Riksbankens intäkter är till allra största delen i utländsk valuta, medan kostnaderna till största delen är i svenska kronor. I takt med att Riksbanken betalar sina kostnader, eller betalar utdelning till staten, ökar därför mängden kronor i det svenska banksystemet. Riksbanken lämnade under 2014 en vinstutdelning på 3,3 miljarder kronor till statskassan. För att motverka att

vinstutdelningen skulle leda till en motsvarande ökning av banksystemets inlåning i svenska kronor, sålde Riksbanken utländska värdepapper från valutareserven och växlade betalningen för dessa till svenska kronor. Dessa kronor användes sedan till vinstutdelningen.

Under 2014 påverkades Riksbankens resultat positivt av utvecklingen av bland annat valutakurserna för de valutor som valutareserven är placerad i. Riksbanken fortsatte att analysera vilken resultatutveckling som är möjlig under de närmaste fem åren i ljuset av de effekter som utvecklingen av internationella räntor kan ha på Riksbankens innehav av utländska värdepapper. De låga räntor som råder för närvarande medför att den löpande avkastningen på värdepapperen är låg. Om räntorna förblir låga kommer den löpande avkastningen att förbli låg. Om räntorna i stället börjar stiga kommer den löpande avkastningen gradvis att stiga, men samtidigt kommer värdet på Riksbankens utländska värdepapper att sjunka, vilket försämrar den totala avkastningen i tillgångsförvaltningen. Analysen visar således att Riksbanken under den kommande femårsperioden förväntas få ett resultat som är väsentligt lägre än under den föregående femårsperioden, oavsett om räntorna förblir låga eller stiger. I det senare fallet kan Riksbanken på kort sikt komma att uppvisa betydande förluster. Om detta inträffar kommer Riksbankens möjligheter att lämna utdelning till staten att vara begränsade.

Balansräkningens sammansättning, resultat och seignorage

Riksbankens resultat beror på avkastningen på bankens tillgångar, kostnaderna för bankens skulder och kostnaderna för att bedriva verksamheten. Resultat är dock inget entydigt begrepp. Det finns flera sätt att beräkna resultatet av Riksbankens verksamhet och olika mått används i olika sammanhang.

Det bredaste resultatmåttet kan benämnas *totalt resultat* och beskriver hur Riksbankens eget kapital (inklusive värderingskonton) förändrats under året. Under 2014 ökade det egna kapitalet med 27 401 miljoner kronor. Om man beaktar att det egna kapitalet minskade med 3 300 miljoner kronor i samband med att Riksbanken under året betalade utdelning till staten uppgick således det totala resultatet för 2014 till $27\,401 + 3\,300 = 30\,701$ miljoner kronor.

Det totala resultatet kan delas upp i olika beståndsdelar. Ett sätt är att skilja resultat som är realiserade från sådana som är orealiserade. Realiserade resultat uppstår till exempel när Riksbanken får ränta på banktillgodohavanden, när man säljer värdepapper som man tidigare köpt, eller när man betalar ut löner. Orealiserade resultat uppstår när värdet förändras på tillgångar som banken fortfarande äger, till exempel om priset på guld förändras. Ett annat sätt att dela upp Riksbankens resultat är att separera sådant som kan härledas till räntor och värdepappersinnehav från sådant som är relaterat till guld- och valutainnehav.

I tabell 6 har 2014 års totala resultat på 30 701 miljoner kronor delats upp i fyra delar. Det realiserade resultatet från räntor och värdepapper uppgick till 2 723 miljoner kronor. Här ingår Riksbankens ränteintäkter och räntekostna-

der samt nettoresultatet av samtliga transaktioner och nedskrivningar som avser värdepapper. Dessutom ingår posten övriga intäkter, i huvudsak utdelning på Riksbankens aktier i BIS och avgifter från användarna av betalningssystemet RIX, och kostnader för personal, administration och avskrivningar. Det realiserade resultatet från guld- och valutatransaktioner, inklusive nedskrivningar, uppgick till 544 miljoner kronor. Det orealiserade resultatet till följd av fallande räntor uppgick till 6 296 miljoner kronor medan det som orsakades av stigande guld- och valutakurser uppgick till 21 138 miljoner kronor.

Tabell 6. Resultatmatris, miljoner kronor

	Räntor och värdepapper	Guld och valuta
Realiserat resultat	2 723	544
Orealiserat resultat	6 296	21 138

Källa: Riksbanken.

Riksbankens *redovisade resultat*, det vill säga det som tas upp i Riksbankens resultaträkning, omfattar allt resultat som har realiserats från räntor och värdepapperstransaktioner liksom från guld- och valutatransaktioner. Riksbankens redovisade resultat för 2014 uppgick således till $2\,723 + 544 = 3\,267$ miljoner kronor.

Det resultat som ligger till grund för vinstutdelningen till staten, Riksbankens *utdelningsgrundande resultat*, omfattar såväl realiserat som orealiserat resultat kopplat till räntor och värdepapper, men exkluderar allt resultat som härrör från guld och valuta. Det utdelningsgrundande resultatet för 2014 uppgick således till $2\,723 + 6\,296 = 9\,019$ miljoner kronor. Storleken på själva utdelningen får man fram genom att beräkna genomsnittet av det utdelningsgrundande resultatet för de senaste fem åren och multiplicera detta med 80 procent. En sammanställning över hur de olika resultatmåten förhåller sig till varandra återfinns i tabell 7. Figur 2 illustrerar även hur olika poster i Riksbankens resultaträkning kan kopplas till balansräkningen.

Vad är seignorage?

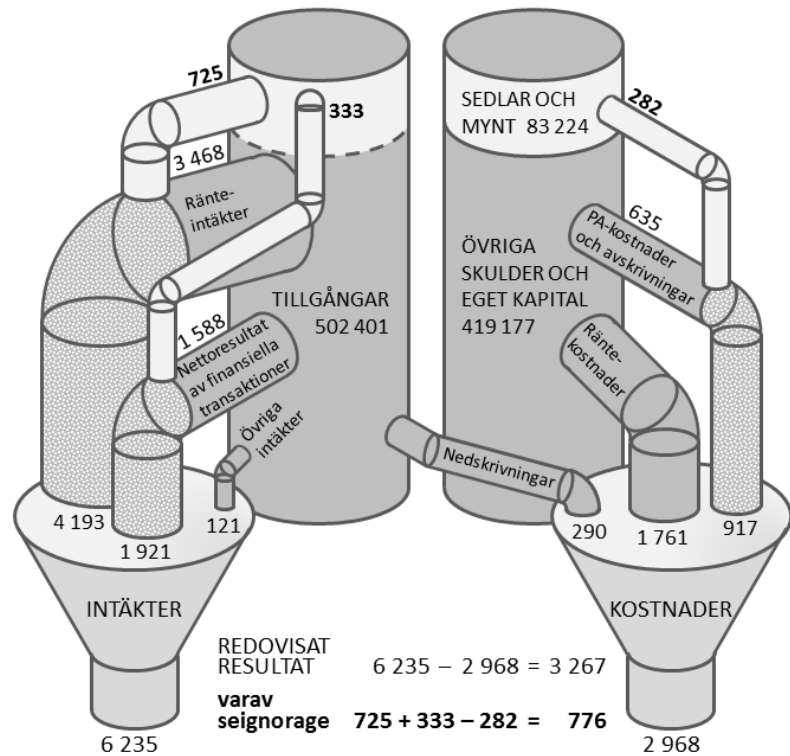
Riksbankens *seignorage* är den del av Riksbankens redovisade resultat som kommer från rätten att ge ut sedlar och mynt. Värdet av alla utelöpande sedlar och mynt är upptaget som en skuld i Riksbankens balansräkning. Vid utgången av 2014 var värdet 83 224 miljoner kronor (se figur 2). Riksbanken betalar ingen ränta på denna skuld, men har kostnader för hanteringen av sedlar och mynt. Av Riksbankens totala kostnader för personal, administration och avskrivningar på 917 miljoner kronor utgjorde 282 miljoner kronor kostnader för hanteringen av sedlar och mynt.

Tabell 7. Resultatmåt 2014, miljoner kronor

	Totalt	Redovisat	Utdelnings- grundande
Ränteintäkter	4 193	4 193	4 193
Räntekostnader	-1 761	-1 761	-1 761
Nettoresultat av finansiella transaktioner och nedskrivningar	1 631	1 631	1 087
varav försäljningar av värdepapper	1 142	1 142	1 142
respektive guld och valuta	779	779	
varav nedskrivningar av värdepapper	-55	-55	-55
respektive guld och valuta	-235	-235	
Nettoresultat av värdeförändringar (orealiserat resultat)	27 434		6 296
varav värdeförändringar på värdepapper	6 296		6 296
respektive guld och valuta	21 138		
Övriga intäkter	121	121	121
Summa nettointäkter	31 618	4 184	9 936
Personal- och administrationskostnader samt avskrivningar	-917	-917	-917
varav kostnader för hantering av sedlar och mynt	-282	-282	-282
övriga kostnader	-635	-635	-635
Årets resultat	30 701	3 267	9 019

Källa: Riksbanken.

Genom att ge ut sedlar och mynt kan Riksbanken finansiera tillgångar med samma värde, men Riksbanken har inga öronmärkta tillgångar som exakt svarar mot posten sedlar och mynt. När man uppskattar intäkterna från dessa tillgångar görs därför en schablonberäkning. Eftersom sedel- och myntstockens genomsnittliga andel av balansomslutningen var 17,3 procent, antas att 17,3 procent av de totala intäkterna kommer från de tillgångar som svarar mot sedlar och mynt. Beräknat på detta sätt kan 725 miljoner kronor av Riksbankens totala ränteintäkter på 4 193 miljoner kronor sägas komma från dessa tillgångar. På samma sätt kan 333 miljoner kronor av det totala nettoresultatet av finansiella transaktioner, exklusive nedskrivningar, på 1 921 miljoner kronor anses komma från de tillgångar som svarar mot sedlar och mynt. Summan av Riksbankens intäkter och kostnader som kan hänföras till sedlar och mynt uppgick således till $725 + 333 - 282 = 776$ miljoner kronor. Det är detta belopp som benämns Riksbankens seignorage.

Figur 2. Riksbankens redovisade resultat och seignorage 2014, miljoner kronor

Källa: Riksbanken.

Om Riksbanken inte hade rätten att ge ut sedlar och mynt, skulle man gå miste om en räntefri finansieringskälla som i slutet av 2014 uppgick till 83 224 miljoner kronor. Banken skulle då kunna välja att minska tillgångarna med samma belopp varför man även skulle gå miste om intäkterna på dessa tillgångar. Man skulle inte heller ha några kostnader för hanteringen av sedlar och mynt. Riksbankens redovisade resultat skulle då bli 776 miljoner kronor lägre.

Ett annat sätt att beräkna värdet av Riksbankens rätt att ge ut sedlar och mynt är att anta att om rätten inte funnits hade inlåningen från Riksbankens motparter varit 83 224 miljoner kronor större. Med en genomsnittlig repo-ränta på 0,47 procent under 2014 hade det inneburit att Riksbanken skulle ha haft en räntekostnad på ytterligare 0,47 procent \times 83 224 miljoner kronor, det vill säga 389 miljoner kronor. Man hade dock sluppit kostnaderna för hanteringen av sedlar och mynt på 282 miljoner kronor så den totala merkostnaden hade stannat vid 107 miljoner kronor.

BALANSRÄKNING OCH RESULTATRÄKNING

Redovisningsprinciper

Riksbankens balansräkning och resultaträkning har upprättats enligt riksbankslagen med tillämpning av Regler för bokföring och årsredovisning i Sveriges riksbank som fastställdes av direktionen den 7 december 2011 (dnr 2011-780-ADM) och trädde i kraft den 31 december 2011.

Reglerna för löpande bokföring hänvisar till förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring, och reglerna för årsredovisning hänvisar till Europeiska centralbankssystemets riktlinjer för redovisning (ECB/2010/20). Riksbanken ska enligt 10 kap. 3 § riksbankslagen i de delar som nu är aktuella tillämpa Europeiska centralbankssystemets (ECBS) riktlinjer för redovisning.

Ändrade redovisningsprinciper

Inget byte av redovisningsprinciper har gjorts under 2014.

Grundläggande redovisningsprinciper

Följande grundläggande redovisningsprinciper har tillämpats:

- Redovisningen ska återspegla den ekonomiska verkligheten och präglas av öppenhet.
- Värderingen av tillgångar och skulder liksom resultatavräkningen ska präglas av försiktighet.
- Tillgångar och skulder ska justeras så att hänsyn tas till händelser som inträffar mellan räkenskapsårets utgång och den dag då direktionen godkänner årsredovisningen, förutsatt att dessa händelser påverkat värdet på tillgångarna eller skulderna per bokslutsdagen.
- Vid värderingen av tillgångar och skulder ska det förutsättas att verksamheten kommer att fortsätta.
- Inkomster och utgifter ska redovisas som intäkter och kostnader på den redovisningsperiod då de intjänas eller uppkommer oavsett tidpunkten för betalning.
- Kriterierna för värdering av balansräkningsposter och för resultatavräkning ska tillämpas konsekvent.

Redovisning av tillgångar och skulder

Tillgångar och skulder redovisas i balansräkningen endast om det är sannolikt att ett eventuellt framtida ekonomiskt resultat med anknytning till tillgången eller skulden kommer att utgöra ett flöde till eller från Riksbanken och att i

princip alla risker och rättigheter med anknytning till tillgången eller skulden har överlåtit.

Affärsdagsredovisning

Valutatransaktioner och värdepapperstransaktioner bokförs i balansräkningen på likviddagen. Realiserade vinster och förluster från nettoförsäljningar bokförs på affärsdagen.

Värderingsregler för balansräkningen

Guld och värdepapper värderas till de valutakurser och priser som råder på bokslutsdagen. Nedanstående valutakurser användes för omvärdering vid årets slut. I tabellen nedan har kurserna avrundats till fyra decimaler.

	2014-12-31	2013-12-31
EUR/SEK	9,4807	8,8538
USD/SEK	7,8274	6,4286
GBP/SEK	12,1991	10,6499
AUD/SEK	6,4059	5,7501
CAD/SEK	6,7585	6,0510
SDR/SEK	11,3404	9,9000
NOK/SEK	1,0463	1,0587
JPY/SEK	0,0653	0,0611

Fordringar, tillgodohavanden och skulder värderas till det nominella värdet. Belopp i utländsk valuta omräknas till bokslutsdagens valutakurs med undantag för fordringar och skulder som redovisas under posterna Övriga tillgångar och Övriga skulder. Dessa värderas till affärsdagens valutakurs.

Aktier och andelar värderas till anskaffningsvärdet.

Materiella och immateriella anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärdet och skrivs av enligt plan. Avskrivningstiden för byggnader är 50 år och för övriga fastighetsanläggningar 5–10 år. Avskrivningstiden för maskiner och inventarier inklusive datorer är 3–7 år. Direkta personalkostnader som kan hänföras till egenutvecklade it-investeringar räknas in i anskaffningsvärdet för tillgången.

Reverserade transaktioner

Repoavtal redovisas som lånetransaktioner i stället för att påverka värdepappers- eller guldinnehavet. Med repoavtal avses ett avtal om försäljning av tillgångar, såsom värdepapper och guld, där säljaren samtidigt förbinder sig att köpa tillbaka motsvarande tillgångar till ett överenskommet pris vid en framtida tidpunkt.

De tillgångar som Riksbanken lämnar som säkerhet vid inlåningsrepor redovisas även i fortsättningen i balansräkningen och värderas enligt de regler som gäller för Riksbankens övriga värdepappers- och guldinnehav. Belopp

som motsvarar erhållen köpeskilling redovisas som skuld, och de överförda tillgångarna redovisas inom linjen.

Tillgångar som Riksbanken erhåller vid utlåningsrepor redovisas inte i balansräkningen eftersom de är att betrakta som säkerhet för lån. Belopp som motsvarar erlagd köpeskilling redovisas som en fordran. Skillnaden mellan repans båda likvidbelopp (avista och termin) periodiseras över repans löptid.

Transaktioner som genomförs inom ramen för avtal om automatiserade repor redovisas i balansräkningen endast om säkerhet ställts i form av kon-
tanter som inbetalats till ett konto hos Riksbanken.

Sedlar och mynt

Balansräkningsposten Utelöpande sedlar och mynt motsvaras av det nominella värdet och beräknas genom att värdet motsvarande de sedlar och mynt som Riksbanken har tagit emot från tillverkarna reduceras dels med värdet motsvarande de sedlar och mynt som ingår i Riksbankens lager, dels med värdet motsvarande de sedlar och mynt som Riksbanken har makulerat och avskrivit. Utelöpande sedlar och mynt som har upphört att vara lagliga betalningsmedel förs till resultaträkningen senast då dessa inte längre löses in av Riksbanken. De ska dock föras till resultaträkningen tidigare om endast ett mindre belopp förväntas återstå att lösa in och det samtidigt görs en avsättning för detta belopp. Utelöpande minnesmynt och minnessedlar ska föras till resultaträkningen när utgåvan varit utelöpande i över tio år.

Resultatavräkning

Realiserade vinster och realiserade förluster förs till resultaträkningen.

Orealiserade vinster förs till ett värderegleringskonto i balansräkningen.

Orealiserade förluster förs till resultaträkningen om de överstiger orealiserade vinster som eventuellt tidigare finns bokförda på det korresponderande värderegleringskontot. Orealiserade förluster som förs till resultaträkningen får inte återföras mot nya orealiserade vinster de påföljande åren. Orealiserade förluster i ett visst värdepapper, en viss valuta eller guld nettas inte mot orealiserade vinster i andra värdepapper, valutor eller guld.

Överkurser och underkurser på förvärvade värdepapper beräknas och redovisas som en del av ränteintäkterna och skrivs av under värdepapperens återstående löptid.

Transaktionskostnader

För guld, instrument i utländsk valuta och värdepapper används genomsnittsmetoden dagligen för att fastställa anskaffningskostnaden för sålda poster när valutakurs- och priset effekter beräknas. Vid nettoförvärv av valuta och guld läggs den genomsnittliga anskaffningskostnaden för dagens förvärv av varje enskild valuta och guld till den föregående dagens innehav så att ett nytt vägt genomsnitt av valutakursen eller guldpriset erhålls. Vid nettoförsäljning beräknas det realiserade resultatet baserat på den

genomsnittliga anskaffningskostnaden den föregående dagen för innehavet i fråga.

Derivatinstrument

Derivatinstrument värderas kontrakt för kontrakt inom varje grupp av derivatinstrument. Grupper med positivt värde redovisas som tillgång och grupper med negativt värde som skuld.

Valutaterminer bokförs till ett värde som motsvarar kontraktets valutabelopp multiplicerat med skillnaden mellan bokslutsdagens och affärsdagens valutakurs (avista). Skillnaden mellan affärsdagens valutakurs (avista) och den avtalade terminsvalutakursen periodiseras som ränta under kontraktets löptid. På affärsdagen bokförs såld valuta, multiplicerad med skillnaden mellan affärsdagens valutakurs (avista) och den genomsnittliga anskaffningskursen, som realiserat resultat.

Avistaledet i valutaswappar bokförs på likviddagen till affärsdagens valutakurs (avista). Terminsledet i valutaswappar bokförs på samma sätt som valutaterminer, det vill säga till ett värde som motsvarar kontraktets valutabelopp multiplicerat med skillnaden mellan bokslutsdagens och affärsdagens valutakurs (avista). Skillnaden mellan affärsdagens valutakurs (avista) och den avtalade terminsvalutakursen periodiseras som ränta under kontraktets löptid. Till skillnad från vid valutaterminer uppkommer inga realiserade valutakursresultat vid bokföring av valutaswappar.

Ränteswappar bokförs, för både de inkommande och utgående transaktionerna, till ett värde som motsvarar skillnaden mellan kontraktets nominella belopp och det nominella beloppet omräknat till bokslutsdagens pris. Det framräknade beloppet omräknas till kronor med bokslutsdagens valutakurs.

Guldoptioner bokförs på affärsdagen till ett belopp som motsvarar erlagd alternativt erhållen premie. Vid bokslut justeras det bokförda värdet till ett värde som motsvarar kontraktets antal uns omräknat till bokslutsdagens optionspris och valutakurs. Optionspriset beräknas utifrån en vedertagen beräkningsmodell.

Futurekontrakt bokförs dagligen som realiserat resultat till ett belopp som motsvarar det värde som beräknats vid den dagliga avräkningen.

Balansräkning

Miljoner kronor

Tillgångar

		2014-12-31	2013-12-31
Guld	Not 1	37 529	31 425
Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför Sverige			
Fordringar på IMF	Not 2	34 684	32 873
Banktillgodohavanden, lån och värdepapper	Not 3	414 156	352 911
		448 840	385 784
Utlåning i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterad till penningpolitiska transaktioner			
Strukturella transaktioner	Not 4	–	–
Utlåningsfacilitet	Not 5	33	–
		33	–
Värdepapper i svenska kronor utgivna av hemmahörande i Sverige	Not 6	11 126	9 534
Övriga tillgångar			
Materiella och immateriella anläggningstillgångar	Not 7	671	690
Finansiella tillgångar	Not 8	522	522
Derivatinstrument	Not 9	–	–
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Not 10	3 323	3 314
Övriga tillgångar	Not 11	357	358
		4 873	4 884
Summa tillgångar		502 401	431 627

Skulder och eget kapital

		2014-12-31	2013-12-31
Utelöpande sedlar och mynt			
Sedlar	Not 12	77 887	80 294
Mynt	Not 13	5 337	5 406
		83 224	85 700
Skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterade till penningpolitiska transaktioner			
Inlåningsfacilitet	Not 14	130	580
Finjusterande transaktioner	Not 15	14 673	21 085
		14 803	21 665
Emitterade skuldcertifikat			
	Not 16	35 004	24 989
Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige			
	Not 17	1 983	707
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige			
	Not 18	228 331	193 117
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige			
	Not 19	–	–
Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF			
	Not 20	25 504	22 265
Övriga skulder			
Derivatinstrument	Not 21	2 905	197
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Not 22	1 063	763
Övriga skulder	Not 23	64	48
		4 032	1 008
Avsättningar			
	Not 24	112	169
Värderegleringskonton			
	Not 25	53 111	25 677
Eget kapital			
Grundfond	Not 26	1 000	1 000
Reserver	Not 27	52 030	57 341
		53 030	58 341
Årets resultat		3 267	–2 011
Summa skulder och eget kapital		502 401	431 627

Inom linjen förda poster, se not 39.

Resultaträkning

Miljoner kronor

		2014	2013
Ränteintäkter	Not 28	4 193	4 113
Räntekostnader	Not 29	-1 761	-1 684
Nettoresultat av finansiella transaktioner och nedskrivningar	Not 30	1 631	-3 784
Avgifts- och provisionsintäkter	Not 31	64	65
Avgifts- och provisionskostnader	Not 32	-15	-12
Erhållna utdelningar	Not 33	39	55
Övriga intäkter	Not 34	33	26
Summa nettointäkter		4 184	-1 221
Personalkostnader	Not 35	-361	-375
Administrationskostnader	Not 36	-322	-316
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	Not 37	-62	-48
Sedel- och myntkostnader	Not 38	-172	-51
Summa kostnader		-917	-790
Årets resultat		3 267	-2 011

Kassaflödesanalys

Miljoner kronor

LÖPANDE VERKSAMHET	2014-12-31	2013-12-31
<i>Kassaflöde från den löpande verksamhetens resultat</i>		
Erhållna räntor	4 458	3 434
Betalda räntor	-1 573	-1 249
Erhållet netto av finansiella transaktioner	1 921	554
Erhållna avgifter och provisioner	64	65
Betalda avgifter och provisioner	-15	-12
Övriga inbetalningar	33	9
Betalda förvaltningskostnader	-914	-755
	3 974	2 046
<i>Kassaflöde från den löpande verksamhetens tillgångar</i>		
Fordringar på IMF	5 397	992
Värdepapper i utländsk valuta	-13 027	-82 273
Värdepapper i svenska kronor	-960	-6 381
Övriga tillgångsposter	2	-16
	-8 588	-87 678
<i>Kassaflöde från den löpande verksamhetens skulder</i>		
Utelöpande sedlar och mynt	-2 476	-10 724
Skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterade till penningpolitiska transaktioner	-6 862	-4 489
Emitterade skuldcertifikat	10 015	21 991
Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige	1 276	551
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige	3 796	103 356
Övriga skuldposter	-3 850	-346
	1 899	110 339
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-2 715	24 707

Tabellen fortsätter på nästa sida.

	2014-12-31	2013-12-31
INVESTERINGSVERKSAMHET		
Förvärv och avyttringar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	-43	-83
Förvärv och avyttringar av finansiella tillgångar	0	-1
Erhållen utdelning	39	55
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-4	-29
FINANSIERINGSVERKSAMHET		
Inleverans till statskassan	-3 300	-6 800
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-3 300	-6 800
Periodens kassaflöde	-6 019	17 878
Likvida medel vid periodens början	19 803	3 093
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-2 715	24 707
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-4	-29
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-3 300	-6 800
Kursdifferens i likvida medel	2 332	-1 168
Likvida medel vid periodens slut	16 116	19 803
Specifikation av likvida medel		
	2014-12-31	2013-12-31
Bankkonton och bankutlåning i utländsk valuta, se not 3	16 083	19 803
Utlåningsfacilitet	33	-
Summa likvida medel	16 116	19 803

Kassaflödesanalysen visar in- och utbetalningar under perioden samt likvida medel vid periodens början och slut. Kassaflödesanalysen delas in i betalningar från den löpande verksamheten, investeringsverksamheten och finansieringsverksamheten.

Den löpande verksamheten

Kassaflöden som är hänförliga till den löpande verksamheten härrör från Riksbankens huvudsakliga verksamhet. Kassaflödet från den löpande verksamheten utgår från resultatet. Justering görs för poster som inte påverkar kassaflödet alternativt inte hör till den löpande verksamheten. Därutöver ingår kassaflödespåverkande förändringar av sådana balansräkningsposter som ingår i den löpande verksamheten.

Investeringsverksamheten

Investeringsverksamheten består av förvärv och försäljningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar samt de aktier och andelar som redovisas under posten Finansiella tillgångar. Därutöver ingår erhållen utdelning från aktie- och andelsinnehavet.

Finansieringsverksamheten

Finansieringsverksamheten består av förändring i eget kapital som normalt sker genom utdelning, även kallad inleverans till statskassan.

Noter

Miljoner kronor

Sifferuppgifter inom parentes avser 2013.

Not 1 Guld

	2014-12-31	2013-12-31
Kvantitet		
Uns (miljoner)	4,0421	4,0421
Pris		
Amerikanska dollar/uns	1 186,1423	1 209,3411
Kronor/amerikanska dollar	7,8274	6,4286
Bokfört värde	37 529	31 425

Per den 31 december 2014 innehar Riksbanken 4 miljoner uns (troy/oz) guld (4), vilket motsvarar 125,7 ton. Under 2014 har inget guld avyttrats.

Not 2 Fordringar på IMF

	2014-12-31	2013-12-31
Särskilda dragningsrätter	23 808	21 345
Reservposition i IMF		
Insatskapital (kvot)	27 166	23 715
IMF kronkonto	-22 521	-18 093
PRG-HIPC utlåning	211	184
NAB New Arrangements to Borrow	6 020	5 722
Summa	34 684	32 873

Riksbankens innehav av särskilda dragningsrätter (SDR) uppgår till 2 099 miljoner SDR (2 156). Ett belopp motsvarande de SDR som sammanlagt tilldelats av Internationella valutafonden (IMF) redovisas som skuld (se not 20).

Under posten Reservposition i IMF netto redovisas Riksbankens insatskapital (kvoten) i IMF om 2 395,5 miljoner SDR, med IMF:s konto för svenska kronor. IMF:s konto i svenska kronor är ett skuldkonto som visar hur stor andel av insatskapitalet Riksbanken betalt in till IMF genom att utnyttja kontokrediterna på detta konto. Netto redovisningen av dessa poster medför att endast den del av insatskapitalet som IMF använder för utlåning till medlemsländer redovisas som fordran på IMF.

Posten PRG-HIPC utlåning avser en räntefri insättning hos IMF som förvaltare av bidrag för IMF:s andel av skuldlättnadsinitiativet HIPC (Heavily Indebted Poor Countries) och för fondens mjuka utlåning. Insättningen om totalt 18,6 miljoner SDR ska vara återbetald den 1 januari 2019.

Vid utgången av 2014 uppgick Riksbankens NAB-utlåning till 531 miljoner SDR (578).

Vid utgången av 2014 har Riksbanken dessutom en fordran på IMF om 12,8 miljoner SDR (12,8) som avser medel som IMF får använda vid ränte- och kreditförluster till följd av dröjsmål. Medlen har överförts genom att IMF löpande har gjort avdrag från ränteutbetalningar som avser Riksbankens reservposition i IMF. Riksbanken har löpande bokfört dessa avdrag i resultaträkningen. Därför finns de inte upptagna som fordran på IMF i Riksbankens balansräkning.

Not 3 Banktillgodohavanden, lån och värdepapper

	2014-12-31	2013-12-31
Bankkonton	140	148
Bankutlåning	15 943	19 655
Obligationer	363 912	290 205
Korta värdepapper	34 161	42 903
Summa	414 156	352 911

Banktillgodohavandena och värdepapperen är utgivna i euro, amerikanska dollar, brittiska pund, australiska dollar, kanadensiska dollar, norska kronor och japanska yen. Fördelningen framgår av tabellen nedan. Värdepapperen har värderats till noterade priser.

	2014-12-31	2013-12-31
Euro	139 434	129 493
Amerikanska dollar	221 260	178 299
Brittiska pund	19 343	16 289
Australiska dollar	20 824	17 333
Kanadensiska dollar	13 295	11 497
Norska kronor	0	0
Japanska yen	0	0
Summa	414 156	352 911

Fördelningen av banktillgodohavanden och värdepapper enligt löptid framgår nedan.

Löptid	Banktillgodohavanden	Värdepapper
Upp till 1 månad	8 257	11 966
Över 1 månad, upp till 3 månader	7 826	19 177
Över 3 månader, upp till 1 år	–	110 473
Över 1 år, upp till 5 år	–	204 502
Över 5 år	–	51 955
Summa	16 083	398 073

Under 2014 deltog Riksbanken inte i något automatiserat värdepapperslåneprogram.

Not 4 Strukturella transaktioner

Riksbanken har inte genomfört några strukturella transaktioner under 2014.

Under denna post redovisas Riksbankens utlåning i svenska kronor till penningpolitiska motparter med en i regel längre löptid än för huvudsakliga och finjusterande transaktioner. Syftet med transaktionerna är att tillfredsställa banksystemets finansieringsbehov på längre sikt och att påverka Riksbankens strukturella position gentemot banksystemet. Transaktionerna används inte för att sända några penningpolitiska signaler.

Not 5 Utlåningsfacilitet

Under denna post redovisas utlåning över natten till bankerna på deras RIX-konton i Riksbanken.

Not 6 Värdepapper i svenska kronor utgivna av hemmahörande i Sverige

Under 2012 började Riksbanken förvärva värdepapper i svenska kronor i syfte att med kort varsel kunna genomföra köp av svenska värdepapper, antingen för att säkerställa den finansiella stabiliteten eller för att bidra till en bättre fungerande transmissionsmekanism vid ett krisläge i det finansiella systemet.

Värdepapperen har värderats till noterade priser.

Fördelningen av värdepapper i svenska kronor enligt löptid framgår av tabellen nedan.

Löptid	Värdepapper
Upp till 1 månad	–
Över 1 månad, upp till 3 månader	–
Över 3 månader, upp till 1 år	–
Över 1 år, upp till 5 år	5 970
Över 5 år	5 156
Summa	11 126

Not 7 Materiella och immateriella anläggningstillgångar

	2014-12-31	2013-12-31
Byggnader och mark		
Anskaffningsvärde, årets början	689	659
Årets förvärv	11	30
Årets avyttringar	–	–
Omföring till Maskiner och inventarier	–113	–
Anskaffningsvärde, årets slut	587	689
Ack. avskrivningar, årets början	–179	–170
Årets avskrivningar	–14	–9
Årets avyttringar	–	–
Ack. avskrivningar, årets slut	–193	–179
Bokfört värde	394	510
Maskiner och inventarier		
Anskaffningsvärde, årets början	596	585
Årets förvärv	32	56
Årets avyttringar	–104	–45
Omföring från byggnader och mark	113	–
Anskaffningsvärde, årets slut	637	596
Ack. avskrivningar, årets början	–416	–419
Årets avskrivningar	–47	–36
Årets avyttringar	104	42
Årets nedskrivning	–1	–3
Ack. avskrivningar, årets slut	–360	–416
Bokfört värde	277	180
Summa bokfört värde	671	690
Taxeringsvärde		
Byggnader	–	–
Mark	–	–

Under posten Byggnader och mark redovisas två fastigheter, huvudkontoret i Stockholm och kontantförsörjningskontoret i Sigtuna kommun (Broby). Fastigheterna klassificeras som specialenheter och är därför inte skattepliktiga. I samband med aktivering av platskontoret i Broby gjordes en omföring från byggnader och mark till maskiner och inventarier på 113 miljoner kronor.

2014 års förvärv avser bland annat det nya kontantförsörjningskontoret om 13 miljoner kronor (74) och it-applikationer om 18 miljoner kronor (8).

Nedskrivningen avser tillgångar i kontantförsörjningskontoren i Tumba och Mölndal vars verksamhet upphörde under 2014.

I posten Bokfört värde maskiner och inventarier ingår immateriella anläggningstillgångar i form av applikationssystem med 84 miljoner kronor (82).

Not 8 Finansiella tillgångar

	2014-12-31	2013-12-31
Aktier och andelar		
Bank for International Settlements		
17 244 aktier à nominellt 5 000 SDR varav 25 % är inbetalt	441	441
Europeiska centralbanken		
Andelsvärde 9 226 559,46 EUR (9 179 064,74)	80	80
SWIFT		
16 aktier (16) à nominellt 125 EUR	1	1
Summa	522	522

Centralbanker inom Europeiska centralbankssystemet (ECBS) som inte ingår i Eurosystemet är ålagda att betala in 3,75 procent av sin kapitalandel i ECB. Riksbankens kapitalandel uppgår till 2,2729 procent (2,2612) och ECB:s totala andelskapital till 10 825 007 069,61 euro (10 760 652 402,58). Kapitalandelen baseras på respektive lands BNP och antal invånare och beräknas vart femte år. Den inbetalda andelen ska täcka vissa administrationskostnader för deltagande i ECBS. Centralbanker inom ECBS som inte ingår i Eurosystemet har ingen rätt att erhålla vinstutdelning från ECB och ingen skyldighet att täcka eventuella förluster hos ECB.

Per den 1 januari 2014 justerades Riksbankens kapitalandel och andelsbelopp till följd av den uppdatering av de procentuella kapitalandelarna som görs vart femte år. Efter denna justering uppgår Riksbankens kapitalandel alltså till 2,2729 procent och det inbetalda andelsbeloppet till 9 226 559,46 euro.

Not 9 Derivatinstrument

	2014-12-31	2013-12-31
Valutaswappar, positivt värde	–	–
Valutaswappar, negativt värde	–	–
Summa	–	–

Under denna post redovisas derivatinstrumentgrupper med positivt värde.

Derivatkontraktens nominella belopp framgår nedan.

	2014-12-31	2013-12-31
Valutaswappar, positivt värde	–	–
Valutaswappar, negativt värde	–	–
Summa	–	–

Not 10 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2014-12-31	2013-12-31
Fordringar på IMF	3	6
Bankkonton och bankutlåning	0	0
Obligationer i utländsk valuta	3 088	3 075
Derivatinstrument	61	57
Obligationer i svenska kronor	144	165
Övrigt	27	11
Summa	3 323	3 314

Not 11 Övriga tillgångar

	2014-12-31	2013-12-31
Personallån	318	333
Kundfordringar	5	4
Momsfordran	13	12
Banktillgodohavanden	20	9
Övrigt	1	0
Summa	357	358

Not 12 Sedlar

De utelöpande sedlarna fördelar sig på följande valörer:

	2014-12-31	2013-12-31
1 000 kronor	6 160	9 709
500 kronor	57 203	57 378
100 kronor	9 223	9 506
50 kronor	1 093	1 236
20 kronor	1 738	1 742
Minnessedlar	2	2
Ogiltiga sedlar	2 468	721
Summa	77 887	80 294

Posten Ogiltiga sedlar innehåller utelöpande sedlar som upphörde att vara lagliga betalningsmedel vid utgången av 2005 och 2013. Sedlar som varit ogiltiga i över tio år skrivs av från den utelöpande sedelskulden och förs till resultatet reducerat med ett mindre belopp som förs till posten Avsättningar. Riksbanken får lösa in ogiltiga sedlar om det finns särskilda skäl.

Not 13 Mynt

De utelöpande mynten fördelar sig på följande valörer:

	2014-12-31	2013-12-31
10 kronor	2 513	2 570
5 kronor	1 337	1 336
2 kronor	8	8
1 krona	1 404	1 393
Minnesmynt	75	99
Summa	5 337	5 406

Under 2014 skrevs posten Minnesmynt ned med 22 miljoner kronor (17) avseende utgåvor av minnesmynt som är äldre än tio år.

Not 14 Inlåningsfacilitet

Under denna post redovisas inlåning över natten från bankerna på deras RIX-konton i Riksbanken.

Not 15 Finjusterande transaktioner

Under denna post redovisas inlåning vars syfte är att finjustera likviditeten i banksystemet.

Not 16 Emitterade skuldcertifikat

Under denna post redovisas Riksbankens emission av skuldcertifikat vars syfte är att dra in likviditet från det finansiella systemet. Denna inlåning görs till Riksbankens viktigaste styrränta, det vill säga reporäntan, med en löptid på i regel en vecka.

Not 17 Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige

Under denna post redovisas konton i svenska kronor som Riksbanken håller för andra centralbankers och internationella organisationers räkning.

Not 18 Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige

Under denna post redovisas från och med juni 2009 inlåning av utländsk valuta från Riksgälden. Inlåningen har gjorts i syfte att förstärka valuta-reserven. Inlåningens valutafördelning framgår av tabellen nedan.

	2014-12-31	2013-12-31
Euro	51 938	48 503
Amerikanska dollar	176 393	144 614
Summa	228 331	193 117

Not 19 Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige

Belopp motsvarande erhållen köpeskilling i utländsk valuta för inlåningsrepor redovisas under denna post.

Not 20 Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF

Under denna post redovisas Riksbankens skuld motsvarande de särskilda dragningsrätter (SDR) som ursprungligen tilldelades av IMF. Den sammanlagda tilldelningen uppgår till 2 249 miljoner SDR (2 249). Det aktuella innehavet av SDR uppgår till 2 099 miljoner SDR (2 156) och redovisas under posten Fordringar på IMF (se not 2).

Not 21 Derivatinstrument

	2014-12-31	2013-12-31
Valutaswappar, positivt värde	–	–116
Valutaswappar, negativt värde	2 905	313
Summa	2 905	197

Under denna post redovisas grupper av derivatinstrument med negativt värde.

Syftet med utestående valutaswappar är att omvandla en del av Riksbankens exponering i amerikanska dollar till exponering mot norska kronor.

Derivatkontraktens nominella belopp framgår av tabellen nedan.

	2014-12-31	2013-12-31
Valutaswappar, positivt värde	–	10 564
Valutaswappar, negativt värde	23 295	10 560
Summa	23 295	21 124

Not 22 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2014-12-31	2013-12-31
Finjusterande transaktioner	–	0
Emitterade skuldcertifikat	–	7
Inlåning Riksgälden	980	673
Motpost till särskilda dragningsrätter	2	4
Övrigt	81	79
Summa	1 063	763

Not 23 Övriga skulder

	2014-12-31	2013-12-31
Leverantörsskuld	45	31
Övrigt	19	17
Summa	64	48

Not 24 Avsättningar

	2014-12-31	2013-12-31
Pensionsskuld	88	96
Ogiltiga sedlar	22	35
Hyesavtal Malmökontoret	–	34
Trygghetsstiftelsen	2	4
Summa	112	169

Pensionsskulden har beräknats av Statens tjänstepensionsverk (SPV). 85 miljoner kronor (94) avser PA-91-pensionärer med avgångsdag före 2003, och 3 miljoner kronor (2) avser personer som från och med 2003 beviljats delpension alternativt pensionsersättning före 65 års ålder. Riksbanken löste per den 31 december 2002 in sin pensionsskuld för de personer som vid denna tidpunkt hade en anställning eller rätt till livränta hos Riksbanken.

I posten Avsättningar ingår även 22 miljoner kronor (35) för den bedömda framtida kostnaden för skuldavskrivna sedlar som upphört att vara lagliga betalningsmedel men som Riksbanken fortfarande kan lösa in.

I maj 2014 avvecklades hyresavtalet för kontoret i Malmö genom att fastighetsägaren Drakaren AB övertog hyresavtalet mot en ersättning som motsvarade Riksbankens avsättning för återstående kostnader för hyresavtalet.

Posten Trygghetsstiftelsen avser avsättning för kompetensutveckling och kompetensväxling i enlighet med avtal med Trygghetsstiftelsen.

Not 25 Värderingskonton

	2014-12-31	2013-12-31
Priseffekt	9 854	3 558
Valutakurseffekt	17 525	2 491
Guldvärdeeffekt	25 732	19 628
Summa	53 111	25 677

På särskilda värderingskonton redovisas från och med 2004 orealiserade vinster och förluster som utgörs av skillnaden mellan anskaffningsvärde och marknadsvärde. Vid övergången till 2004 beslutades att anskaffningsvärdena skulle motsvara marknadsvärdena per den 31 december 2003. Om de orealiserade förlusterna överstiger de orealiserade vinsterna vid årets slut redovisas skillnaden i resultaträkningen. Denna beräkning görs värdepapper för värdepapper och valuta för valuta.

Priseffekten består främst av orealiserade värdepappersvinster. Vid beräkning av Riksbankens vinstdisposition justeras det redovisade resultatet med skillnaden mellan det ingående och det utgående värdet i priseffekten.

Valutakurseffektens fördelning framgår av följande tabell.

	2014-12-31	2013-12-31
Euro	7 487	2 257
Amerikanska dollar	2 866	–
Brittiska pund	2 637	234
Australiska dollar	2 012	–
Kanadensiska dollar	1 366	–
Särskilda dragningsrätter	1 157	–
Norska kronor	–	–
Summa	17 525	2 491

Not 26 Grundfond

Riksbanken ska enligt riksbankslagen ha en grundfond som uppgår till 1 000 miljoner kronor.

Not 27 Reserver

	2014-12-31	2013-12-31
Reservfond	500	500
Dispositionsfond	29 569	32 632
Resultatutjämningsfond	21 961	24 209
Summa	52 030	57 341

Riksbanken ska enligt riksbankslagen ha en reservfond som uppgår till 500 miljoner kronor och en dispositionsfond.

Dispositionsfonden och resultatutjämningsfonden används sedan 1988 enligt riktlinjerna för Riksbankens vinstdisposition som fastställdes samma år. Därutöver har dispositionsfonden använts till att föra uppskrivningsbelopp vid uppskrivning av tillgångar. Riksbankens guldinnehav skrevs upp till marknadsvärdet den 31 december 1998, och anläggningstillgångarna aktiverades i balansräkningen 1994 till anskaffningsvärdet minskat med avskrivningar. Under 2014 har omföring gjorts från delposten uppskrivning av anläggningstillgångar till vinstdisposition med 2 miljoner kronor (2) till följd av årets avyttringar och avskrivningar av de uppskrivna tillgångarna. Värdet på BIS-aktierna skrevs upp 1996 för att motsvara marknadsvärdet på det guld som erlades som likvid för aktietilldelningen samma år.

Dessa dispositioner och uppskrivningar framgår av tabellen nedan.

	2014-12-31	2013-12-31
<i>Vinstdisposition:</i>		
Valutakurseffekt	-3 510	-447
Guldvärdeeffekt	7 356	7 356
Övrig vinstdisposition	16 789	16 787
<i>Uppskrivning av tillgångar:</i>		
Guldinnehav	8 604	8 604
Anläggningstillgångar	95	97
BIS-aktier	235	235
Summa	29 569	32 632

Förändringen av posterna grundfond, reserver och årets resultat förklaras av tabellen nedan.

	Grundfond	Reserver	Årets resultat
Saldo 31 december 2012	1 000	62 207	1 934
Inleverans till statskassan	-	-	-6 800
<i>Överföring till/från:</i>			
Resultatutjämningsfond	-	-2 353	2 353
Dispositionsfond	-	-2 513	2 513
Årets resultat	-	-	-2 011
Saldo 31 december 2013	1 000	57 341	-2 011
Inleverans till statskassan	-	-	-3 300
<i>Överföring till/från:</i>			
Resultatutjämningsfond	-	-2 248	2 248
Dispositionsfond	-	-3 063	3 063
Årets resultat	-	-	3 267
Saldo 31 december 2014	1 000	52 030	3 267

Not 28 Ränteintäkter

	2014	2013
<i>Från utländska tillgångar:</i>		
SDR	19	17
Reservposition i IMF	4	4
NAB (New Arrangements to Borrow)	5	5
Bankkonton	1	1
Bankutlåning	23	44
Obligationer	3 657	3 620
Korta värdepapper	34	34
Derivatinstrument	303	282
	4 046	4 007
<i>Från inhemska tillgångar:</i>		
Finjusterande transaktioner	0	0
Utlåningsfacilitet	2	1
Utlåningsrepor	5	–
Övrig utlåning	0	1
Obligationer	135	100
Personallån	5	4
	147	106
Summa	4 193	4 113

Not 29 Räntekostnader

	2014	2013
<i>Från utländska skulder:</i>		
Inlåning Riksgälden	–1 487	–1 236
Inlåningsrepor	–	0
Motpost till särskilda dragningsrätter	–20	–18
Derivatinstrument	–1	–
	–1 508	–1 254
<i>Från inhemska skulder:</i>		
Finjusterande transaktioner	–78	–197
Emitterade skuldcertifikat	–154	–199
Inlåningsrepor	–3	–1
Bankkonton	0	–1
Kontantdepåer	–18	–32
	–253	–430
Summa	–1 761	–1 684

Not 30 Nettoresultat av finansiella transaktioner och nedskrivningar

	2014	2013
Priseffekt	1 087	-721
Valutakurseffekt	544	-3 063
Guldvärdeeffekt	-	-
Summa	1 631	-3 784

Priseffekten innefattar realiserade kursvinster och -förluster på värdepapper om 1 142 miljoner kronor (702) samt orealiserade kursförluster på värdepapper om -55 miljoner kronor (-1 423) som förts till resultatet till följd av nedskrivning av värdepappersinnehavet.

Valutakurseffekten innefattar realiserade valutakursvinster och -förluster om 779 miljoner kronor (-148) samt orealiserade valutakursförluster om -235 miljoner kronor (-2 915) som förts till resultatet till följd av nedskrivning av valutainnehavet. Vid beräkning av Riksbankens vinstutdelning exkluderas valutakurseffekten från det redovisade resultatet.

Not 31 Avgifts- och provisionsintäkter

Posten innefattar års- och transaktionsavgifter för RIX-systemet med 64 miljoner kronor (65).

Not 32 Avgifts- och provisionskostnader

Posten innefattar främst depå- och transaktionskostnader för valutareservförvaltningen.

Not 33 Erhållna utdelningar

Under 2014 erhöll Riksbanken en utdelning från BIS på 39 miljoner kronor (55).

Not 34 Övriga intäkter

	2014	2013
Ersättning för inlösen av ogiltiga sedlar	3	0
Mottagna ej inlösta kontanter	-	1
Ersättning för infärgade sedlar m.m.	1	3
Skuldavskrivna mynt	22	17
Sida	4	2
Övrigt	3	3
Summa	33	26

Under 2014 skrevs posten skuldavskrivna mynt ned med 22 miljoner kronor (17) avseende utelöpande minnesmynt på utgåvor som är äldre än tio år.

Intäkterna från Sida avser ersättning för experthjälp till centralbanker i några utvecklingsländer (se rutan Internationella åtaganden).

Not 35 Personalkostnader

	2014	2013
Löner och andra ersättningar	-224	-231
Tillgångsförda löner	2	0
Sociala avgifter	-70	-72
	-292	-303
Pensionspremier	-42	-41
Pensionsutbetalningar	-11	-12
Förändring av pensionsskulden	11	8
Särskild löneskatt	-13	-13
	-55	-58
Utbildning	-3	-4
Personalrepresentation	-2	-2
Övrigt	-9	-8
	-14	-14
Summa	-361	-375

Pensionspremier har utbetalats i enlighet med pensionsavtal för arbetstagare hos staten med flera, PA 03 och PA-91.

Posten Pensionsutbetalningar avser utbetalningar dels till pensionärer med avgångsdag före 2003, dels till personer som från och med 2003 beviljats delpension alternativt pensionsersättning före 65 års ålder.

Personalrepresentationskostnader om 2,0 miljoner kronor (2,2) avser kostnader för kost, logi och aktiviteter i samband med bland annat interna kurser, konferenser, personalfester samt informationsmöten.

Löner och andra ersättningar till ledamöterna i direktionen uppgick under 2014 till 12,9 miljoner kronor, fördelat enligt följande.

	2014	2013
Stefan Ingves	2,0	1,8
Kerstin af Jochnick	2,3	2,3
Karolina Ekholm	1,7	2,1
Martin Flodén	2,2	1,3
Per Jansson	2,2	2,2
Cecilia Skingsley	2,2	1,3
Lars E.O. Svensson	-	1,1
Barbro Wickman-Parak	-	1,0
Karensperiodlön	0,3	4,2
Summa	12,9	17,3

Därutöver fick riksbankschefen under 2014 styrelsearvode om 0,7 miljoner kronor (0,7) från Bank for International Settlements (BIS). I enlighet med

fullmäktiges beslut görs avdrag från riksbankschefens bruttolön med ett belopp motsvarande styrelsearvodet från BIS.

Posten Karensperiodlön avser Lars E.O. Svensson och Barbro Wickman-Parak. Fullmäktige har beslutat att direktionsledamöterna under den lagstiftade karensperioden, på högst ett år efter att anställningen upphört, ska få full lön för anställning utan tjänstgöringsskyldighet, dock med avräkning för eventuell inkomst av annan tjänst under tiden. Den 28 oktober 2011 beslutade fullmäktige att direktionsledamöter som väljs efter detta datum får ersättning i högst sex månader.

Fullmäktige har beslutat att förordningen (2003:55) om avgångsförmåner för vissa arbetstagare med statlig chefsanställning ska tillämpas på samtliga nuvarande direktionsledamöter.

För Stefan Ingves har fullmäktige dock beslutat om ett undantag på så sätt att om han får pension innan han fyller 65 år till följd av den anställning som han hade vid Internationella valutafonden (IMF), som han hade innan han utsågs till riksbankschef, ska ingen minskning av inkomstgarantin göras. Pensionen från IMF ska inte heller innebära någon minskning av hans lön om pensionen betalas ut under den tid han får lön från Riksbanken.

Stefan Ingves kan vidare enligt rådande ordning komma att få en viss pension från BIS. Denna betalas ut till styrelseledamöter som innehaft sitt uppdrag i BIS i minst fyra år, men först när de uppnått 65 års ålder. Pensionen beräknas på basis av utbetalda styrelsearvoden och uppgår till 1,82 procent av dessa.

Medelantalet årsarbetskrafter uppgick 2014 till 330 (341), varav 150 (149) kvinnor och 180 (192) män. Antalet årsarbetskrafter vid årets slut uppgick till 329 (336). Den totala sjukfrånvaron uppgick 2014 till 1,7 procent (1,6) av de anställdas sammanlagda arbetstid. Sjukfrånvaron under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer uppgick 2014 till 38,8 procent (39,9) av den totala sjukfrånvaron. Kvinnors sjukfrånvaro i relation till den sammanlagda ordinarie arbetstiden för kvinnor uppgick 2014 till 2,6 procent (2,1), och mäns sjukfrånvaro i relation till den sammanlagda ordinarie arbetstiden för män uppgick 2014 till 0,9 procent (1,3).

Av tabellen nedan framgår sjukfrånvaron för respektive åldersgrupp i relation till den sammanlagda ordinarie arbetstiden för åldersgruppen.

	2014	2013
29 år eller yngre	0,5 %	0,9 %
30–49 år	1,6 %	1,5 %
50 år eller äldre	2,2 %	2,0 %

Not 36 Administrationskostnader

	2014	2013
Information, representation	-8	-14
Transport, resor	-15	-14
Konsultuppdrag	-38	-40
Övriga externa tjänster	-88	-92
It-drift	-112	-94
Ekonomipris	-13	-13
Kontors- och fastighetsdrift	-39	-41
Övrigt	-9	-8
Summa	-322	-316

I informationskostnader ingår kostnader för Riksbankens löpande publikationer, bland annat de penningpolitiska rapporterna, de finansiella stabilitetsrapporterna och årsredovisningen.

Representationskostnaderna uppgick till 3,1 miljoner kronor (2,8).

I posten Transport, resor ingår förutom resekostnader även kostnader för Riksbankens transporter av sedlar och mynt.

Konsultkostnaderna uppgår till 38 miljoner kronor (40). I detta belopp ingår bland annat kostnaderna för it-konsulter om 17 miljoner kronor (22).

Inom Övriga externa tjänster är kostnaden för statistikleveranser om 59 miljoner kronor (59) den enskilt största posten. Den avser främst ersättning till SCB för framtagande av bland annat betalningsbalans- och finansmarknadsstatistik. Dessutom ingår ett revisionsarvode till Riksrevisionen och fullmäktiges revisorer med 2 miljoner kronor (2).

I posten it-drift ingår bland annat licenskostnader om 43 miljoner kronor (41) och it-tjänster om 64 miljoner kronor (47). Förändringen av it-tjänster förklaras till stor del av att tidigare it-drift i egen regi köpts som tjänst under hela 2014 och delar av 2013. Kostnader för personal, konsulter, etcetera för dessa tjänster har minskat.

I posten Ekonomipris ingår prissumman om 8 miljoner kronor (8) och administrationskostnader för detta pris om 5,2 miljoner kronor (5,2).

De största posterna inom kostnadsgruppen Kontors- och fastighetsdrift består av ombyggnad och underhåll av Riksbankens lokaler om 8 miljoner kronor (6) och lokalhyror om 4 miljoner kronor (13).

Not 37 Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

Under denna post redovisas planenliga avskrivningar av de materiella och immateriella anläggningstillgångarna.

Not 38 Sedel- och myntkostnader

Av den totala kostnaden för sedlar och mynt på 172 miljoner kronor (51) avser 138 miljoner kronor (34) brukssedlar, 34 miljoner kronor (17) bruksmynt. Inga minnesmynt har köpts in under 2014 (-).

Not 39 Inom linjen förda poster*Ställda säkerheter*

Vid utgången av 2014 har inga värdepapper ställts som säkerhet i samband med utländska värdepappersrepor (-).

Ansvarsförbindelser

Utestående ersättningskrav uppgick vid utgången av 2014 till 2 miljoner kronor (6).

Åtagande mot Nobelstiftelsen att årligen ställa medel till förfogande för att dela ut ett pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne och administrationskostnader för detta pris. Åtagandet uppgick för 2014 till 13,2 miljoner kronor (13,2).

Förbindelse att till KPA Pensionsförsäkring AB betala kompletteringsersättning om så krävs på grund av värdesäkringen av de pensionsförmåner som den försäkrade har rätt till. Åtagandet avser personal som 1971 övergick från Riksbanken till AB Tumba Bruk (numera Crane AB).

Eventualtillgångar

Vid utgången av 2014 uppgick Riksbankens utestående ersättningsanspråk till 4 miljoner kronor (10).

Utlånings- och växlingsåtaganden med IMF

	2014-12-31	2013-12-31
Särskilda dragningsrätter	52 706	45 450
Reservposition	22 521	18 093
GAB, NAB, bilateralt lån	44 328	38 231
Kreditavtal	75 981	66 330
Summa	195 536	168 104

Av tabellen ovan framgår Riksbankens återstående utlånings- och växlingsåtaganden enligt avtal med IMF utöver det som redovisas i balansräkningen (se not 2).

Särskilda dragningsrätter

Åtagandet avseende särskilda dragningsrätter innebär att Riksbanken, enligt IMF-stadgar, kan bli ålagd att genom så kallad designation köpa särskilda dragningsrätter (SDR) mot utländsk valuta till ett belopp som innebär att Riksbankens sammanlagda innehav av SDR uppgår till högst 300 procent av den ordinarie tilldelningen, det vill säga 3 x 2 249 miljoner SDR. Det motsvarar 76 514 miljoner kronor (66 795). Inom detta åtagande ryms även Riksbankens stående arrangemang att på IMF:s anfordran köpa respektive sälja SDR mot betalning i amerikanska dollar eller euro inom ett spann

mellan 50 och 150 procent av Riksbankens sammanlagda nettotilldelning av SDR. Eftersom Riksbankens innehav av SDR uppgår till 23 808 miljoner kronor (21 345), se not 2, uppgår det återstående åtagandet till 52 706 miljoner kronor (45 450).

Reservposition

Åtagandet avseende reservpositionen (insatskapitalet minus IMF:s kronkonto) innebär att Riksbanken är skyldig att växla saldot på IMF:s kronkonto till utländsk valuta om IMF behöver dessa medel för vidareutlåning till andra länder.

Saldot på IMF:s kronkonto uppgick vid årsskiftet till 22 521 miljoner kronor (18 093), se not 2.

Sveriges insatskapital i IMF är i dag 2 395,5 miljoner SDR. Under hösten 2011 lämnade riksdagen ett bemyndigande att öka Sveriges insatskapital (kvot) i IMF med 2 034,5 miljoner SDR så att den uppgår till totalt 4 430 miljoner SDR. Ökningen verkställs först när tillräckligt många medlemsländer (70 procent) ratificerat förslaget om ökningen samt ratificerat ett relaterat förslag om styrningen av IMF (85 procent). IMF:s förslag till kvot-höjning bygger på att Sveriges åtagande i IMF:s lånearrangemang NAB (se nedan) minskas i ungefär motsvarande omfattning.

GAB och NAB

Åtagandet avseende GAB (General Arrangements to Borrow) och NAB (New Arrangements to Borrow) om kreditarrangemang för IMF innebär att Riksbanken är skyldig att till IMF låna ut ett belopp som uppgår till högst 4 439,7 miljoner SDR (4 439,7), vilket motsvarar 50 348 miljoner kronor (43 953).

Dessa avtal aktiveras endast under särskilda omständigheter och syftar till att tillfälligt förstärka IMF:s utlåningskapacitet utöver de medel som är tillgängliga under insatskapitalet. Eftersom Riksbankens NAB-utlåning uppgick vid årsskiftet till 6 020 miljoner kronor (5 722), se not 2, så uppgår det återstående åtagandet till 44 328 miljoner kronor (38 231).

Kreditavtal

I februari 2013 ingick Riksbanken, efter riksdagens medgivande, ett avtal om kredit till IMF med ett belopp om 6 700 miljoner SDR, vilket motsvarar 75 981 miljoner kronor (66 330). För att IMF ska kunna utnyttja detta avtal krävs att IMF:s kvarvarande medel för utlåning understiger 100 000 miljoner SDR.

Utbetalningsavtal

Åtagande att tre månader efter eventuell anfordran till BIS betala återstående 75 procent av det nominella värdet av Riksbankens aktieinnehav i BIS.

Åtagandet uppgick vid utgången av 2014 till 65 miljoner SDR (65), vilket motsvarar 737 miljoner kronor (650).

Inlåningsavtal

Avtal med BIS som innebär att Riksbanken efter särskild överenskommelse kan låna utländsk valuta.

Avtal med ECB som innebär att Riksbanken efter särskild överenskommelse kan låna euro i utbyte mot svenska kronor.

Resultaträkning och balansräkning fördelade på verksamhetsområden

Av tabellen nedan framgår Riksbankens nettointäkter och kostnader fördelade på verksamhetsområden. Uppgifterna anges i miljoner kronor.

Verksamhets- område	2014			2013		
	Netto- intäkter	Kost- nader	Resultat	Netto- intäkter	Kost- nader	Resultat
Penningpolitik	4	-184	-180	3	-187	-184
Finansiell stabilitet	43	-178	-135	59	-178	-119
Betalningssystem	64	-57	7	65	-57	8
Kontantförsörjning	9	-282	-273	-10	-163	-173
Tillgångsförvaltning	4 061	-97	3 964	-1 339	-93	-1 432
Statistik	0	-103	-103	0	-95	-95
Ekonomipris och fullmäktige m.m.	3	-16	-13	1	-17	-16
Summa	4 184	-917	3 267	-1 221	-790	-2 011

De fördelade andelarna ska så nära som möjligt spegla den verkliga förbrukningen av de resurser som tas i anspråk inom varje verksamhetsområde. Principen är att kostnaderna och intäkterna i så hög grad som möjligt direkt ska föras till respektive verksamhetsområde utan inblandning av någon fördelningsnyckel.

Betalningssystemets kostnader ska finansieras av avgifter från deltagarna. Tillgångsförvaltningen ska ge så hög långsiktig avkastning som möjligt i förhållande till uppdrag och den risk som tas. För övriga verksamhetsområden finns inget krav på kostnadstäckning.

Fördelningsmodellen utgår från uppställningen i resultat- och balansräkningen, där Riksbankens resultat för 2014 uppgår till 3 267 miljoner kronor (-2 011) och tillgångar och skulder till 502 401 miljoner kronor (431 627).

Fördelning av kostnader

Personalkostnader, exklusive it-personal

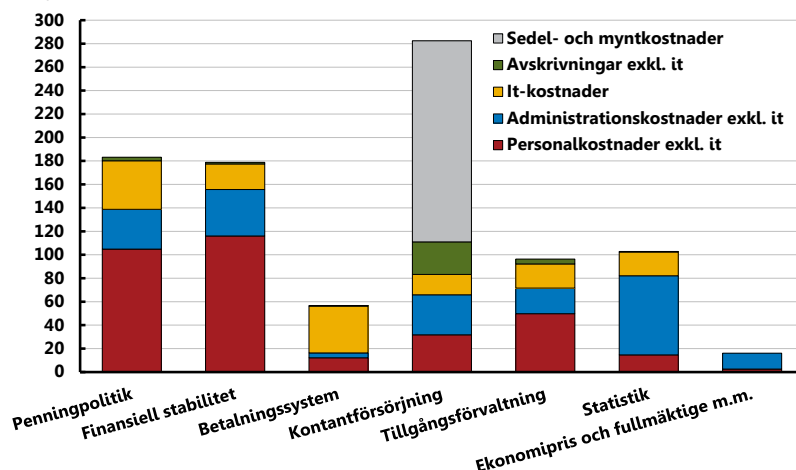
Personalkostnaderna för de medarbetare som är direkt involverade i ett verksamhetsområde har fördelats utifrån den faktiska lönekostnaden. Lönekostnaderna för de medarbetare som ingår i stödfunktionerna har fördelats med hjälp av en fördelningsnyckel. Den oftast förekommande nyckeln utgörs av antalet direkt involverade medarbetare i förhållande till det totala antalet direkt involverade medarbetare inom alla verksamhetsområden. Totalt är cirka 215 medarbetare, eller 65 procent av totalt 329, direkt involverade i något verksamhetsområde. De resterande 114 medarbetarna finns inom stödfunktionerna, främst it, kommunikation och internservice.

Administrationskostnader, exklusive it-kostnader

Riksbankens processredovisning innebär att administrationskostnaderna fördelas direkt per verksamhetsområde vid fakturaregistreringen.

En stor del av Riksbankens kostnader är dock gemensamma kostnader, till exempel kostnader för lokaler, fastighetsskötsel, säkerhet och bevakning. Dessa kan inte direktfördelas utan har fördelats med hjälp av fördefinierade nycklar, som oftast består av antalet direkt involverade medarbetare per verksamhetsområde i förhållande till det totala antalet direkt involverade medarbetare inom alla verksamhetsområden.

Diagram 27. Fördelning av kostnadsslag per verksamhetsområde 2014, miljoner kronor

Källa: Riksbanken.

Avskrivningar, exklusive it-relaterade investeringar

Avskrivningarna är direkt fördelade till det verksamhetsområde som respektive anläggning stöder eller fördelade utifrån antalet direkt involverade medarbetare per verksamhetsområde i förhållande till det totala antalet direkt involverade medarbetare.

Sedel- och myntkostnader

Kostnaderna för inköp av sedlar och mynt uppgick 2014 till 172 (51) miljoner kronor. Kostnaderna belastar i sin helhet verksamhetsområdet Kontantförsörjning.

It-kostnader

Med it-kostnader avses it-verksamhetens kostnader. Denna verksamhet är förlagd till avdelningen för verksamhetssupport. Modellen för fördelning av it-kostnader bygger på tre it-tjänster: pc-tjänster, telefoni och it-system.

Pc-tjänster fördelas på användare baserat på kostnad för arbetsplats. Telefoni-kostnader (ej mobiltelefoni) fördelas utifrån antalet direkt involverade medarbetare per verksamhetsområde i förhållande till det totala antalet direkt involverade medarbetare inom alla verksamhetsområden. Kostnaderna för it-system (inklusive licenser) fördelas utifrån antalet logiska servrar per system.

Fördelning av nettointäkter

Fördelningen av nettointäkter på verksamhetsområden har gjorts utifrån ett operationellt perspektiv. Intäkterna har förts till det verksamhetsområde som har störst möjlighet att påverka och hantera dessa. Hänsyn har därför till exempel inte tagits till att seignoraget har sitt ursprung i kontantförsörjningen, utan seignorageintäkterna har fördelats till tillgångsförvaltningen. Seignoraget för 2014 uppgick till 776 miljoner kronor (774).

Nettointäkterna inom verksamhetsområdet Finansiell stabilitet utgörs främst av utdelning från Riksbankens innehav av BIS-aktier.

De nettointäkter för Tillgångsförvaltning som redovisas i resultaträkningen uppgick till 4 061 miljoner kronor (-1 339). Den totala avkastningen från Riksbankens tillgångsförvaltning för 2014 uppgick till 31 495 miljoner kronor (-19 025). Se även tabell 5 i förvaltningsberättelsens avsnitt Tillgångsförvaltning. Skillnaden förklaras av förändringen på posten Värderegleringskontot i balansräkningen (se tabell nedan).

	2014	2013
Ränteintäkter	4 188	4 109
Räntekostnader	-1 743	-1 652
Nettoresultat av finansiella transaktioner och nedskrivningar redovisat i resultaträkningen	1 631	-3 784
Avgifts- och provisionskostnader	-15	-12
Nettointäkter tillgångsförvaltningen	4 061	-1 339
Nettoresultat av finansiella transaktioner redovisat på värderingskonton i balansräkningen	27 434	-17 686
Totalavkastning tillgångsförvaltningen	31 495	-19 025
Förvaltningsräntenetto	-13	-28
Förvaltningsintäkter	136	146
Förvaltningskostnader	-917	-790
Resultat inkl. resultat redovisat i balansräkningen	30 701	-19 697
Återläggning av resultat redovisat i balansräkningen	27 434	17 686
Redovisat resultat	3 267	-2 011

Förvaltningsräntenettet i tabellen ovan består av ränteintäkter från Riksbankens personallån om 5 miljoner kronor (4) och räntekostnader för räntekompensation till kontantdepåerna om 18 miljoner kronor (32).

Nettoresultat av finansiella transaktioner redovisat på värderingskonton i balansräkningen motsvarar förändringen under året avseende posten Värderingskonton.

Fördelning av tillgångar och skulder

Av tabellen nedan framgår Riksbankens tillgångar och skulder fördelade på verksamhetsområden i miljoner kronor.

Verksamhetsområde	2014-12-31		2013-12-31	
	Tillgångar	Skulder	Tillgångar	Skulder
Finansiell stabilitet	441	–	441	–
Kontantförsörjning	–	83 224	–	85 700
Tillgångsförvaltning	500 824	307 529	430 046	262 339
Ofördelat	1 136	111 648	1 140	83 588
Summa	502 401	502 401	431 627	431 627

Tillgångarna inom verksamhetsområdet Finansiell stabilitet består av aktieinnehavet i BIS. Posten Ofördelade tillgångar innehåller främst posterna Materiella och immateriella anläggningstillgångar och Övriga tillgångar. Posten Ofördelade skulder innehåller främst eget kapital, värderegleringskonto och årets resultat.

Femårsöversikt

I femårsöversikten presenteras balans- och resultaträkningarna omräknade enligt de nu gällande redovisningsprinciperna. Ingen omräkning har behövt göras för de senaste fyra åren.

Balansräkning

<i>Miljoner kronor</i>	2014-12-31	2013-12-31	2012-12-31	2011-12-31	2010-12-31
TILLGÅNGAR					
Guld	37 529	31 425	43 720	43 508	38 537
Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför Sverige					
Fordringar på IMF	34 684	32 873	34 196	35 294	31 175
Banktillgodohavanden, lån och värdepapper	414 156	352 911	259 883	264 892	251 380
	448 840	385 784	294 079	300 186	282 555
Utlåning i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterad till penningpolitiska transaktioner					
Strukturella transaktioner	–	–	–	–	500
Utlåningsfacilitet	33	–	0	0	0
	33	–	0	0	500
Värdepapper i svenska kronor utgivna av hemmahörande i Sverige					
	11 126	9 534	3 152	–	–
Övriga tillgångar					
Materiella och immateriella anläggningstillgångar	671	690	655	502	389
Finansiella tillgångar	522	522	521	521	521
Derivatinstrument	–	–	662	–	584
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	3 323	3 314	2 609	2 873	3 522
Övriga tillgångar	357	358	341	327	318
	4 873	4 884	4 788	4 223	5 334
SUMMA TILLGÅNGAR	502 401	431 627	345 739	347 917	326 926

	2014-12-31	2013-12-31	2012-12-31	2011-12-31	2010-12-31
SKULDER OCH EGET KAPITAL					
Utelöpande sedlar och mynt					
Sedlar	77 887	80 294	91 056	94 771	99 902
Mynt	5 337	5 406	5 385	5 365	5 499
	83 224	85 700	96 441	100 136	105 401
Skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterade till penningpolitiska transaktioner					
Inlåningsfacilitet	130	580	339	44	45
Finjusterande transaktioner	14 673	21 085	25 815	16 831	5 097
	14 803	21 665	26 154	16 875	5 142
Emitterade skuldcertifikat	35 004	24 989	2 998	–	–
Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige					
	1 983	707	156	106	69
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige					
	228 331	193 117	88 413	86 497	83 774
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige					
	–	–	–	–	431
Motpost till SDR som tilldelats av IMF	25 504	22 265	22 505	23 754	23 275
Övriga skulder					
Derivatinstrument	2 905	197	–	943	–
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	1 063	763	306	252	488
Övriga skulder	64	48	78	88	47
	4 032	1 008	384	1 283	535
Avsättningar	112	169	184	203	220
Värderegleringskonton	53 111	25 677	43 363	48 356	35 102

	2014-12-31	2013-12-31	2012-12-31	2011-12-31	2010-12-31
Eget kapital					
Grundfond	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Reserver	52 030	57 341	62 207	65 777	71 429
	53 030	58 341	63 207	66 777	72 429
Årets resultat	3 267	-2 011	1 934	3 930	548
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL	502 401	431 627	345 739	347 917	326 926

Resultaträkning

<i>Miljoner kronor</i>	2014	2013	2012	2011	2010
Ränteintäkter	4 193	4 113	4 280	5 493	7 717
Räntekostnader	-1 761	-1 684	-1 196	-1 359	-2 135
Nettoresultat av finansiella transaktioner och nedskrivningar	1 631	-3 784	-603	209	-5 123
Avgifts- och provisionsintäkter	64	65	71	70	67
Avgifts- och provisionskostnader	-15	-12	-8	-8	-11
Erhållna utdelningar	39	55	56	51	134
Övriga intäkter	33	26	34	168	603
Summa nettointäkter	4 184	-1 221	2 634	4 624	1 252
Personalkostnader	-361	-375	-366	-372	-345
Administrationskostnader	-322	-316	-269	-261	-240
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	-62	-48	-47	-51	-63
Sedel- och myntkostnader	-172	-51	-18	-10	-56
Summa kostnader	-917	-790	-700	-694	-704
Årets resultat	3 267	-2 011	1 934	3 930	548

INTERN STYRNING OCH KONTROLL

Direktionen ansvarar för verksamheten och ska se till att den bedrivs effektivt och enligt gällande rätt, att den redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt och att Riksbanken hushållar väl med statens medel. Detta regleras i 9 kap. 1 § riksbankslagen. Direktionen ska se till att kraven uppfylls med rimlig säkerhet genom att säkerställa att det vid Riksbanken finns en process för intern styrning och kontroll där momenten riskanalys, kontrollåtgärder, uppföljning och dokumentation ingår. Direktionen ska lämna en bedömning i årsredovisningen av om den interna styrningen och kontrollen är betryggande. Detta regleras i 10 kap. 3 § riksbankslagen.

Direktionens bedömning av Riksbankens interna styrning och kontroll

Direktionen har utvärderat den interna styrningen och kontrollen under 2014 utifrån de krav som ställs i riksbankslagen och gör bedömningen att den interna styrningen och kontrollen är betryggande.

Stockholm den 5 februari 2015

Stefan Ingves
Riksbankschef

Kerstin af Jochnick
Förste vice riksbankschef

Martin Flodén
Vice riksbankschef

Per Jansson
Vice riksbankschef

Henry Ohlsson
Vice riksbankschef

Cecilia Skingsley
Vice riksbankschef

BILAGOR

1. Riksbankens avdelningar och deras uppgifter

Avdelningen för betalningssystem och kontanter

Avdelningen för betalningssystem och kontanter ansvarar för kontantförsörjningen, betalningssystemet RIX och samordning av krisberedskapen i det centrala betalningssystemet.

Tillförordnad avdelningschef från och med den 1 mars 2014 till och med den 6 april 2014: Christina Wejshammar

Avdelningschef från och med den 7 april 2014: Christina Wejshammar

Antal årsarbetskrafter (antal anställda) vid årets slut: 30 (32)

Avdelningen för finansiell stabilitet

Avdelningen för finansiell stabilitet ansvarar för analysen av det finansiella systemets stabilitet och effektivitet. Den lämnar underlag för de beslut som fattas för att klara uppdraget att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. Avdelningen analyserar löpande risker och hot mot stabiliteten i det svenska finansiella systemet. Vidare samordnar avdelningen Riksbankens internationella arbete.

Avdelningschef: Kasper Roszbach

Antal årsarbetskrafter (antal anställda) vid årets slut: 63 (75)

Avdelningen för marknader

Avdelningen för marknader förvaltar Riksbankens tillgångar i guld och utländsk valuta. Den administrerar och avvecklar transaktioner i förvaltningen av Riksbankens finansiella tillgångar samt utvärderar och mäter löpande resultat och risker inom denna förvaltning. Avdelningen genomför penning- och valutapolitiska transaktioner i enlighet med de penningpolitiska besluten. Dessutom ansvarar avdelningen för den löpande marknadsbevakningen.

Avdelningschef till och med den 28 februari 2014: Sophie Degenne

Tillförordnad avdelningschef från och med den 1 mars 2014 till och med den 22 juni 2014: Sophie Degenne

Avdelningschef från och med den 23 juni 2014: Heidi Elmér

Antal årsarbetskrafter (antal anställda) vid årets slut: 33 (33)

Avdelningen för penningpolitik

Avdelningen för penningpolitik ansvarar för den ekonomiska analys som ger underlag för de beslut som fattas för att uppfylla målet om ett fast penningvärde. Avdelningen följer och analyserar konjunktur- och prisutvecklingen

samt ansvarar för statistik över finansmarknaden och betalningsbalansen. Inom avdelningen finns även Riksbankens forskningsenhet.

Avdelningschef: Marianne Nessén

Tillförordnad avdelningschef från och med den 28 augusti 2014: David Vestin

Antal årsarbetskrafter (antal anställda) vid årets slut: 84 (98)

Avdelningen för verksamhetssupport

Avdelningen för verksamhetssupport ansvarar för Riksbankens arbete med it-stöd, personalutveckling och kompetensförsörjning, upphandlingsstöd, kontors- och fastighetsservice, transporter, säkerhet, underlag för budget, bokslut samt löneadministration.

Avdelningschef från och med den 1 mars 2014: Marianne Olsson

Antal årsarbetskrafter (antal anställda) vid årets slut: 66 (69)

Internrevisionsavdelningen

Internrevisionsavdelningen granskar och bedömer om riskhanteringen och styrnings- och ledningsprocesserna är ändamålsenliga med hänsyn till målen för Riksbankens verksamhet. Avdelningen medverkar även till att effektivisera och förbättra dessa delar av verksamheten.

Avdelningschef: Patrick Bailey

Antal årsarbetskrafter (antal anställda) vid årets slut: 5 (5)

Stabsavdelningen

Stabsavdelningen samordnar den löpande verksamheten och stöder direktionens styrning och kontroll samt den strategiska utvecklingen av bankens verksamhet. Den är också kansli åt fullmäktige, direktionen och ledningsgruppen. Stabsavdelningen samordnar Riksbankens kommunikationsarbete och arbetet med operativa och finansiella risker. Inom avdelningen finns också funktioner för regeluppföljning, kontinuitetssamordning och juridiskt stöd.

Avdelningschef: Anders Vredin

Tillförordnad avdelningschef från och med den 1 september till och med den 30 november 2014: Eva Julin

Antal årsarbetskrafter (antal anställda) vid årets slut: 44 (48)

2. Riksbankens remissarbete

Riksbanken besvarar årligen ett stort antal remisser. Avdelningscheferna ansvarar för att hantera remisserna inom respektive avdelnings ansvarsområde. I avdelningschefens ansvar ingår att lämna underlag för bedömningen av om ett remissyttrande ska beslutas av direktionen eller avdelningschefen. Om yttrandet ska beslutas av direktionen ska avdelningschefen även lägga fram ett förslag till yttrande till direktionen. Ansvaret för övergripande samordning och administration kring remissarbetet ligger på stabsavdelningen.

De remisser Riksbanken har hanterat under 2014 har bland annat rört förslag till åtgärder för att stärka stabiliteten i det finansiella systemet och tillsyn på det finansiella området. Flera remisser har även handlat om ändringar i Finansinspektionens regelverk liksom om statistik. De flesta remisserna har besvarats av de berörda avdelningscheferna.

Direktionens remissyttranden

Direktionen har besvarat fyra remisser av särskild vikt inom Riksbankens verksamhetsområde.

Riksbanken hade inget att invända mot förslagen i betänkandet Översyn av statsskuldspolitiken (SOU 2014:8). Riksbanken framhöll dock att statens samlade möjligheter att avvärja störningar i likviditetsförsörjningen kan förbättras ytterligare genom att Riksbanken får rätt att låna statspapper av Riksgälden på det sätt som föreslås av Finanskriskommittén (SOU 2013:6).

I svaret på Finansinspektionens remiss om förslag till föreskrifter om kontracykliskt buffertvärde välkomnade Riksbanken beslutet att aktivera den kontracykliska kapitalbufferten, men ansåg att buffertvärdet borde fastställas till en högre procentsats än Finansinspektionens förslag.

Förslagen i Finansinspektionens remiss om kommande kapitalkrav på banker välkomnades i stort av Riksbanken.

Även förslagen i Finanskriskommitténs slutbetänkande Resolution – en ny metod för att hantera banker i kris (SOU 2014:52) välkomnades av Riksbanken. Riksbanken delade i stort kommitténs bedömningar men föreslog även några egna eller alternativa lösningar.

Riksbanken har totalt under året besvarat 31 remisser. Samtliga remissyttranden från Riksbanken finns publicerade på Riksbankens webbplats (www.riksbank.se).

3. Publikationer

Riksbanken ger varje år ut ett flertal publikationer, bland annat följande:

Penningpolitisk rapport

Utkommer tre gånger per år och är underlag för penningpolitiska beslut. Genom att publicera rapporten gör Riksbanken sina bedömningar allmänt tillgängliga. På så sätt kan Riksbanken stimulera intresset och underlätta förståelsen av penningpolitiken.

Penningpolitisk uppföljning

Utkommer tre gånger per år mellan två penningpolitiska rapporter. Innehåller ett begränsat antal prognoser och sprider kunskap om de bedömningar som Riksbanken gör i samband med de penningpolitiska beslut som inte grundas på en penningpolitisk rapport.

Redogörelse för penningpolitiken

Årlig redogörelse för den penningpolitik som Riksbanken har fört under de närmast föregående åren. Innehåller uppgifter och bedömningar som är nödvändiga för att riksdagen ska kunna utvärdera penningpolitiken. Denna publikation benämndes tidigare Underlag för utvärdering av penningpolitiken.

Finansiell stabilitet

Utkommer två gånger per år. I rapporten presenterar Riksbanken sin bedömning av utvecklingen i det finansiella systemet, lyfter fram potentiella risker som kan äventyra den finansiella stabiliteten och ger rekommendationer om åtgärder för att minska riskerna.

Finansiell infrastruktur

Utkommer en gång per år. Innehåller Riksbankens bedömningar av stabiliteten och effektiviteten i den finansiella infrastrukturen i Sverige.

Den svenska finansmarknaden

Presenterar årligen grundläggande statistik om den finansiella sektorns olika delar och ger pedagogiska förklaringar till hur dessa marknader, institutioner och system fungerar.

Riksbanksstudier och ekonomiska kommentarer

Omfattar längre och kortare analyser och utredningar inom något av Riksbankens verksamhetsområden. Publiceras löpande under året.

Penning- och valutapolitik

Utkommer två till fyra gånger per år och innehåller fördjupande artiklar med anknytning till Riksbankens verksamhetsområden.

Riksbankens årsredovisning

Beskriver Riksbankens verksamhet under det gångna året. Innehåller också bokslutet för året.

Working Paper Series

Presenterar forskning som har anknytning till Riksbankens verksamhetsområden och som bedöms vara av intresse för externa läsare.

Publikationer från Europeiska centralbanken (ECB)

Omfattar svenska versioner av ECB:s månadsrapporter, årsrapporter och konvergensrapporter.

På webbplatsen (www.riksbank.se) presenteras Riksbankens samtliga publikationer i fulltext. Flertalet av dessa publiceras både på svenska och på engelska. Beställning görs enklast på webbplatsen. På webbplatsen publicerar Riksbanken också pressmeddelanden, tal, artiklar och protokoll från direktionens och riksbanksfullmäktiges sammanträden. Från och med 2009 kan även resultaten av Riksbankens företagsintervjuer och riskenkäter laddas ned som separata publikationer i pdf-format.

Adress

Sveriges riksbank
103 37 Stockholm
Telefon 08-787 00 00
www.riksbank.se

4. Sveriges riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2014

Riksbankens pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2014 tilldelades Jean Tirole för hans analys av marknadsmakt och reglering. I många branscher har ett litet antal storföretag, eller ett enda monopolföretag, en helt dominerande ställning. Om de lämnas oreglerade ger sådana marknader ofta oönskade utfall för samhället. Det kan medföra att priserna blir högre än vad kostnaderna motiverar, eller att lågproduktiva företag överlever genom att hindra nya och mer produktiva företag att komma in på marknaden. Tiroles forskning om sådana marknadsmisslyckanden och analys av företag med marknadsmakt har skapat en sammanhållen teori med tillämpning på centrala policyfrågor.

Sveriges riksbanks pris i ekonomisk vetenskap instiftades i samband med Riksbankens 300-årsjubileum 1968. Genom donationen förband sig Riksbanken att för all framtid varje år ge Nobelstiftelsen såväl prissumman som det belopp som behövs för att täcka stiftelsens kostnader för förvaltning. Regeringen har fastställt stadgarna för priset.

Varje år delas priset i ekonomisk vetenskap ut till en eller flera personer som har utfört ett arbete av framstående betydelse inom ekonomisk vetenskap. Kungliga Vetenskapsakademien utser ekonomipristagare enligt samma principer som gäller för Nobelpriset. Prissumman är också densamma. Från och med 2012 uppgår prissumman till 8 miljoner svenska kronor i enlighet med Nobelstiftelsens beslut att sänka prissumman för övriga Nobelpris. Pengarna betalas ut av Riksbanken. Om det är flera pristagare delas prissumman lika mellan dem.

Jean Tirole är född 1953 i Troyes, Frankrike (fransk medborgare). Fil.dr 1981 vid Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, MA, USA. Vetenskaplig ledare (Scientific Director) för Institutet för industriell ekonomi (Institut d'Économie Industrielle), L'École d'économie de Toulouse (Toulouse School of Economics), Université Toulouse 1 Capitole, Frankrike.

Riksbankens pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne har delats ut varje år sedan 1969. Tidigare pristagare finns publicerade på Riksbankens webbplats (www.riksbank.se).

5. Ordlista

Asset-Backed Securities

Obligationer som har bakomliggande tillgångar, ofta i form av olika typer av lån, till exempel bostadskrediter.

Avveckling

Slutlig reglering av skulder när pengar eller värdepapper överförs från en part till en annan, oftast betalning från ett konto till ett annat konto.

Basel III

Internationellt regelverk för finansiella institut som huvudsakligen reglerar bankernas kapitaltäckning, det vill säga hur mycket kapital en bank måste hålla i förhållande till den risk den tar, och deras sätt att hantera likviditet.

Baselkommittén

Globalt forum för samarbete kring frågor om banktillsyn med tillsynsmyndigheter och andra organ ansvariga för arbete med finansiell stabilitet.

Betalningsbalans

Sammanställning av ett lands ekonomiska transaktioner med utlandet. Består av bytesbalans, kapitalbalans och finansiell balans. Summan av transaktionerna med utlandet är alltid noll, det vill säga transaktionerna är i balans.

BIS, Bank for International Settlements

Samarbetsorgan för centralbanker med säte i Basel.

BNP, bruttonationalprodukt

Värde av alla de varor och tjänster som produceras i ett land för att användas till konsumtion, export och investeringar under en period, vanligtvis ett år eller ett kvartal.

CEBS, Europeiska banktillsynskommittén

Oberoende organisation som grundades 2004 med representanter för tillsynsmyndigheter och centralbanker i EU. Den ersattes 2009 av Europeiska bankmyndigheten (EBA).

Clearinghus

Typ av bolag inom finanssektorn som agerar neutral mellanhand vid finansiella överföringar och som registrerar transaktioner i administrativ och juridisk mening mot betalning.

Derivatinstrument

Finansiellt instrument som innebär överenskommelser om förpliktelse, rättigheter eller andra förutsättningar vid en given framtida tidpunkt. Värdet på ett derivatinstrument är kopplat till en underliggande tillgång. De vanligaste derivatinstrumenten är optioner, terminer och swappar.

EBA, Europeiska bankmyndigheten

Myndighet som upprättar gemensamma reglerings- och tillsynsstandarder inom EU samt utför stresstester på europeiska banker.

ECB, Europeiska centralbanken

Gemensam centralbank för de medlemsländer i EU som har infört euron som valuta. Säte i Frankfurt. Bankens uppgifter anges i en stadga som är en del av EU-fördraget.

ECB:s allmänna råd

Samrådsorgan inom ECBS där centralbankschefer i alla EU-länder samt ECB:s ordförande och vice ordförande ingår.

ECBS, Europeiska centralbankssystemet

Forum för samarbete mellan ECB och de nationella centralbankerna i alla EU:s medlemsstater.

EFK, EU:s ekonomiska och finansiella kommitté

Rådgivande organ till Ekofinrådet och Europeiska kommissionen. Följer bland annat den ekonomiska och finansiella utvecklingen i EU och euroområdet.

ESRB, Europeiska systemrisknämnden

Oberoende EU-organ som ansvarar för makrotillsyn av det finansiella systemet inom unionen.

Euroclear Sweden

Dotterbolag till Euroclear som för register över de allra flesta aktier och räntebärande värdepapper som handlas på de svenska finansiella marknaderna. Utför också clearing och avveckling av transaktioner med svenska aktier och räntebärande papper.

Extraordinära åtgärder

Åtgärder som Riksbanken vidtog under den finansiella krisen, exempelvis strukturella transaktioner i svenska kronor, för att hjälpa bankerna att få tillgång till likviditet, underlätta penningmarknadens funktionssätt och förstärka penningpolitikens genomslag i ekonomin.

Finansiella marknader

Samlingsnamn för de marknader där finansiella tillgångar köps och säljs. De fyra viktigaste marknaderna är valutamarknaden, räntemarknaden, aktiemarknaden och derivatmarknaden.

Finansinspektionen

Statlig myndighet med uppgift att övervaka verksamheten för banker, kreditmarknadsbolag, värdepappersbolag, fondkommissionärer, fondbolag, börser, auktoriserade marknadsplatser, clearingorganisationer, försäkringsbolag och försäkringsförmedlare.

Finansutskottet

Riksdagsutskott som bereder ärenden i ekonomiska frågor, bland annat om Riksbankens verksamhet och om statsbudgeten.

Finjusterande transaktioner

Transaktioner som Riksbanken använder för att utjämna svängningar i bank-systemets låne- eller placeringsbehov i Riksbanken. Denna inlåning sker i regel över natten. Sedan den 27 oktober 2014 är räntan noll procent vid finjusterande transaktioner.

FSB, Rådet för finansiell stabilitet

Internationell nämnd som samordnar arbete mellan nationella myndigheter och internationella regleringsorgan inom området finansiell stabilitet.

Guldprisrisk

Risken för att guldreservens marknadsvärde sjunker till följd av att priset på guld faller, se VaR.

Huvudsakliga transaktioner

Transaktioner till reporäntan som Riksbanken i normalfallet genomför varje vecka. Om banksystemet har ett placeringsbehov ger Riksbanken ut riksbanks-certifikat. Om banksystemet i stället har ett lånebehov används penningpolitiska repor eller kredit (mot säkerhet).

IMF, Internationella valutafonden

Internationell organisation som verkar för att det globala finansiella systemet ska vara stabilt och att det inte ska uppstå internationella finansiella kriser. Övervakar och analyserar utvecklingen i de 188 medlemsländerna, ger teknisk assistans och lånar ut pengar till länder som genomför ekonomiska anpassningsprogram.

Inflation

Allmänna prisökningar som gör att pengarnas värde minskar, det vill säga att man kan köpa färre varor och tjänster för samma mängd pengar.

Inflationsmått

Statistiskt mått på inflation såsom KPI eller KPIF.

Inlåningsfacilitet

Se Stående faciliteter.

KPI, konsumentprisindex

Statistiskt mått på prisnivån. Beräknas av Statistiska centralbyrån (SCB) varje månad.

Kärnprimärkapital

Består av eget kapital, det vill säga aktiekapital och ackumulerade icke-utdelade vinster efter avdrag för vissa poster såsom goodwill och uppskjuten skattefordran. Det är det kapital som har högst kvalitet.

LCR, Liquidity Coverage Ratio eller kortfristig likviditetskvot

Mått på en banks förmåga att hantera utflöde av likviditet under 30 dagar. LCR på 100 procent innebär något förenklat att en banks likviditetsreserv är tillräckligt stor för att banken ska kunna hantera ett oväntat likviditetsutflöde i 30 dagar utan att fallera.

Likviditet

Mått på ett företags eller en organisations betalningsförmåga på kort sikt. Kan även beskriva hur snabbt det är möjligt att omsätta en tillgång i pengar.

Medieakademin

Samarbetsprojekt mellan Göteborgs-Posten, Göteborgs universitet, Forsman & Bodenfors och TNS Gallup (tidigare NFO Infratest) som undersöker förtroendet för samhällsinstitutioner, enskilda företag och massmedier.

Modifierad duration

Mått på hur känsligt värdet på ett räntebärande värdepapper är för förändringar i räntenivån. Anges som procentuell förändring av priset på värdepapperet om räntan stiger med 1 procentenhet.

NSFR, Net Stable Funding Ratio eller strukturell likviditetskvot

Mått på hur mycket stabil finansiering en bank har i förhållande till sina illikvida tillgångar under ett stressat scenario som pågår i ett år.

Obligation

Räntebärande löpande skuldförbindelse som kan ges ut av staten, kommuner, kreditmarknadsbolag, hypoteksinstitut eller större företag. En obligation har lång löptid, minst ett år.

Penningpolitik

Åtgärder som en centralbank vidtar för att upprätthålla prisstabilitet i ekonomin.

Penningpolitisk repa

Huvudsaklig transaktion där Riksbanken lånar ut pengar genom att köpa värdepapper av penningpolitiska motparter. Samtidigt åtar sig Riksbanken att sälja tillbaka dessa värdepapper vid ett bestämt datum för ett något högre pris, där prisskillnaden motsvarar reporäntan. Riksbanken får då tillbaka pengarna, och värdepapperet återgår till den ursprungliga ägaren.

Penningpolitiska transaktioner

De huvudsakliga, finjusterande och strukturella transaktioner samt stående faciliteter som Riksbanken använder för att styra dagslåneräntan, den kortaste marknadsräntan på penningmarknaden.

Prisstabilitet

Tillstånd där priserna på varor och tjänster ökar endast måttligt eller inte alls.

Reporänta

Riksbankens viktigaste styrränta, se Huvudsakliga transaktioner.

Reporäntebana

Prognos för reporäntan för ett antal år framöver som beräknas leda till att Riksbanken når inflationsmålet om 2 procent och bidrar till en allmänt god ekonomisk utveckling.

Riksbankscertifikat

Huvudsaklig transaktion, se avsnittet Balansräkning och resultaträkning, not 16.

Räntenetto

Ränteintäkter från utlåning minus räntekostnader för upp- och inlåning.

Ränterisk

Risken för att värdet på ett räntebärande värdepapper sjunker till följd av att marknadsräntorna stiger, se VaR.

Ränteswap

Se Swapavtal.

SCB, Statistiska centralbyrån

Central förvaltningsmyndighet för den officiella statistiken och för annan statlig statistik i Sverige.

SDR, Special Drawing Rights eller särskilda dragningsrätter

Reservtillgång som skapats av IMF för tilldelning till medlemsländerna. Värdet på SDR beräknas som en korg av dollar, euro, yen och pund.

Sharpekvot

Mått på en portföljs riskjusterade avkastning. Beräknas som portföljens avkastning utöver den riskfria räntan i relation till dess risk mått som standardavvikelse.

SOM-institutet

Centrum för den undersöknings- och seminarieverksamhet som drivs gemensamt av Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG), statsvetenskapliga institutionen samt centrum för forskning om offentlig sektor (Cefos) vid Göteborgs universitet.

SNS, Studieförbundet Näringsliv och Samhälle

Politiskt oberoende ideell förening bestående av opinionsbildare och beslutsfattare i privat och offentlig sektor.

Standardavvikelse

Statistiskt mått som beskriver hur mycket de olika värdena för en variabel avviker från medelvärdet.

Stibor, Stockholm Interbank Offered Rate

Stibor är en referensränta som bestäms dagligen för åtta olika löptider och som används vid prissättningen av olika finansiella kontrakt i svenska kronor.

Stresstest

Analys av olika scenarier för att bedöma vilken motståndskraft exempelvis banker har mot oväntade och negativa händelser.

Styrräntor

Räntor som en centralbank sätter i penningpolitiskt syfte.

Stående faciliteter

Banker och vissa andra aktörer kan låna pengar av respektive placera pengar hos Riksbanken över natten till reporäntan +/- 75 räntepunkter. Den ränta som motparten erhåller vid placering hos Riksbanken över natten är Riksbankens inlåningsränta. På motsvarande sätt får motparten betala Riksbankens utlåningsränta om banken lånar medel av Riksbanken över natten.

Swapavtal

Avtal som två parter ingår för att byta ut en valuta eller en ränta mot en annan valuta respektive ränta under en i förväg bestämd tidsperiod och i enlighet med vissa villkor.

Säkerställda obligationer

Obligationer där obligationsinnehavaren har säkerhet i vissa tillgångar.

Transmissionsmekanism

Den process genom vilken penningpolitiken påverkar inflationen och ekonomin i övrigt. Processen omfattar ränte-, kredit- och växelkurskanalen.

Utelöpande sedlar och mynt

Det totala belopp sedlar och mynt som faktiskt är i omlopp i samhället utanför Riksbanken. Om beloppet minskar innebär det att bankerna har lämnat in sedlar och mynt till Riksbanken och fått betalt för detta genom insättningar på deras konton i RIX. Skuldposten sedlar och mynt minskar därmed samtidigt som skuldposten i svenska kronor till Riksbankens motparter (inlåning via finjusterande transaktioner eller riksbankscertifikat) ökar i motsvarande mån.

Utlåningsfacilitet

Se Stående faciliteter.

VaR, Value-at-Risk

Statistisk metod som beskriver den största potentiella förlust vid en investering som med en viss statistisk säkerhet (konfidensnivå) kan uppstå under en bestämd tidsperiod. Metoden innebär att historiska data används för att ta fram ett mått på risken i en specifik tillgång eller i en portfölj av tillgångar.

Valutarisk

Risken för att tillgångarnas marknadsvärde, mätt i svenska kronor, sjunker när den svenska kronan stärks mot de valutor som tillgångarna är investerade i, se VaR.

Valutaswap

Se Swapavtal.